

يازيلار توپلوسو

ايراده، فيكير، عمل، اوغور

(بو مجموعه 20 نوسخه ده بير درگي كيمي حاضيرانيب و بروكسئل توپلانتي سيندا بير سيرا ايشتيراكچيلار آراسيندا پايلاندي)

آمستردام 12 دئكابري 2009

بروكسئل 12 ايون 2010

ایچینده کیلر:

صفحه	مطلب	سوي آد	آد	سڀ پرا
3	"گاسبک" گونئي آذربايجان سياسي بيرليک و امکداشليق کمسيونون موراجيعتي 19 سنتيابر 2008	رزمي امير هاشمي پرويزنيا مشتاق غروي	ماشالله عبدالله فريدون محمد نورالدين	1
8	سند پايه اجلاس آمستردام	رزمي	ماشالله	2
19	پيام شرکت کنندگان در اجلاس آمستردام به گروههای سياسي آذربايجانی	رزمي	ماشالله	3
21	بیانیه شورای هماهنگی حرکت ملی آذربايجان بمناسبت 21 فوریه روز جهانی زبان مادری (21 فوریه 2010)	رزمي	ماشالله	4
23	طرح تدارک اجلاس بزرگ و انتخاب «شورای هماهنگی حرکت ملی آذربايجان»	رزمي	ماشالله	5
25	آذربايجان فدرال دموکرات حرکاتي: آمستردام ديپالوق توپلانتي سي، يئکون بياناتا بير تکليف (10 دئکابر 2009)	AFDH		6
27	آمستردام بياناتي (12 دئکابر 2009)			7
30	مصاحبه ای در مورد گردهم آیی آمستردام	رزمي	ماشالله	8
37	آذربايجان ديپالوق فورومو (24 آپريل)	ملزاده اردبيلي	علي علي رضا	9
39	طرح اجلاس دوم فعالين حرکت ملی آذربايجان در خارج (3 ماي)	رزمي	ماشالله	10
42	گونئي آذربايجان ميللي آزادليق حرکاتي جبهه سي (29 ماي)	عيسي بيگلي	صادق	11
46	خارجده گونئي آذربايجان پارلامنتي (30 ماي)	سنويگين	ستار	12
48	عومومو لاييحه (2 ايون)	عيسي بيگلي	صادق	13
53	عومومو لاييحه (8 ايون)	عيسي بيگلي	صادق	14
57	بيزي نه بيرلشديرير؟	اردبيلي	علي رضا	15
64	سازيش لاييحه سي (9 ايون)	ملزاده اردبيلي	علي علي رضا	16
67	آذربايجان فدرال دموکرات حرکاتي نين پلاتفورمو	AFDH		17
72	12 شهرپور بيانیه سي			18

1. گونئی آذربایجان سیاسی بیرلیک و امکداشلیق کمسیونون موراحیعتی

دونیا، رنګیوندا و گونئی آذربایجانیمیزدا گئدن سون آیلا رین حادیته لری، بیزی بیر داها گونئی آذربایجاندا اولان فال قوووه لری توپلاشدیریپ بیرگه سیاسی بیرلییه و امکداشلیغا جلب ائتمه یه داها دا آرتیق سؤوق ائدیر. اینانیریق کی، مسئولیت هیسس ائدن هر بیر گونئی آذربایجانلی بئله بیر امکداشلیغا جان آتیر و گونئی آذربایجانیمیزدا حؤکم سورن آجیناجاقلی وضعیت ی آرادان قالدیرماغا یئنی جهدلر ائدیر. امکداشلیقلارین دایره سی نه قدر گئنیش، ائففئکتیو

حؤرمتلی هموطنلر؛

دونیا، رنګیوندا و گونئی آذربایجانیمیزدا گئدن سون آیلا رین حادیته لری، بیزی بیر داها گونئی آذربایجاندا اولان فال قوووه لری توپلاشدیریپ بیرگه سیاسی بیرلییه و امکداشلیغا جلب ائتمه یه داها دا آرتیق سؤوق ائدیر. اینانیریق کی، مسئولیت هیسس ائدن هر بیر گونئی آذربایجانلی بئله بیر امکداشلیغا جان آتیر و گونئی آذربایجانیمیزدا حؤکم سورن آجیناجاقلی وضعیت ی آرادان قالدیرماغا یئنی جهدلر ائدیر. امکداشلیقلارین دایره سی نه قدر گئنیش، ائففئکتیو و اساس مسئله لر اوزره تشکیل تاپیرسا، او قدر ده اولکه میزین و خالقی میزین میلی قورتولوشو، ریفاھی و اوزون ایللردن بری قالمیش پروبلملری نین هللی یولوندا موهوم آددیملار آتیلا بیلیر.

دونیا گئدن ضیدیتلی جاهانشومول پروسئسلره نظر سالدیقدا، گؤرونور کی، تاریخ بو یو هر زامان بشریت، اینتقراسییا و واحد سیاسی-ایقتیصادی-مدنی مکانین بیر حیصه سی اولماغا جان آتمیشدیر. بونا باخمایاراق، موناقیشه لر و موچاریه لر بؤیوک فلاکتلر گتیرمیشدیر. خ اسرین اوزونده دونیادا بؤلگه لراراسی ایقتیصادی-مدنی، سیاسی-حرپی، گئوسییاسی-دئموقرافییک علاقه لر گوجلندیگی حالدا، بوگون همین پروسئسلر هم یئرلی حرپی توققوشمالارلا و هم ده سیاسی بؤهرانلی وضعیتلره موشایعت اولونور. بؤیوک دؤولتلر لازیمی قدر هر بیر بهانه دن سوی-ایستیفاده ائده رک، غدارجاسینا ایشغالچیلیق و قارتله مشقولدورلار. اینسانین اینسان اوزرینده عسارتی هله ده مؤوجوددور. ایستئمار، ایستیداد، ایستئتمار و یئنی-ایستئمار، عسارتین موختلیف نؤولری اولاراق میلیتاریزم، شووینیزم، راسسیزم، آسسیمیلاسییا، دیکتاتورلوق شکیللرینده بوروزه وئریلیرلر.

عزیز قارداش و باجیلار! سون آی یاریمدا منطقه میزده گئدن حساس سیاسی و حرپی عملیاتلار دئدیکلریمیزه جانلی سوبوتدور. آگوستون ۷-سیندن باشلایاراق روسیه نین حرپی طیارهلری گورجوستان اراضیسینی بومبالامیش و داها سونرا گورجوستان جمهوریسینین داخیلینده اولان جنوبی اوستتیا بؤلگه سینده و اورادان گورجوستان دؤولتینه قارش ی سیلاهل ی عملیاتلار آپارمیشدیر. سسری داغیلدیقدان سونرا، روسیه، گورجوستان دؤولتی ایله راضیلاشمادان، جنوبی اوستتیا، آجاریا و آبخازیا بؤلگه لرینه "صولحمراملی قوووه لر" بهانه سی ایله قوشون یئرلشدیره رک، بین الخالق هوقوق نورمالارینی پوزموشدور. ایلك باشدا روسیه، ب.م.ت و اروپا بیرلیگینی بونا راضیلیق وئرمه یه مجبور ائتمیشدی. جاری ایلین آگوستون اولینده ایسه، روسیه، سااکاشویلی نین سیاسی تجروبه سیزلیگیندن لازیمی بهانه الده ائتدی.

بیلدیگیمیز کیمی، قافقازییا، یئرالتی و یئروستو سروتلر، اسکی مدنیت، ایشگوزار اینسانلار و جوغرافی نؤقتئی-نظردن ستراتژیکی منطقه دیر. ائله بونا گؤره ده خصوصن سون یوزیلر

ایستئمارچی قوووه لرین ایشتیراکی ایله کئشمکئشلی حیات سورموشدور و بوگون ده بو کئشمکئش داوام ائدیر. رنګیوندا حاکیم اولان سووئت ایمپئراسیاسی داغیلدیقدان سونرا، اونون اینحصارچیلیق رولونا چوخ جیدی خلل گتیرن موستقیل آذربایجان و گورجوستان دؤولتلری، همین ایمپئریا طرفیندن موحاریبه لره معروض قالمیش، داغلیق-قاراباغ، آبخازیا، جنوبی اوستئیا کیمی موناقیشه لرله راستلاشمیشلار. رنګیونون نئفت و قاز قایناقلاری، تکجه روسیه ایمپئریاسی نین یوخ، بلکه دونیانین سوپئردؤولتلری نین بو منطقه ده ماراغینی قازانمیشدیر. بو قایناقلارین بؤیوک حیصه سی نین آذربایجان رئیسپولیکاسیندا یئرلشدیگی هامیا معلومدور - کی، اگر رنګیوندا صولح شرایتی دوام ائدرسه، شیماللی قارداشلاریمیزین هرترفلی اینکیشافیندا موهوم رول اوینایا بیله جکدیر. بو سروتلری باشقا خالقلارین مصرفینه وئرمک اوچون، باکی-تیغلیس-جئیهان نئفت بوروسو، آذربایجان، گورجوستان و تورکیه نین ژئو-ایقتیصادی نؤقتئی نظردن بیرلشمه سینه ماراق یارادیدیر. آنجاق، روسیا اوزونو هله ده بو ماراقدا سھمدار ساییر. سسری داغیلدیقدان سونرا، روسیانین سون ۲۰ ایلیک داخیلی بؤهرانی بو ماراغین اوزه چیخماسینا ایمکان وئرمیردی. نئفتین دونیادا قییمتی نین باهالیغی و بو یولدان روسیه نین الده ائتدیگی پول، اونون میلیتاریستی و ایمپئریالیستی مقصدلری نین آشکارا چیخماسینا ایمکان وئریر و سون بیر آیدا چینده اولیمپیا اویونلاری گئدن بیر زاماندا، روسیا، آبش و قرب اؤلکهلری نین گورجوستاندا تظاهور ائتدیگی ماراق توقوشماسی دونیا ایجتیمایاتینی بیر داها دیسکیندیردی.

گورجوستان تورپاقلارینا روسیه نین زوراکی و قانونسوز موداخیله سی، هم ده بین الخالق ایجتیمایتده جیدی نارازیلیقلا قارشیلاندى. سیویل توپولملار، کرئملین بو حرکتینی اونون XXI عصرین دیرلرینه فنودال موناسیبتی و یئنی غصبکارلیق سیاستی نین باشلانغیجی کیمی دیرلندیردیلر. گورجوستانا هوجوم، روسیه نین دونیاداکی ایمنجینی ضربه آلتیندا قویدو. رسمی موسکونین بو زوراکی موداخیله یه برائت قازاندیرماق جهدلری نین ایسه اوغورلو و یا اوغورسوز اولماسینی، گله جک داها آشکارجا گؤستره جکدیر. آنجاق، بیز، گونئی آذربایجانلیلار اولاراق، همیشه بوتون پروبلئملی مثله لرین صولح یولو ایله هللی نین طرفداری اولدوغوموزو بیلدیرمیشیک. دانیشیقلار اوچون بوتون ایمکانلار توکنمه دیگی حالدا، گورجوستان، جنوبی اوستئیا گوج تطبیق ائتمک ایستگینه دوشدو. روسیه دا بوندان ایستیفاده ائدیپ موستقیل دؤولتین اراضیسینی ایشغال ائتدی، بونولا دا بوتون بین الخالق دیر و نورمالارا سایغیسیزلیق، ائتناسیزلیق نومونه سی گؤستریدی. بئله بیر وضعیتده آذربایجان دؤولتی قارشى دوران طرفلری صولح دانیشیقلارینا دعوت ائتدی. قونشولاری ایله صولح شرایتینده یاشاماغین طرفداری اولان آذربایجان رئیسپولیکاسی نین ایستگی، دینج شرایتده یاشاماقدان عیبارتدیر و طلبی هر هانسی پروبلئملی مثله ده قونشولاری نین دیل تاپمالاریدیر.

آ.ب.ش و اروپا دؤولتلری ایسه، روسیه نین تجاوزونون قارشیسیندا ۶ ماده لیک لاییهه حاضرلایاراق مۇھتوجا زیف مۇوقئ توتدولار.

ب.م.ت-ده بو مسئله نی موزاکیره ائدن واخت، بؤیوک دؤولتلرین سیاسی منافع ای-اوزه گلسه ده، نهایت روسیه نین بو عملی غرب طرفیندن منفی قارشیلانسا دا و اونون بؤیوک سککیزلیکدن چیخاریلماسی، بین الخالق تیجارت دونیاسینا گیرمه سی نین قارشیسینی نین آلینماسی، روسیادا سرماییه یاتیریمی نین دایاندیریلماسی، یئنی تئخنولوگیانین روسیه یا ایخالینا قاداغا قویولماسی، اروپا شوراسیندان چیخاریلماسی، سوچیده اولیمپیا اویونلاری نین کئچیریلمه سی نین بویکوت ائدیلمه سی و س کیمی تکلیفلر ایره لی سورولسه ده، روسیه اولاراق قارشى عملیاتینا لازیمی قدر ایمکانلاریندان ایستیفاده ائتمک فیکرینده دیر. او

جومله دن اروپايا نئفت و قازين بوراخيلماسي نين قارشيسيني آلماسي، افغانستاندا موحاربه نين درينلشديريلمه سينه يارديم گؤسترمه سي، اسرئيله قارشى اولان اؤلكه لري آرتيق مودترن سيلاهه لارلا سيلاهلانديرماسي، ايرانين آتوم دوسياسيندا قربه قارشى مؤوقى و ايرانين كناريندا دايانماسيني روس دؤولت دايره لري وورغولايير.

موباريز هموتنلر! گورجوستاندا باش وئرن حاديه ، دؤولتلر و ميلتلر آراسيندا هرھانسى رنكيونال و بين الخالق دئيشيكليلكلرين قيغيلجيمي اولورسا، بيز بو رنكيوندا منافعيميزي قوروماغي باچارمالييق.

روسيه داكي ايران آراشديرمالار مركزي نين سدري رجب سفروو بوگونلر اؤز آراشديرمالاري نين بيرينده منافعيميزه ضد اولان بئله بير تكليف ائديدير كي، ايران-روسيه يئني آليانسي نين يارانماسي ستراتژيكي بؤلگه لر اولان "شركي آذربايجان" ايلتينده و قيشم آداسيندا روسيه نين ايكي حربي بازا ياراتماسي ايله نتيجلنه بيلر. سفروو قئيد ائدير كي، بونولا، آذربايجان رجمھوريسي، توركيه و گورجوستاني روسيه اؤز كونترولونا آلاق معلوماتلاري رسمي تھرانلا پايلاشير.

حؤرمتلي سويداشلار! بو كيمي پرويئكتلرين حياتا كئچيريلمه سي نين قارشيسيني آلماق اوچون، بيز گونئي آذربايجانليلاردان داھا دا آيقلق طلب اولونور. چونكي بو پرويئكتلر، روسيه ني قافقاز رنكيونوندا ۱۹۰۷- اينجي ايللردن اول اويناديغي رولو تکرارلاماسينا گتيريب چيخارماغا سؤوق ائدير. اروپا و آبش گوجونه قارشى چيخان روسياني اؤزونه داياق گؤرن ايران ايسلام رئپوبليكاسي، اونون گورجوستانداكي حركتلىرىندن سئوينير. ائله محض يوخاريدايكي پرويئكتين تكميللشمه سي، اروپا - آ.ب.ش قودرتينه قارشى، روسيه - چين - ايران ايسلام رئسپوبليكاسي گوجونون اورتايا چيخماسي متبواتدا سسله نير. بئله بير حالدا رنكيوندا يئني سياسي جوغرافيانين موعينلشمه بيله جگيني نظره آلاق، گونئي آذربايجانين اؤز موقددراتيني تيبين ائتمه سي اوچون، گئيش ميقياسدا امكداشليق و سياسي بيرليگي تمين ائتمه ليگيك.

ديرلي سويداشلار! قافقازيادا باش وئرن حاديه لر، آذربايجانين دوستلارينى دا تاثير آلتينا سالير. توركيه پرنزيدنتي عبدالله گولون ۶ سېتامبر "اثرمنيستان" سفرى، محض روسيه نين تكليفي ايله باش توتور. بئله كي، ايلك نؤوبه ده - "اثرمنيستان" موستقىل دئيبيل و اونا گوره ده اؤز تشبوسو ايله توركيه رسميسيني دعوت ائده بيلمزدي. توركيه ايله موعين راضيلاشمالار الده ائدن روسيه، قافقاز ايتتيفاقى لايهه سي چرچويه سينده، اونا قافقازيادا موعين ايمكانلار ياراتماغا وعد ائدير. آذربايجانليلارين اكرثيتي ايسه گولون سفرى نين، داغليق قاراباغ موناقيشه سي نين نيظاملانماسينا منفي تاثير گؤستره جگيني دوشونه رك، توركيه نين "اثرمنيستان" لا قئيد-شرطسيز امكداشليق قورماغا باشلاماسيني پيسله ديلر. بئله كي، قارداشي آذربايجان رئسپوبليكاسي نين %۲۰ تورپاقلاريني ايشغال ائدن، اورادان ميليوندان آرتيق آذربايجان توركونو سورگون سالان و ائتيك تميزله مه يه معروض قويان، توركيه نين اراضي بوتؤولوگونو تانيمايان، قوندارما سويقيريم ايديعالاريندان ال چكمه يه ن "اثرمنيستان" سفرى، توركيه طرفيندن تام تكترفلي گوزشت كيمي قييمتلنديريلير.

بونلارا باخمايلاق، توركيه پرنزيدنتي نين ايروان سفرى، نئيبسه دئيشمك گوجونده ده دئيبيل - بئله كي، توركيه اوردوسو، اهاليسي و حاكيم ائليتاسي، آذربايجانين ماراقلاريني اثرمني ايديعالارينا قوربان وئرمه يه يول وئرميه جگيني دوشونوروك. بونلارلا ياناشي، توركيه پرنزيدنتي نين "اثرمنيستان" سفرى ايله باغلي داشناكتسوتيون پارتياسى نين ايرواندا

کئچیردیگی اعتراض آکسییالاری، همین سفرین هئچ ده راحت کئچمه دیگینی گؤستریر. فوتبول اویونو زامانی تورکییه دؤولت هیمنی ایفا اولونارکن و تورکییه بایراگی ستادیونا گتیریلرکن ستادیونو فیت سسلری نین بورومه سی، بونا علاوه نومونه دیر.

تورکیه باشنازیری نین تکلیف ائدیگی، قافازدا اولکه لر اراسی پروبلملرین دیپلوماتیک یوللا هلل اولونماسینی حدف توتان قافاز ایستیفار و امکداشلیق پلانفورمو – قافاز ایتتیفاقی لاییهه سی، تورکییه پرتزیدئنتی طرفیندن دستکلنسه ده، تورکییه موخالیفت پارتیالاری نین "بو ایتتیفاق روسیه نی گوجلندیره جکدیر" آرقومئنتی ایله هاقلی اعتراض سبب اولموشدور. آیدیندیر کی، روسیه گوجلندیرگی حالدا اوندان آسیلی اولان ایران ایسلام رئسپوبلیکاسی دا گوجلنه نیر و تئهران رئیمی نین گوجلنمه سی، اونون حسابینا یاشایان ایشغالچی "اثرمنیستان" ای دا آیاقدا توتور.

بیز، منطقه ده هرهانسی اینتقراسییانین علئییه اینه دئییلیک. لاکین، بو اینتقراسییادا بیرینجی نؤویه ده آذربایجانلیلارین میلی منافیعی نظرده آیینمالیدیر.

بوندان علاوه ، گوندن-گونه ایراندا حاکیم اولان شووینیست، فاناتیک، دیکتاتور و صلح و امنیت و دئموکراتییا قارشلی اولان مؤوجود رئییم، هرهانسی داخیلی و خارجی فورصدن ایستیفاده ائدیپ و خالقیمیزي عصاره آلتیندا ساخلاماغا، آسسیمیلاسیا سیاستینی تطبیق ائتمه یه، میلی-مدنی و اینسانی هاقلارینی پوزماغا و سینفی و سیاسی آزادلیقلارا یول وئرمه مه یه جهد گؤستریر.

۲۳ سپتامبر مکتبلرین آچیلیشی عرفه سینده اونلارچا سویداشلاریمیزي (او جومله دن علیزرا صرافی، اکبر آزاد، حسن راشدی، سعید محمدی موغانلی، حسن رحیمی بایات، حسین حیدری، عباس نعیمی، مهدی نعیمی و صیاد محمدیان) حبس ائتمک و آذربایجانلیلارین اؤز آنا-دیلیلرینده ایبتیدای مکتبدن توتמוש اونیوترسیتته قدر آنا دیلینده درس کئچمکدن یئنه ده محروم قالمالاری اونو گؤستریر کی، مؤوجود ایران ایسلام رئسپوبلیکاسینا هر هانسی بیر گوزشت، موسالییه، رئفورم و قانونا ئهتیرام حتّی اؤز قوبدوغو قانونلارا دا اوندان حؤرمت گؤزله مک بیهوده و یئرسیزدیر. ۶۳ ایل بوندان اول پیشه وری هؤکومتی طرفیندن آذربایجان تورکجه سی رسمی دیل ائلان اولوندو. پیشوری هؤکومتی ده مرکزی دؤولت واسیطه سی ایله "موظفر فیروز – پیشه وری موقاویله سی" اساسیندا رسمیتیه تانیندی. آنجاق، بوگونه قدر آنا دیلینده تعلیم و تدریس حاقدی، هم شاه و هم خومئینی رئیملری واسیطه سیله رایت ائدیلمه میش و دیکتاتورچاسینا بیرترفلی اولاراق موقاویله پوزولموشدور. خالقیمیز، اؤزونه آید اولان میلی، مدنی، ایقتیصادی، سیاسی و اینسانی هاقلارینی آنجاق موباریزه ایله الدهه ائتمه لیدیر و بو موباریزه خالقیمیز آراسیندا رئییمه قارشلی گئنیش امکداشلیق و بیرلیک واسیطه سی ایله حیاتا کئچه بیلیر. خالقیمیزین موختلیف قیشر، زومره لر، طبقه لر، سیاسی و مدنی قوووه لر آراسیندا امکداشلیق و ایتتیهادینی تامین ائتمه دن، ایسته نیلن نتیجه الدهه ائدیلمیه جکدیر. نه زیندانیلر آزاد اول بیلر، نه ده کی مکتبلرده آنا دیلی تدریس اولونار.

حؤرمتلی هموتنلر! گلین بیرلیکده بیر سسله سؤیله یه ک:

آذربایجانلی مهبوسلار زینداندان آزاد اولونسون!

آنا دیلیمیز رسمی دیل ائلان ائدیلب، مکتبلرده تدریس اولونسون!

گونئی آذربایجاندا سیاسی قوووه لر بیرلشسین!

گوئتي آذربايجان خالقي نين بيرليگي تمين ائديلسين!

گوئتي آذربايجانليلار اؤز ميللي موقددراتيني اؤزلي تيبين ائتسين!

گوئتي آذربايجان سياسي بيرليک و امکداشليق
کوميسسيياسي (گاسبک):

عبدالله امير هاشمي (جاوانشير)

فريدون پرويزنيا

ماشالله رزمي

محمد مشتاق

دکتر نورالدين غروي

۱۹/۰۹/۲۰۰۸

سند پایه اجلاس آمستردام

نقشه راه برای فعالین آذربایجانی ساکن خارج

مقدمه

بیش از یک میلیون نفر آذربایجانی در خارج از کشور کار و زندگی می کنند که بخش قابل توجهی از آنها ساکن ایالات متحده آمریکا ، کانادا و کشورهای اروپای غربی هستند . این مهاجرین اکثرا بدلیل سیاسی درموج های انسانی بلافاصله بعد از انقلاب 1357 و نیز سرکوب احزاب سیاسی در سال 1360 و بعد از آن نیز بتدریج برای نجات جان خود و یا بخاطر انزجار از جمهوری اسلامی مهاجرت کرده اند نسل دوم این مهاجرین اغلب برای تحصیل به کشورهای غربی آمده و ماندگار شده اند . مشاهدات اولیه نشان می دهد که اکثر آذربایجانی های خارج کشور انگیزه های قوی مبارزاتی برای کسب حقوق ملی دارند ولیکن تعداد اندکی از آنان درصوف گروه های فرهنگی - سیاسی و یا بصورت منفرد فعالیت می کنند و اکثریت عظیم نیروی مهاجر پراکنده است و علیرغم میل باطنی خود هیچگونه فعالیت ملی ندارند و تنها درمناسبت های بزرگ مانند کنسرت های آذربایجانی حضور خود را نشان می دهند . هدف این طرح بحرکت در آوردن این نیروی قدرتمند و تبدیل آن به پشت جبهه مبارزان ملی در داخل است که برای احقاق حقوق ملی آذربایجانی ها از جمله رسمیت بخشیدن به زبان ترکی آذربایجانی و رسیدن به حق تعیین سرنوشت ملی با حکومت مرکزی مبارزه می کنند . یاد آوری می کنم که در این نوشته هرچا نام آذربایجان ذکر شده منظور خاک آذربایجان در جنوب ارس است و مناطق ترک نشین شمالغرب ایران یعنی آذربایجان شرقی ، آذربایجان غربی ، استان زنجان و استان اردبیل را شامل می شود.

توضیح وضعیت

جامعه چند فرهنگی و کثیر الملله ایران طی هشتاد و پنج سال گذشته تحت حاکمیت ملت فارس بوده است در دوره پهلوی ها هویت ایرانیان را با زبان فارسی و ناسیونالیسم ایرانی تعریف می کردند بعد از روی کار آمدن جمهوری اسلامی مذهب شیعه نیز بر آنها افزوده شد و اکنون با نفی زبان و هویت ملل غیرفارس ، هویت تمام ساکنان ایران را با ایرانیت و اسلامیت تعریف می کنند .

ستم ملی با نفی هویت غیر فارس ها شروع می شود و به عرصه های سیاسی ، فرهنگی ، اقتصادی و اجتماعی گسترش می یابد مقابله ملل غیرفارس برای دفاع از هویت و حقوق ملی خود نیز بوجود آورنده جنبش های ملی است و جنبش ملی آذربایجان مدنی ترین و گسترده ترین جنبش های ملی موجود است .

حاکمیت ملت فارس با سرکردگی روحانیون شیعه و نیروهای نظامی - امنیتی در سال های اخیر با چالش های جدی در عرصه های داخلی و بین المللی روبرو بوده و بعد از کودتای سپاه در انتخابات ریاست جمهوری سال 1388 با بن بست کامل روبرو شده است از یک طرف انزوای بین المللی و تحریم های اقتصادی کارکرد عادی رژیم رامختل کرده و از طرف دیگر پیدایش شکاف در درون طبقه حاکمه دولت کودتا را از درون فلج کرده است . رژیم نظامی - امنیتی از داخل و

خارج مابین پتک و سندان قرار گرفته است. در این شرایط حرکت ملی آذربایجان اگر برنامه عملی مدون و قابل اجرا داشته باشد می تواند گامهای اساسی برای رسیدن بحقوق ملی خویش بردارد.

مبارزه آذربایجانی ها علیه حکومت مرکزی زمانی کارساز خواهد شد که حرکت ملی جهت فعالیت خود را با مبارزات دموکراتیک سایر ملل و با فشارهای بین المللی همسو نماید تا سهم خود را در ادامه این مبارزات بدست آورد. حرکت ملی آذربایجان مانند سایر حرکت های ملی بخشی از جنبش دموکراسی خواهی است و در صحنه بین المللی نیز حرکات ملل غیر فارس در اردوی دموکراسی قرار دارند و بهمین جهت طرح برنامه کوتاه مدت حرکت ملی آذربایجان الزاما در هماهنگی با جنبش دموکراسی خواهی در داخل و در هم آوایی اردوی دموکراسی در جهان خواهد بود.

رژیم ولایت فقیه مانع اصلی هرگونه گشایش سیاسی برای دموکراتیزاسیون و برآورده شدن حقوق ملل غیر فارس است. رژیم کودتا زیرلوی ولایت فقیه با ادغام بسیج درسپاه پاسداران پیوند خود را با مدافعان سابق خود قطع کرده و اکنون منحصرأ به پول نفت و سرنیزه نظامیان متکی است و در صحنه جهانی نیز از نظر سیاسی و نظامی به روسیه و چین وابسته شده است هرچند که هنوز ادعا دارد که مستقل است.

خشونت رژیم علیه مردم بعد از کودتا ابعاد فوق العاده پیدا کرده و انحصار طلبان قدم در راهی گذاشته اند که هرگونه برگشت موجب سقوط خواهد شد لذا چشم انداز نزدیک افزایش بازهم بیشتر اختناق سیاسی و تشدید همه جانبه بحران است و بدین جهت فعالیت در داخل بازهم مشکل تر خواهد شد و بخشی از وظایف حرکت ملی بعهدده فعالین خارج کشور خواهد بود و نیروی خارج کشور برای اینکه موثر واقع شود مجبور است تجدید سازمان یابد و در شرایط تغییر یابنده فعلی به مسئولیت تاریخی خود عمل کند. برای این کار حرکت ملی به همه نیروهای خود با هر گرایش سیاسی و ایتولوژیک که دارند نیازمند است تا بر اساس یک نقشه راه قابل اجرا، فعالیت در خارج را گسترش بدهد. بخشی از خواسته های حرکت ملی که تا بحال در گردهمائی های بزرگ و طومارهای متعدد آذربایجانی ها در داخل مطرح شده اند بقرار زیر می باشند:

بخشی از خواسته های حرکت ملی آذربایجان در داخل

- 1 - آزادی احزاب سیاسی و تشکل های ملی دموکراتیک
- 2 - انتخاب کلیه مسئولین سیاسی و اداری آذربایجان توسط خود آذربایجانی ها
- 3 - ممنوع شدن دخالت نظامیان در امور سیاسی، اقتصادی و فرهنگی آذربایجان
- 4 - آزادی کلیه زندانیان سیاسی و منع تعقیب فعالین حرکت ملی دموکراتیک آذربایجان
- 5 - رسمی شدن زبان ترکی آذربایجانی و تدریس آن در تمام سطوح آموزشی
- 6 - تاسیس شبکه رادیو و تلویزیونی سراسری به زبان ترکی آذربایجانی
- 7 - تاسیس فرهنگستان زبان ترکی آذربایجانی
- 8 - توسعه صنعتی و کشاورزی آذربایجان برای تولید اشتغال و ایجاد رفاه

- 9 - اختصاص بودجه فوق العاده از پول نفت به آذربایجان برای جبران عقب ماندگی اقتصادی
- 10 - حفاظت ازمحیط زیست وبویژه برنامه ریزی برای جلوگیری ازخشگ شدن دریاچه اورمیه

مبارزه درداخل وخارج برای رسیدن به خواسته های اساسی نیازبه یک نقشه راه دارد تا همه نیروها با آن نقشه مبارزات خودرا برای رسیدن به خواست های اصلی هم جهت بکنند وبرای تنظیم نقشه راه نیزقبل ازهمه ارزیابی ازتوان نیروهای موجود درآذربایجان امروز ضرورت حیاتی دارد .

در حال حاضر درآذربایجان سه نیروی سیاسی یعنی نیروی پیرو ولایت فقیه ، نیروی اصلاح طلبان و نیروی حرکت ملی درجامعه نقش بازی می کنند . طرفداران ولایت فقیه درآذربایجان رودرویی حرکت ملی ونیروهای اصلاح طلب قرارداد . برای فعالین درخارج جهت اتخاذ استراتژی درست وتاکتیک های مناسب شناخت عینی وضعیت این سه نیرومقدمه هرگونه فعالیت است که درزیروضعیت وتوان هریک ازآنها توضیح داده می شود . ضمنا دراین ارزیابی شهر تبریزبعنوان الگو درنظر گرفته شده است .

1 - جناح ولایت فقیه

1 - 1 براساس واقعیت های موجود وتاکیدات مکررمسئولین سپاه ووزارت اطلاعات در بازجویی از دستگیرشدگان حرکات ملی که درمطبوعات ازآنها بعنوان مسائل اقوام نام برده می شود ، « مدیریت مناطق قومی دراختیارارگانهای امنیتی می باشد» که حکومت مرکزی نیزبا سیاستهایش به این موضوع صحنه می گذارد . با درنظرگرفتن این امر بعد ازقیام شهرهای آذربایجان بمدت یک هفته درخرداد ماه سال 1385دراعتراض به طنزوکاریکاتور روزنامه ایران ، کنترل مناطق ترک نشین کاملاً دراختیاراطلاعات سپاه و وزارت اطلاعات قرارگرفته است و طی سه سال گذشته یک حکومت نظامی اعلام نشده دراین مناطق برقرار بوده است وهرگونه فعالیت سیاسی با شدید ترین سرکوب مواجه می شده است . دراین مناطق هرحرکت سیاسی حتی قانونی ترین آنها بعنوان حرکت تجزیه طلبانه بشدت سرکوب می شود و هویت طلبان آذربایجان طی سال های اخیر با بیرحمانه ترین رفتار نهاد های امنیتی روبرو بوده اند . احضار ، تهدید به سربه نیست شدن ، تهدیدخانواده ، تبعید ، بازداشت ، زندان بامحکومیت های طولانی و قتل های ساختگی جواب خواسته های قانونی این افراد بوده است که ازجمله آنها دفاع از زبان ترکی آذربایجانی می باشد.

مسئولین امنیتی منطقه روشنفکران شناخته شده را که در میان مردم محبوبیت دارند به تبعید داخلی می فرستند و می گویند اگر به حوزه امنیتی آذربایجان برگردید مستقیماً به زندان خواهید رفت . در قیام خرداد ماه 1385 خشونت سپاه وارد مرحله جدیدی شد که در تبریز ، مشگین شهر و سولدوز(نقده)چندین نفر با گلوله سپاه کشته شدند .

در وقایع اخیر نیز فردای روز انتخابات وقتی عده ای ازدانشجویان دانشگاه تبریزطرف شهردرحرکت بودند سپاه وبسیج آنان را درچهارراه آبرسانی محاصره کزده و دختران و پسران را با باطوم ، زنجیر و قمه مورد ضرب و جرح قرار دادند و یکصد و هشتاد نفر را بزندان بردند . خلاصه آنچه که درخرداد ماه امسال در تهران اتفاق افتاد ، سه سال است که در تبریزاجرا شده و تمرین عملی می شود .

1 - 2 از خردادماه 1385 به بعد کلیه نشریات محلی غیر دولتی را بسته اند و مسئولین و نویسندگان آنها را بعد از زندانی کردن با وثیقه های سنگین آزاد کرده اند و منتظر دادگاه نگهداشته اند تا نتوانند تکان بخورند . روزنامه نگاران را یا از کار بیکار و خانه نشین کرده اند و یا مجبوره مهاجرت از آذربایجان نموده اند . در دانشگاههای تبریز حتی اجازه انتشار نشریات دانشجویی نیز داده نمی شود و اکنون فقط چند نشریه محلی وابسته به سپاه و وزارت اطلاعات با استفاده از امکانات دولتی منتشر می شود و کار اصلی شان نظیر روزنامه کیهان در تهران اتهام زنی و ترور شخصیتی آدم های مورد احترام مردم و درکنار آن تعریف و تمجید از ولی فقیه است . سپاه و وزارت اطلاعات خطر اصلی در منطقه را از جانب حرکت ملی دموکراتیک آذربایجانی ها می داند و نشریات حکومتی نیز برای مبارزه با هویت طلبان آذربایجانی راه اندازی شده اند.

رادیو تلویزیونهای محلی نیز همچون صدا و سیما مرکز ابزار کار جناح ولایت فقیه و وسیله جنگ روانی علیه مردم است . وضعیت رادیو و تلویزیون موجب شده که مردم اغلب به تلویزیونهای خارجی پناه ببرند.

1 - 3 در شهر تبریز انواع هیئت های مذهبی با عناوین مختلف وجود دارد که نیروهای بسیجی را سازماندهی می کنند و هزینه آنها از طرف حکومت و نهادهای امنیتی تامین می شود بسیاری از آنها فقط در ماه محرم فعال می شوند و بودجه اختصاص یافته به این هیئت ها به جیب مسئول هیئت می رود که یا از اعضاء سپاه هستند و یا از فرماندهان بسیج و بطور کلی همین ها بدنه نیروی حامی دولت محسوب می شوند . در تبریز زور(نیروهای نظامی - امنیتی) ، پول

(بودجه دولتی و اقتصاد منطقه) و تبلیغات (رادیو و تلویزیون و نشریات و تریبونهای عمومی) در اختیار جناح ولایت فقیه است ولی در عوض مردم حساب خود را از حکومت ولایت فقیه جدا کرده اند . مسئولین خود رژیم این جدائی مردم از رژیم را ، « بوجود آمدن شکاف عمیق بین مرکز و پیرامون » می نامند.

2 - جناح اصلاح طلب

2 - 1 اصلاح طلبان که خود را لیبرال دموکرات می نامند متکی به اقشار متوسط جامعه و نیز اقشار مرفهی هستند که بعد از انقلاب با استفاده از موقعیت های دولتی صاحب ثروت شده اند . تمرکز این نیرو عمدتاً در تهران است و در مراحل پائین تر در اصفهان ، مشهد و شیراز می باشد متأسفانه طی سی سال گذشته بعلت تضییقات اقتصادی که حکومت مرکزی در آذربایجان ایجاد کرده ، اقشار مرفه جدید در آذربایجان بوجود نیامده است و از نظر اقتصادی قشر لیبرال در آذربایجان بسیار ضعیف است و سرمایه های آذربایجان به سایر نقاط ایران که امکانات دولتی فراوان بوده است نقل مکان کرده است . تبعیضات اقتصادی بلافاصله بعد از انقلاب در آذربایجان شروع شده است مردم می گویند که حکومت مرکزی آگاهانه آذربایجان را محاصره اقتصادی کرده است تا آذربایجانی ها که درسرنگونی رژیم ستم شاهی نقش بزرگی داشتند بعلت فقرتوانائی سرنگونی جمهوری اسلامی رانداشته باشند .

2 - 2 سی سال پیش آذربایجانی ها به قانون اساسی جمهوری اسلامی رای ندادند زیرا آیت اله شریعتمداری مخالف اختیارات فوق العاده ولی فقیه بود و می خواست اصل 110 قانون

اساسی آن روز که به اختیارات فقیه مربوط بود اصلاح شود و چون خمینی خواهان اختیارات نامحدود بود لذا آیت اله شریعتمداری و حزب خلق مسلمان که آذربایجانی ها را متشکل می کرد به قانون اساسی رای ندادند و ترس خمینی و انصارش از آذربایجان از همانجا شروع شد . آذربایجانی ها قبلا بخاطر حکومت فرقه دموکرات و پیشه وری کمونیست نامیده می شدند اصطلاح تحقیر آمیز « ترک سن یا مسلمان؟ » راهمه شنیده اند و بعد از انقلاب هم ترک ها با شرکت در جنبش طرفداران آیت اله شریعتمداری عنوان « ضد ولایت فقیه » گرفتند و صدای اعتراضشان را بی جواب گذاشتند و حزب الهی ها گفتند « کسی که رای نداده حق نظر نداره » و علیرغم جانفشانی هائی که کردند که از آنجمله می توان به آزادی خرمشهر توسط آذربایجانی ها اشاره کرد ، با اینهمه از قدرت دورنگهداشته شدند . بررسی تعلق قومی مسئولین درجه اول جمهوری اسلامی نشان می دهد که در آغاز انقلاب آذربایجانی ها در پست های کلیدی هستند ولی هرچه از انقلاب دورتر می شویم تعداد آذربایجانی ها در حکومت کمتر می شود تا آنجا که در دولت اول احمدی نژاد آذربایجانی حضور نداشت بهمین علت بعضی از کارشناسان یکی از علل قیام عمومی آذربایجانی ها در سال 1385 را اعتراضی به حذف آذربایجانی ها از حکومت مرکزی می دانند .

2-3 جمهوری اسلامی تا بحال حکومت روحانیون بوده و روحانیون در تقسیم ثروت و پست و مقام در کشور نقش تعیین کننده داشتند زیرا شایسته سالاری متداول نبوده و معیار انتخاب سرسپردگی به حکومت بوده است ، در جریان قیام طرفداران آیت اله شریعتمداری در سال 1358 اکثریت روحانیون آذربایجان پشت سر آیت اله شریعتمداری بودند و ضد ولایت فقیه نامیده می شدند شعار طرفداران شریعتمداری این بود : « قانون اساسی ده اولان اصل 110 ضد بشر دیر --- اصلاح اگر اولماسا باطل دیر هدر دیر » بعد از آنکه جنبش طرفداران شریعتمداری بکمک پاسداران اعزامی از مرکز سرکوب شد بعضی از روحانیون اعدام ، بخشی زندانی و تعداد زیادی تبعید شدند و باین ترتیب اکثریت روحانیون آذربایجان در حکومت مرکزی شرکت داده نشدند و از قدرت برکنار ماندند و آنانی هم که در قدرت بودند بتدریج یا مردند و یا از قدرت رانده شدند و چنین است که امروز روحانی اصلاح طلب صاحب نفوذی که ساکن محل باشد در آذربایجان یافت نمی شود .

2-4 جنبش دانشجویی طرفدار اصلاح طلبان در آذربایجان قدرت چندانی ندارد . وزارت اطلاعات اجازه نمی داد تشکل واقعی ایجاد شود . دانشجویان طرفدار اصلاح طلبان که در تهران موتور اعتراضات مردمی هستند ، در تبریز نیرو محسوب نمی شوند و اکثریت دانشجویان فعال در تبریز طرفدار حرکت ملی دموکراتیک آذربایجان هستند . ضعف پایه اجتماعی اصلاح طلبان در آذربایجان دلیل اصلی کم تحرکی آنها بعد از کودتا می باشد . در نبود آلترناتیو سازمانیافته در مقابل حکومت ، نیروهای اصلاح طلب نیروهای بینابینی را بطرف خود جلب می کنند و حتی عناصر چپ و لائیک نیز بدلیل نبودن تشکل غیردولتی قدرتمند ، اغلب قاطبی اصلاح طلبان می شوند به این نیرو نباید بیش از حد بها داد و در عین حال نباید آنرا دستکم گرفت که در لحظات بحرانی می تواند رهبری حرکت مردم را در دست بگیرد . این نیرو تا حرکات خرداد 1385 تا اندازه ای با حرکت ملی همراهی می کرد ولی بعد از آن از فعالین حرکت ملی فاصله گرفتند و دیگر شعارهای ملی را مطرح نمی کنند .

2-5 نیروئی که در آذربایجان به اصلاح طلب و ملی مذهبی معروف است در واقع طرفداران نهضت آزادی ، جنبش مسلمانان مبارز و عناصر منفرد دموکرات مذهبی هستند که طی سی سال گذشته بعد از سقوط دولت بازرگان همواره تحت فشار پلیسی بوده اند ولی وجودشان از طرف حکومت تحمل می شد . این نیرو نتوانسته است رشد کند و اکنون قادر به بسیج کردن

نیروی تاثیر گذار در جامعه نیست . اصلاح طلبان در طیف دینی جامعه مدنی حضور دارند و در شهر تبریز در حد فاصل نیروهای حکومت و جنبش ملی قرار گرفته اند . تمام قدرت آنها در خصلت میانه روی و آشتی جویانه آنهاست حرکت ملی اگر درست سازمان یابد می تواند بخش عمده نیروی جوان را که اکنون بخاطر نبود حرکت سازمان یافته دیگری جنبش سبز متمایل شده جذب کند زیرا جنبش سبزی شعارهای دینی ناکارآمد و مطرح نکردن خواسته های ملی در منطقه نخواهد توانست در آذربایجان رشد کند.

3 - حرکت ملی آذربایجان

3 - 1 حرکت ملی آذربایجان عموماً از نسل جوان و تحصیل کرده که آگاهی ملی پیدا کرده اند تشکیل شده است . بقایای طرفداران آیت اله شریعتمداری و همچنین بخشی از چپ سوسیالیست تحول یافته نیز به حرکت ملی پیوسته اند . حرکت ملی که بعد از پایان جنگ ایران و عراق به یک نیروی بزرگ تبدیل شد از سال 1374 با اعتراض به پرسشنامه « فاصله اجتماعی » وارد فاز سیاسی شد و در دوره هشت ساله ریاست جمهوری محمد خاتمی حرکات بزرگی مانند تجمع چند صد هزار نفری در قلعه بابک و بزرگداشت قهرمانان ملی تشکیل داد و بیش از یکصد نشریه همزمان منتشر ساخت که در گسترش آگاهی و طرح خواسته های ملی بسیار موفق بودند

با انتخاب احمدی نژاد به ریاست جمهوری و در سال 1385 در اعتراض به کاریکاتور و مقاله توهین آمیز روزنامه

« ایران » که ارگان رسمی دولت است ، قیام عمومی در تمام شهرهای آذربایجان ایجاد شد و سپاه پاسداران با سرکوب خونین اعتراضات مردم نوعی حکومت نظامی اعلام نشده در شهرهای بزرگ آذربایجان برقرار کرد که همچنان ادامه دارد . انتشار هرگونه نشریه مستقل حتی نشریات دانشجویی در تبریز ممنوع شده است اما حرکت ملی در اشکال جدیدی ظاهر شده که یک نمونه آن سیاسی شدن تیم های ورزشی محلی است .

3 - 2 با رشد و پیشرفت حرکت ملی در داخل کشور که می توان گفت ، نهالی است که زیر ضربات تبر سبزی شود ، آذربایجانی های مقیم خارج نیز بتدریج حساب خود را از گروه های سراسری و تجمعات مختلط ایرانی جدا کردند و اکنون تعداد زیادی گروه و محفل سیاسی در میان آذربایجانیان مقیم اروپا و آمریکا ایجاد شده است . این گروه ها گرچه پراکنده هستند ولیکن همدیگر را می شناسند و رشد روز افزون حرکت ملی در داخل آنها را وادار خواهد کرد که به پراکنده گی و خرده کاری پایان بدهند و هم اکنون زمینه های هماهنگی این نیروی چشمگیر فراهم شده است .

3 - 3 از زمانی که آذربایجانی های مقیم خارج فعالیت مستقل را شروع کرده اند دهها سایت اینترنتی ، نشریه های سیاسی فرهنگی و رادیو های محلی تاسیس کرده اند که در بالا بردن آگاهی ملی آذربایجانی های خارج بسیار موثر بوده اند . در صدر رسانه های ملی آذربایجان هم تلویزیون آذربایجان جنوبی (گونا تی وی) قرار دارد و طی پنج سالی که از تاسیس آن می گذرد تاثیرانکارناپذیری در بیداری ملی آذربایجانی ها داشته است . این تلویزیون بیست و چهار ساعته که در تاریخ رسانه ای آذربایجان بی سابقه و منحصر بفرد است ، موافقان و مخالفانی داشته است اما با اطمینان می توان گفت که تمام آذربایجانی هایی که در داخل و خارج به اینترنت و تلویزیون ماهواره ای دسترسی دارند در لحظات حساس به گوناختی وی چشم می دوزند تا آخرین اخبار آذربایجان را از امواج تلویزیون گونا بگیری کنند . با توجه به تاثیر همه

جانبه این تلویزیون ، رژیم جمهوری اسلامی می کوشد مانع رسیدن امواج گوناگون تی وی به مردم در داخل بشود بدین جهت بارور کردن و تقویت این رسانه ملی بهترین خدمت به حرکت ملی آذربایجان است .

3-4 رقص ، موسیقی و فولکلور آذربایجان در نوع خود بهترین است و ملت ما یکی از غنی ترین فرهنگهای نمایشی و شفاهی دنیا را دارد جنبش ملی بحق بعنوان یک سلاح از رقص و موسیقی آذربایجانی استفاده می کند و این هنر مردمی چنان در اعماق جامعه رسوخ کرده که بهیچوجه نیروهای امنیتی و پلیسی قادر نیستند از گسترش آن جلوگیری کنند . قهرمانان ملی آذربایجان از ده ده قورقود ، کوراوغلی و نبی گرفته تا سایرین هم رزمنده و هم هنرمند بوده اند . استفاده از این سلاح بویژه در جامعه ای که حکومت تاریک اندیش دینی خاک یاس و عزا بر روح و جان مردم پاشیده و با تبلیغ و ترویج خون و شهادت ، شادی و نشاط را از مردم گرفته خود مبارزه ای قهرمانانه است . حرکت ملی آذربایجان با گسترش دادن فرهنگ ملی هویت یابی تمام اقشار جامعه را تسریع می کند .

3-5 حرکت ملی آذربایجان ، گروههای هنری ، تیم های ورزشی ، انجمن های ادبی و فرهنگی را در کنار خود دارد و اکثریت قریب به اتفاق دانشجویان دانشگاهها در شهرهای آذربایجان نیز مدافع و از چالشگران حرکت ملی هستند . همه گونه فکر و اندیشه در حرکت ملی وجود دارد ولی حرکت ملی آذربایجان در کلیت خود لائیک است و این امر مشخصه اصلی آن از نهادهای وابسته به حکومت اسلامی می باشد و جذابیت این حرکت برای جوانان نیز از همین ویژه گی ناشی می شود . با در نظر گرفتن موارد فوق با قاطعیت می توان گفت که نیروی اصلی تحول دموکراتیک در آذربایجان در صفوف حرکت ملی می باشد . ضعف اساسی حرکت ملی در شرایط حاضر نداشتن رهبری سیاسی در خور عظمت خویش است . در آذربایجان جامعه مدنی گسترده وجود دارد ولی بعد از حکومت ملی فرقه دموکرات و اشغال نظامی آذربایجان توسط ارتش شاه ، حکومت های مرکزی نگذاشته اند . جامعه سیاسی یعنی احزاب رشد بکند و از جامعه مدنی در مقابل یورش حاکمیت دفاع کند . در نبود احزاب سیاسی بزرگ در داخل ، این مسئولیت سنگین بردوش فعالین حرکت ملی در خارج می افتد .

بغیر از نیروهائی که در بالا از آنها نام برده شد ، در تبریز که پایتخت فرهنگی و تاریخی آذربایجان محسوب می شود ، نیروهائی مانند یقایی سلطنت طلب ها ، بقایای حزب خلق مسلمان ، بقایای مجاهدین خلق ، و بقایای گروههای چپ وجود دارند ولی چون طی سال های اخیر حرکت مستقلی از آنها دیده نشده است لذا از آنها بمثابه نیروهای اجتماعی تاثیر گذار اسم برده نشد .

نقشه راه

نقشه راه برای فعالیت موثرتر آذربایجانی های مقیم خارج که مکمل مبارزات داخل است با در نظر گرفتن عدم تعادل قوا در داخل و برای ایجاد هماهنگی بین نیروهای خارج و با توجه به فعالیت های دیاسپورهای سایر ملل بدون دولت در دنیا

و بر پایه اصول دموکراسی و حقوق بشر و **حق تعیین سرنوشت ملی** بقرار زیر طرح می شود :

1- ایجاد سازمان فراگیر در میان آذربایجانیان مقیم خارج و بوجود آوردن تشکل اتحاد ملی آذربایجانی ها .

نام تشکل چندان مهم نیست منظور محتوای تشکل است . این تشکل می تواند جبهه ، کنگره ، کنفدراسیون ، پارلمان و یا اتحاد ملی باشد نظریه اینکه پیوند دادن گروههای موجود گام نخستین این حرکت است لذا عنوان « **اتحاد ملی آذربایجان** » مناسبتر است . پیوستن گروهها به این اتحاد بمعنی حل شدن آنها در این تشکل نمی باشد بلکه میدان عمل گروهها را گسترش خواهد داد و شعار « همه برای یکی ، یکی برای همه » که هدف تعاون در تمام دنیاست متحقق خواهد شد مشکلات عینی و ذهنی تا به امروز مانع وحدت عمل گروههای آذربایجانی بوده است اما شرایط این مرحله از مبارزه ایجاب می کند که اختلافات جزئی کنار گذاشته شوند تا تشکل قدرتمندی که شایسته ملت بزرگ آذربایجان باشد بوجود آید . تفاوت دیدگاههای سیاسی و باورهای ایدئولوژیک نباید مانع اتحاد گردد . طبیعی است که در شرایط تعدد آراء و نظرات هرگونه ائتلاف تنها حول برنامه حداقل (کف خواست ها) امکان پذیر خواهد شد . حل اختلافات جزئی فعلی در کادر تشکل بزرگ آسانتر از حل آن در شرایط جدا از هم و بی اعتمادی متقابل خواهد بود . خوشبختانه وسیله ارتباط جمعی شایسته ای یعنی تلویزیون آذربایجان جنوبی (گونا تی وی) وجود دارد که پیام این تشکل را در تمام 24 ساعت و در هفت روز هفته با اطلاع هموطنانمان برساند تلویزیون می تواند هم کانون طرح نظرات وهم وسیله ارتباط بین یکایک آذربایجانی ها باشد . تشکل فراگیره کادر حرفه ای و بودجه تدارکاتی نیاز خواهد داشت که آنها با همت فرزندان غیور آذربایجان که از بذل جان و مال خود در راه اعتلاء حرکت ملی دریغ نمی ورزند تامین خواهد شد هدف این تشکل

« دست یابی به حق تعیین سرنوشت ملی از راههای مبارزات دموکراتیک و مدنی خواهد بود » .

2 - ساختن پشت جبهه قدرتمند و انتخاب هیئت نمایندگی حرکت ملی آذربایجان در سطح جهانی ،

در دوران جهانی شدن و انقلاب انفورماتیک که گردش آزاد اطلاعات دنیا را به یک دهکده تبدیل کرده و هراتفاقی در هر گوشه از جهان که رخ می دهد بلافاصله در تمام دنیا منعکس می گردد ، دیگر دیوار چین بین داخل و خارج وجود ندارد و هیچ حکومت دیکتاتوری قادر نیست امواج الکترونیک و ماهواره ای را تماما کنترل و محدود کند در چنین شرایطی بخش خارجی حرکت ملی می تواند تاثیرات معینی روی حرکات داخل داشته باشد و بمعنی واقعی کلمه مکمل مبارزات داخل گردد . هم اکنون گروههای موجود در خارج هر کدام در حد توان خود ارتباطاتی با داخل دارند و تاثیرات معینی اعمال می کنند ولی این تاثیرات در حدی نیست که به اعتلاء حرکت ملی کمک بکند لذا باید تاثیرات همزمان ، هماهنگ و همجهت باشند تا نتیجه مطلوب بدهند و برای این کار شورای هماهنگی گروهها لازم است که در کادر اتحاد ملی می تواند بوجود آید .

در عرصه جهانی محدود بودن میدان عمل گروههای جدا از هم باعث میگردد که ناظران بین المللی روی آنها زیاد حساب نکنند و گاهی نیز فعالیت های سیاسی این گروهها همدیگر را خنثی می کنند . هم اکنون چون کادرهای ورزیده حرکت ملی آذربایجان در خارج در گروههای متعدد و بدون هماهنگی فعالیت می کنند لذا هیچیک به تنهایی قادر نیستند سخنگوی تمام آذربایجانی ها باشند برای این کار ، گروههای دیپلماتیک ورزیده لازم است تا از طریق لوبی گری و ارتباط با نهادهای بین المللی هم جنبش ملی را معرفی کنند وهم در جلب حمایت بین المللی سخنگوی واقعی جنبش ملی آذربایجان باشند . کنگره جهانی اوغورها در پیشبرد این

نوع فعالیت ها و تاثیر گذاری در داخل ترکستان شرقی ، نمونه موفق و خوبی است و می تواند الگو واقع شود .

تشکیل یک هیئت دیپلماتیک مورد قبول عموم در خارج روحیه مبارزان داخل رافوق العاده تقویت می کند هنگامیکه گروههای داخل احساس کنند که پشت جبهه قدرتمندی پشتیبان آنهاست می توانند به فعالیت های بزرگی اقدام بکنند زیرا خود را در مقابل نیروهای سرکوبگری پناه احساس نخواهند کرد . هیچ یک از مبارزات ملی در دنیا بدون پشت جبهه به مقصد نرسیده و نمی تواند برسد و در عوض هر جنبش ملی که پشت جبهه مستقل و محکمی داشته باشد پیروزی اش حتمی است .

3 - تبلیغ و ترویج زبان و فرهنگ آذربایجان با ایجاد کلاس های زبان و کارگاههای هنری برای جذب و تربیت کادرهای جدید حرکت ملی.

تمام آذربایجانی هائی که در خارج زندگی می کنند فعال سیاسی نیستند ولی به فرهنگ و زبان خودشان دلبستگی شدیدی دارند . تشکل خارجی حرکت ملی برای گسترش پایگاه اجتماعی خویش مجبور است به این نیروی انبوه توجه کند . تشکیل کلاس های فرهنگی برای آموزش درست زبان ترکی آذربایجانی ، تشکیل انجمن های هنری جهت یادگیری رقص و آواز ، راه اندازی تیم های ورزشی برای جوانان ، تشکیل گروههایی برای ترجمه تجربیات جنبش های ملی موفق ، ایجاد کانون های هنری و تولید کارهای هنری تصویری و نمایشی و ساختن آواز و سرود و کارهائی از این قبیل که آذربایجانی ها برای یاد گیری هنر مشخصی به آنجا مراجعه بکنند ، هویت بخشیدن به تشکل مستقل آذربایجانی ها می باشد . کسی که با فرهنگ و هنر ملی خود بشیوه درست آشنا می شود خود بخود به یک فعال فرهنگی حرکت ملی تبدیل می شود و کادرهای گروههای سیاسی دردل همین جمعیت های دموکراتیک تربیت می شوند و حرکت ملی به یک منبع بی پایان انرژی برای جوان کردن صفوف خود دسترسی پیدا می کند. عدم رشد بعضی از گروههای حرکت ملی ناشی از بی توجهی به کادرسازی و تربیت نیروی جوان ناشی می شود .

4 - حمایت و تقویت حرکت ملی در داخل و کمک به مبارزانی که برای کسب حقوق ملی مبارزه می کنند

خواست برحق و درست فعالین ملی داخل از فعالین خارج این بوده است که خارج باید حامی مبارزان داخل و رساننده صدای حرکت ملی به گوش جهانیان باشد . هم اکنون هریک از آذربایجانی های خارج روابطی با داخل دارند ولی چون دایره ارتباط تنگ است لذا تاثیرات آن چشمگیر نیست . برای اینکه نیروی خارج به وظیفه خود درست عمل بکند قبل از همه باید خود را سازماندهی نماید آنگاه می تواند با حمایت جمعی خود نیروی داخل را تقویت کند . متشکل شدن نیروها در خارج بمعنی حزب سازی برای رهبری حرکت در داخل نیست . داخل و خارج وظایف جداگانه و استقلال خود را دارند و درعین حال داخل و خارج را باید مکمل همدیگر دید و نه یکی تابع دیگری . تجربیات زیادی در صحنه بین المللی وجود دارد که نشان می دهد بسیاری از جنبش های ملی وقتی توسط رژیم های دیکتاتوری در داخل سرکوب و نابود شده اند ، بخش خارجی آن نیرو پرچم مبارزه را برافراشته نگهداشته و توانسته است به بازسازی نیروی داخل کمک های حیاتی برساند . در دوران ما فاصله داخل و خارج نیز عملاً از بین رفته و نیروی مستقر در خارج را با جنبش های دوست و برادر در سراسر جهان حساب می شود و کادرهای خارج بعلت دسترسی داشتن به منابع تئوریک و تجربیات جهانی می توانند کمک های فکری بزرگی به مدرن شدن حرکت بکنند رژیم حاکم با تبلیغات زهرآگین

می کوشد بین داخل و خارج بد بینی را رواج داده وجدائی ایجاد بکند . در تحلیل نهائی همه قبول دارند که سرنوشت حرکت ملی درداخل و با رهبرانی که درداخل حضوردارند تعیین می شود وتمام تلاش نیروی خارج نیز برای تقویت حرکت درداخل است .

5 - لوبی گری و افشاگری اعمال حکومت مرکزی و انجام فعالیت هائی که در داخل امکان پذیر نیست .

دیاسپورا های موفق سایر ملل در کشورهای دموکراتیک ، بخش بزرگی از فعالیت خود را به لوبیگری اختصاص می دهند یعنی اگرهدف هرنیروی مستقردرخارج معرفی حرکت داخل به جامعه جهانی وکسب حمایت بین المللی و گرفتن امکانات بیشتر برای فعالیت باشد ، موثرترین شیوه همانا لوبیگری است . لوبیگری درکشورهای غربی آزاد است وحتی درآمریکا کاملاً پذیرفته شده و جا افتاده است . حرکت ملی آذربایجان و بازوی خارجی آن اگرمی خواهد سیاست های غیرانسانی حکومت مرکزی راافشاکند وبگوش جهانیان برساند وحقانیت حرکت ملی را نشان بدهد باید به لوبیگری توجه ویژه داشته باشد زیرا محکوم کردن سیاستهای قوم کشی حکومت مرکزی درمجامع بین المللی تنها از طریق لوبیگری جدی امکان پذیر است .

اما حرکت ملی برای اینکه شناخته شده ودربین سیاستمداران جهانی اعتبارکسب کند باید قدرت نمائی کند حرکت ملی آذربایجان یک جنبش چریکی و پارتیزانی نیست تا ازطریق انجام عملیات نظامی پرسروصدا خود را معرفی کند ، حرکت ما ملی دموکراتیک و کاملاً مدنی است بنا براین لازم است ازشیوه های دموکراتیک برای شناساندن خود استفاده کند . یکی ازاین تاکتیکهای دموکراتیک تشکیل تجمعات بزرگ و گرد آوری حد اکثر نیرو برای قدرت نمائی است . اگر چند هزارنفر دریکی ازپایتخت های اروپائی دریک کنسرت ملی جمع شوند ، تمام احزاب سیاسی نظرشان جلب می شود و داوطلبانه نمایندگان حرکت ملی را می پذیرند وزیرقطعهنامه هائی که حرکت ملی صادرمی کند امضاء می گذارند . چنین قدرت نمائی درداخل درگردهمائی های قلعه بابک انجام گرفت و قدرت حرکت ملی رادرداخل نشان داد ، در فضای دموکراتیک خارج کشورنیزبرداشتن چنین گامهای اساسی ممکن است . موثربودن لوبیگری بعد ازقدرت نمائی های بزرگ تضمین شده است لوبیگری باید توسط کادرهای ورزیده وحقوقدانان حرفه ای صورت بگیرد تا نتیجه بخش باشد .

6 - فعالیت برای دفاع از حقوق بشر و حقوق ملی .

میدان عمل فعالیت برای حقوق بشردرکشورهای آزاد جهان آنچنان گسترده است که با اطمینان می توان گفت بخش اصلی کارفعالین خارج درچهارچوبه حقوق بشرمی گنجد . منشورجهانی حقوق بشر، واقعا جهانشمول است و بند یک و دو این منشور به حقوق ملل توجه ویژه دارد . جنبش هائی که زیرضرب حکومت های دیکتاتوری قراردارند با استناد به قوانین حقوق بشربین المللی درمجامع جهانی حضور می یابند ومی کوشند ازاین طریق افکارعمومی بین المللی را برای دفاع ازخواست خودشان آماده سازند وحکومت سرکوبگررا تحت فشاربگذارند ویا حتی به دادگاههای بین المللی بکشانند هر فعال حرکت ملی علاوه برمسئولیت معینی که می پذیرد درعین حال وظیفه فعالیت برای حقوق بشررا نیز دارد و هر حکومتی هرچقدرهم نسبت به افکارعمومی بی تفاوت باشد بدلیل اینکه فعالیت عادی دیپلماتیکش مختل نگردد، مجبور می شود درمقابل فشارافکارعمومی بین المللی عقب بنشیند ودستش برای قلع وقمع مبارزین داخل بسته می شود .

7 - ارتباط و همکاری با سایر تشکل های ملل ترک زبان و نیز حرکات ملی غیر فارس در ایران برای مبارزه علیه ستم ملی .

کشور کثیر الملله ایران در حال حاضر وطن یازده ملت است که عبارتند از :

ترک - فارس - کرد - عرب - بلوچ - ترکمن - گیلک - مازندرانی - لار - لر - لک . غیر از اینها اقلیت های دینی نیز در ایران زندگی می کنند که بعلت کمی جمعیت آنها کمتر از آنها صحبت می شود و در تحلیل های سیاسی بیشتر روی شش ملیت بزرگ تاکید می شود که زبان و فرهنگ و تاریخ مخصوص بخود را دارند و در محدوده جغرافیائی معینی که سرزمین اجدادی آنها محسوب می شود زندگی می کنند . ملت ترک بلحاظ عددی بزرگترین ملل ساکن در ایران است . سرنوشت مساله ملی توسط حرکت ملی دموکراتیک آذربایجان تعیین خواهد شد . اگر آذربایجانی ها به گرفتن حقوق ملی خویش نایل بشوند ، برای ملل دیگر نیز حق تعیین سرنوشت بدست خواهد آمد اما این بدان معنا نیست که آذربایجانی ها حرکات ملی دیگر را در نظر نگیرند . ملل تحت ستم یعنی ترک ها ، کرد ها ، عرب ها ، بلوچ ها و ترکمن ها خواسته های مشابه و گاهی مشترکی دارند و اگر یک خواسته مشترک بجای مطرح شدن از یک کانال در زمان واحد از پنج کانال عنوان شود هم رساترمی شود وهم تاثیر بیشتری دارد و همکاری این ملل برای وادار کردن حکومت مرکزی به رعایت حقوق ملل غیر فارس و پذیرفتن خواسته های آنها بسیار ضروری است . ما با سایر ملل تحت ستم ساکن در ایران مسائل و آماج های مشترکی داریم و منطق حکم می کند که با آنها همکاری کنیم .

همزبانی با دیاسپورا های سایر ملل ترک زبان نیز از امتیازات حرکات ملی آذربایجان است و تشریک مساعی با سایر تشکل های ترک قدرت مارا برای فعالیت های سیاسی در خارج افزایش می دهد .

مستحکم باد اتحاد مبارزان و ملت آذربایجان

پیروز باد حرکت ملی دموکراتیک آذربایجان

کمیته تدارک اجلاس 2009

پایان

پیام شرکت کنندگان در اجلاس آمستردام به گروه‌های سیاسی آذربایجانی

گروه‌ها و شخصیت‌های مبارز

سی سال پیش مردم آذربایجان در جنبش طرفداران آیت اله شریعتمداری به ولایت فقیه نه گفتند و حاضر نشدند به قانون اساسی که حقوق ملت را به ولی فقیه واگذار می کرد رای بدهند از آن زمان تا بحال صدها هزار نفر قربانی حکومت قرون و سطائی ولایت فقیه شده اند و خسارات جبران ناپذیری به جامعه ما وارد شده است تا اینکه اکنون بالاخره بخشی از حاکمیت یعد از آنهمه کشت و کشتار متوجه شده است که ولایت فقیه مانع اصلی هرگونه تحول دموکراتیک و پیشرفت است . بخشی از این نیرو که به اصلاح طلب معروفند کوشیدند از طریق انتخابات رژیم جمهوری اسلامی را از بن بست خارج کنند ولی با مانع ولی فقیه و عوامل او روبرو شدند و سرکوب گشتند . بعد از کودتای خردادماه سال جاری و آتش گشودن سپاه پاسداران به روی مردم بی دفاع ، حاکمیت ولایت فقیه وارد بحران همه جانبه ای شده است که خروج از آن تنها با تغییرات اساسی در ساختار سیاسی ممکن خواهد شد .

بحران ایدئولوژیک ، بن بست سیاسی ، شکاف درونی ، انزوای بین المللی و درگیری پی در پی مردم با نیروهای سرکوبگر رژیم ، ادامه وضع موجود را غیرممکن ساخته است و بدینجهت جریانات اصلاح طلب درون حکومت نیز دیگرامیدی به اصلاح نظام ولایت فقیه ندارند .

از این روی کلیه نیروهای سیاسی فعال در داخل و خارج در حال تدارک و ایجاد آمادگی برای حضور فعال در صحنه و بهره برداری از خلاء قدرتی هستند که وقوع آنرا نزدیک احساس می کنند .

فعالین سیاسی خارج از وطن

در شرایط حساس امروز ملت سی میلیونی آذربایجان با وزنه تعیین کننده خود متاسفانه فاقد تشکل فراگیر و حزب سیاسی قدرتمند است و پراکندگی نیروها اجازه نمی دهد که ملت ما سخنگویان رسمی خود را داشته باشد . سرکوب و اختناق پلیسی مداوم در داخل مانع متشکل شدن فعالین آذربایجان است ولی هیچ مانعی برای ایجاد تشکل قدرتمند در شرایط دموکراتیک خارج وجود ندارد لذا برعهده آذربایجانیان غیور، گروه‌های سیاسی و شخصیت‌های مبارز مقیم خارج است که اهمیت حیاتی این برهه تاریخی را در یافته و هرچه زود تر به پراکندگی فعلی پایان دهند .

قدم اول در این حرکت سرنوشت ساز، توافق گروه‌های موجود آذربایجانی فعال در خارج است تا با انتخاب یک شورای هماهنگی آرزوی ایجادیک تشکل فراگیر را به واقعیت تبدیل کنند و به اتحاد ملی آذربایجانی ها جامه عمل بپوشانند .

حرکت ملی آذربایجان طی بیست سال گذشته گامهای اساسی به جلو برداشته است . گردهمائی چند صد هزار نفری در قلعه بابک ، مراسم پرشکوه بزرگداشت قهرمانان ملی ومهمتر از همه قیام عظیم خرداد 1385 توان حرکت ملی را عیان ساخته است . حرکت ملی مراحل هویت یابی ، اعلان موجودیت وقدرت نمائی را طی کرده ومدتهاست وارد فازسیاسی شده است . در این مرحله سرنوشت ساز که مرحله باردهی حرکت ملی است ، نبودن تشکل فراگیر باعث پراکندگی ، خرده کاری و هدر رفتن وقت وانرژی فعالین حرکت ملی می شود . نیروی تربیت شده وبا تجربه بحد کافی برای خدمت بملت آماده است و اکنون بعهد گروههای سیاسی وشخصیت های ملی است که این نیرو را برای برآورده کردن خواسته های ملی متشکل کنند . زمان همیشه برای اقدامات بزرگ مناسب نخواهد ماند . حساسیت لحظه کنونی ایجاب می کند که خادمان ملت قدم پیش بگذارند و یک تشکل مدن و دموکراتیک را سازماندهی کنند تشکلی که پرچم حرکت ملی را درسراسر جهان به احتزاز درآورد وبازوی مبارزات حق طلبانه ملت آذربایجان درخارج باشد .

ما شرکت کنندگان دراجلاس آمستردام از همه تشکل های موجود آذربایجانی فعال درخارج می خواهیم که با هرخط سیاسی و باورایئولوژیک که دارند برمحمومشترک منافع ملی آذربایجان همکاریهای خود راگسترش داده و با اتحاد عمل خود برای دفاع جمعی ازحق تعیین سرنوشت ملت آذربایجان ، پرچم مبارزه ملی مانرا برافراشته ترسازند واطمینان داشته باشند که این حرکت تاریخی مورد حمایت و استقبال عمومی ملت آذربایجان قرارخواهد گرفت .

برقرار باد اتحاد عمل همه گروههای مبارز آذربایجانی
پیروز باد حرکت ملی دموکراتیک آذربایجان .

شرکت کنندگان دراجلاس آمستردام

12 دسامبر 2009

بیانیه شورای هماهنگی حرکت ملی آذربایجان

بمناسبت 21 فوریه روز جهانی زبان مادری

هشتادوپنج سال پیش سیاستهای استعماری پروژه اشغالگرانه یک دولت یک ملت را با محوریت زبان فارسی در جامعه چند ملیتی و چندزبانی ایران توسط رضاشاه به اجراء آوردند و با ممنوع کردن خواندن و نوشتن بزبانهای غیر فارس به ژنوسید فرهنگی ملل غیر فارس پرداختند ولی از همان زمان نیز با مقاومت فرهنگی ملل غیرفارس روبرو شدند. مقاومت ملل ترک ، کرد ، لر ، عرب ، بلوچ و ترکمن درمقابل این سیاست نژاد پرستانه هرگز خاموش نشد بویژه ملت آزادیخواه آذربایجان و ترکان ایران که هزار سال سابقه حکومت داشتند حماسه های بزرگی خلق کردند که از آنجمله تشکیل حکومت ملی آذربایجان در سال 1324 علیرغم مخالفت حکومت مرکزی است .

با مبارزه همه ملل ساکن در ایران رژیم پهلوی در سال 1357 سرنگون شد و آذربایجانی ها که نقش بزرگی در سرنگونی شاه داشتند امیدوار بودند که ستم ملی پایان یابد اما جمهوری اسلامی که نمایندگی راسیم فارس را بعهد گرفته بود خواسته های ملی آذربایجانی هارا در جنبش طرفداران شریعتمداری با گلوله جواب داد و سیاست راسیتی قبلی را با خشونت بیشتر ادامه داد و درست برای مقابله با این سیاستهای نژادپرستانه بود که حرکت ملی آذربایجان دور جدید نبرد را آغاز کرد و طی بیست سال گذشته مبارزه همه جانبه ای را در دفاع از زبان و هویت ملی خویش به پیش برده و با اتکا به نیروی سی میلیون آذربایجانی هر روز قدمهای استواری به سوی پیروزی برمی دارد . این مبارزه تا پیروزی نهائی و برقراری حاکمیت ملی در آذربایجان ادامه خواهد داشت .

سی و یک سال بعد از برقراری جمهوری اسلامی آذربایجانی ها شاهد جنگ قدرت نابودکننده ای در میان سران ملت کش جمهوری اسلامی هستند و آماده می شوند تا برای رسیدن به حقوق ملی و تعیین سرنوشتشان حرف آخر را بزنند .

خواسته های اصلی حرکت ملی آذربایجان در بیانیه دوازده ماده ای اجلاس دیالوگ 21 آذرآمستردام رسماً اعلام شده اند که ماده چهارم آن رسمی شدن زبان ترکی آذربایجانی است و ما منتخبین اجلاس آمستردام در اجرای مفاد آن بیانیه و بزرگداشت 21 فوریه روز جهانی زبان مادری خواسته های فرهنگی و زبانی ملت (ترک) آذربایجان را بار دیگر اعلام می کنیم و تمامی هموطنانمان را برای مبارزه مشترک در راه کسب این حقوق انسانی فرامی خوانیم :

1 - رسمی شدن زبان ترکی آذربایجانی و تدریس آن در تمام سطوح تحصیلی و کاربرد آن در مکاتبات اداری.

2 - تاسیس شبکه های سراسری رادیو و تلویزیون بزبان ترکی.

- 3 - آزادی مطبوعات و رسانه های مستقل ترکی در آذربایجان بدون سانسور و موانع محدود کننده .
- 4 - آزادی بدون قید و شرط فعالیت و خلاقیت های هنری ، فرهنگی و ادبی نویسندگان و هنرمندان آذربایجان.
- 5 تغییر و اصلاح کتب درسی که محتوای نژادپرستانه و ضد ترکی دارند .
- 6 - پایان دادن به توهین و تحقیر زبان و فرهنگ ترکی در رسانه های عمومی .
- 7 - تاسیس فرهنگستان زبان ترکی آذربایجانی و ایجاد مراکز تحقیقی این زبان در تمام دانشگاهها .
- 8 - باز سازی و حفظ میراث های تاریخی و فرهنگی آذربایجلن و جلوگیری از تخریب و غارت آثار ملی .
- 9 - آزادی کلیه کسانی که برای دفاع از زبان و فرهنگ ملی خود زندانی شده اند .
- 10 - رفع تبعیض از زنان که مربیان و آموزگاران اصلی زبان مادری هستند .

زنده باد آذربایجان

پاینده باد وحدت ملی مان

21 فوریه 2010 شورای هماهنگی حرکت ملی آذربایجان

در باره اجلاس بعدی

با آرزوی موفقیت برای برگزاری اجلاس بعدی نظرات و پیشنهادات خود را بشرح زیرباطلاع گروه کوردیناسیون می رسانم:

- 1 - هدف از تشکیل اجلاس بعدی از نظر من انتخاب یک شورای هماهنگی است . بدون انجام این کار گرد آوری نیرو برای اهداف ناروشن و نامعلوم بی فایده خواهد بود. شرکت در اجلاس بصورت فردی و رای گیری برای انتخاب شورا بشیوه دموکراتیک انجام خواهد گرفت و مانند هر انتخاب دموکراتیک کسانی که کاندید می شوند می توانند قبلا باهم مشورت نموده و روی کلیات توافق بکنند و یا کاندیدا هائی را پیشنهاد بکنند. برای جلوگیری از هرج و مرج شرایط کاندید شدن درابتدای جلسه بتصویب جمع خواهد رسید .
- 2 - گروههای سیاسی و نیز جمعی از منفردین می توانند لیست پیشنهاد بکنند لیکن چون هدف اولیه ایجاد چترفراگیر برای تمام دیدگاههای موجود در جنبش ملی آذربایجان بوده لذا هر لیستی الزاما باید در برگیرنده افراد مختلف الفکر باشد . بنظر من قبول بیانیه دوازده ماده ای آمستردام و پذیرش مسئولیت برای تحقق خواسته های موجود در آن بیانیه وجه مشترک منتخبین برای کار جمعی خواهد بود.
- 3 - تعداد اعضاء نباید کمتر از گروه کوردیناسیون آمستردام باشد و آن عده نیز بعد از انتخاب کارهارا بین خود تقسیم خواهند کرد . جمع منتخب باید قانون بنیاد وملزم به رعایت اصول دموکراسی باشد.
- 4 - هزینه برگزاری اجلاس قبلا باید برآورد شود ودرست اینست که تمام هزینه ها توسط خودشرکت کنندگان تامین شود ومخارج هرمنندانی که دعوت می شوند توسط شرکت کنندگان پرداخت گردد .
- 5 - از نمایندگان سایر ملل غیر فارس برای شرکت در اجلاس دعوت رسمی بشود و آنان حق اظهار نظر در مورد موضوعات مطرح شده را داشته باشند ولی چون مهمان هستند حق شرکت در انتخابات را ندارند .
- 6 - تمام تصمیمات علنی و جمعی خواهند بود . شرط موفقیت اعتماد متقابل شرکت کنندگان در اجلاس است پیشداوری و ترویج تئوری توطئه سمی مهلک برای کار جمعی درشرایط حساس کنونی می باشد . رای دادن بر اساس وضعیت فعلی افراد خواهد بود . دشمن سعی خواهد کرد جو مسموم ایجاد کند وبا تهمت زدن به ترور شخصیت اقدام نماید هیچ کس حق تعیین صلاحیت برای دیگری راندارد ما بحد کافی ازاین مساله ضربه خورده ایم داوری براساس پرنسیپ های دموکراتیک و کارنامه افراد خواهد بود . اصل برائت شامل تمام شرکت کنندگان در اجلاس می شود مگر اینکه مدرک کافی برای عدم صلاحیت در دست باشد .
- 7 - اعضاء شورای هماهنگی برای مدت یک سال انتخاب خواهند شد . در صورتی که شورا تصمیم بگیرد کار تمام وقت برای اداره امور به شخص یا اشخاصی واگذارکند باید هزینه آنرا تامین نماید . شایان ذکر است که حرکت ملی آذربایجان در خارج کشور احتیاج به کادر های حرفه ای دارد و با داوطلبان آماتورو نیمه وقت نمی توان اینهمه نیرو را سازماندهی کرد و کارها را بطور منظم و پیوسته ادامه داد.

8 - این اجلاس مخصوص فعالین حرکت ملی آذربایجان می باشد و انتخاب شوندهاگان باید از آذربایجان جنوبی باشند برادران ما از آذربایجان شمالی می توانند در اجلاس شرکت بکنند اما بدلیل اینکه مساله ما کلا در رابطه با ستم ملی در جنوب است از نظر سیاسی صلاح نیست که اتباع آذربایجان شمالی جزو منتخبین باشند .

9 - مناسب ترین زمان برای برگزاری اجلاس 22 ماه می برابر با اول خرداد 1389 یعنی پنجمین سالگرد قیام خرداد 85 می باشد البته روزهای قبل و بعد از این تاریخ نیز با در نظر گرفتن امکانات محل و شرایط دعوت شدگان رسمی مناسب هستند .

10 - محل اجلاس شهر بروکسل پیشنهاد می شود زیرا این شهر مرکز اروپا و کانون فعالیت های سیاسی بین المللی است و بویژه امکان دعوت از نمایندگان اروپا و رئیس دوره ای شورای اروپا وجود دارد . رفت و برگشت شرکت کنندگان به این شهر آسان و کم هزینه است . همچنین شهری بی طرف از نظر همه می باشد زیرا برخلاف سایر کشور های اروپائی رقابت برای برگزاری اجلاس در بروکسل وجود ندارند .

ماشاله رزمی 20 فوریه 2010 - پاریس

آمستردام بیاناتی (بیر تکلیف)

(آمستردام دیالوق توپانتي سي نين يئكون سندی بو تکلیفین ایلك وئرسیاسی **آذربایجان فدرال دموکرات حرکاتی** طرفیندن حاضرلانیب و سون هفته لرده بیر چوخ فیکیر صاحیبی اولان میللی شخصیتلرین تۆوصیه لری و تکلیف لری اساسیندا بیر نچه دؤورده موکمل-لشمیشدیر.)

آمستردام دیالوق توپانتي سي، ایران ایسلام جومهوریتي نین هر طرفلی سیاسی، ایقتیصادی و ایجتیماعی بۇحران ایچینده چابالادیغی گونلرده باش وئریر. سیاسی حاکیمیتده جیدی چات دوشوب و حاکیملر داها کئچمیشده کی کیمی حؤکوم سوره بیلمیرلر و اهالی ده بو 30 ایلین حیاتیندان جانا گلدیکلرینی دیله گتیریرلر و کئچمیشلر کیمی یاشاماق ایسته میرلر.

دینی دئسپوتیزیمین سون گونلرینی نین باتماسی نین گؤرسندی یی بو گونلرده، آذربایجان تورک میللتی، ایران ایسلام جومهوریتي نین حیاتی نی اوزاتماغا دوغرو جهدلری تانیماقلا، سارسیلماز بیر ایراده ایله میللی آزادلیق ساواشینا حاضرلاشیر. بو مقامدا آذربایجان میللی آزادلیق حرکاتی نین قوه لری، اؤز گوجلرینی توپلاماغی و بو سون ساواشا حاضرلاشماغی، اوز میللتیمیزه بورجلودورلار. بوگونه کیمی آذربایجان میللی حرکاتی اؤز توپلاشمیش ایراده سینی، **"آذربایجان دانیشیر" (1382)** و تبریزده قبول اولونان **"بیرینجی آنا دیلی فورلتای نین قطعنامه سی" (1384)** کیمی سندلرده آرایا قویموشدور.

آمستردام توپانتي سينا قاتیلانلار، آذربایجان میللی آزادلیق حرکاتی نین سیرالاریندا مؤوجود اولان قطعی اورتاقلیق لارین اولدوغونو و ورغولاییب، حرکاتین سیرالاریندا چوخ سسلی لیک و پلورالیسمی آلقیشلایب، تک سسلی بیر حرکاتی رسمیته تانیمیرلار و اینانیرلار کی، گونئی آذربایجان تورک میللتی نین آزادلیغی، بوتون سیاسی پارتیالار، تشکیلاتلار، قوروپلاشمالار، درنکلر و میللی شخصیتلرین بیرلیگیندن آسیلی دیر.

تاریخی اهمیتلی آمستردام توپانتي سي ایشتیراکچیلاری، آذربایجان میللی حرکاتی نین سیرالاریندا چئشیدلی فیکری و سیاسی آخینلارین مؤوجودلوغونو بیر رئاللیق و بیر ساغلام دوروم کیمی قبول ائدیر. بو آخینلار، مدنی موختاریتدن، موستقیل آذربایجان ایسته یی، فدرالسیمدن و قوزئیلی-گونئیلی واحید آذربایجان دؤولتی قورماق پلاتفورمونا کیمی اؤزونده ائحتیوا ائدیر. توپانتي بوتون بو آخینلاری، آذربایجانین لئقیتیم سیاسی طئیفلری نین ترکیب حیصه سی کیمی گؤروب و اینانیر کی، بو فرقلر، دیالوق، موقتی و حتی اوزون وعده لی دواملی ایش بیرلی یینه هئچ وجهله مانع اولمامالی دیر.

میللی حرکاتین سیرالاری نین دیباپازون گئنیشلر یینی رسمیته تانیان آمستردام دیالوق توپانتي سي ایشتیراکچیلاری، عئینی حالدا اینانیرلار کی آذربایجان تورک قوه لری نین ایراده سینی اؤزونده تمثیل ائدن بیر سیاسی جبهه نین آشاغیدا کی پرینسیپلر اساسیندا یارانماسی موکون و ضروری دیر:

1. بوگون فارس دۆولتچي لي ييني تمثيل ائدن ايران ايسلام جومهوريتي، گونئي آذربايجاندا تورك ميللتي نين، ميللي آزادليغي يولوندا اساس مانيعه دير، هابئله بو رژيم اولكده هر بير دموكراتيك دئيشيكلگه قارشى دير.
2. آذربايجان ميللي آزادليق حرکاتي نين آمالي، گونئي آذربايجان ميللي دۆولتچي لي ييني يارادماقلا برابر سايبير ايران اراضي سينده ياشايان توركلرين ميللي حاقلارين قوروماق دير. آذربايجان تورك ميللتي، اوز موقدراتيني موعين ائتمكده سون سؤز صاحبي اولمالي دير.
3. دۆولت سيستمي هر بير ديني و دونيوي ايدئولوژيدن آيري، سكلار و لائيك اولمالي دير.
4. تورك ديلى (آذربايجان توركجه سي) آذربايجان و اولكهنين ديگر تورك ديلى بؤلگه لرينده، رسمي دۆولت ديلى اولمالي دير و بوتون اولكده ياشايان توركلر اوچون اولكهبويو تورك ديلى مئيدىلار شيكسه سي يارانمالي دير. آذربايجانين علمي، تخنيكي و ايفتىصادي اينكيشافي تامين اولمالي و ميللتيميزين ياشايش سويه سي دونيانين اينكيشاف ائتميش توپلوملاري سويه سينه يوكسلمه لي دير.
5. قادينلار قارشى هر نؤوع شرعي، عرفي و قانوني آيري سئچگي لي يه سون قويولمالي و بوتون ساحه لرده قادينلار كيشي لرين توپلومدا برابر حاقلاري و برابر شانسلاري تامين اولونمالي دير.
6. دين، مذهب، مسلك، اينام، سؤز، مطبوعات، سنيكالار، سياسي پارتىلار، گئيم و ياشام طرزي كيمي بوتون مدني آزادليقلار، قئيدسيز- شرطسيز تامين اولمالي دير.
7. اعدام جزاسي و ايشكنجه قطعي شكيله لغو اولمالي دير.
8. باشقا سيم آلتيندا اولان ميللتلره ايران ايسلام جومهوريتينه قارشى موباريزه ده هر طرفلي ايش بيرليگي آذربايجانين اوز ميللي منافعى اوغروندا اپارديغي عدالتلي موجديله نين ايريلماز حيصه سي اولمالي دير.
9. خاريجده فعاليت ائدن آذربايجانلي قوه لر، داخيله گئدن ميللي موباريزه يه هر طرفلي آرخا دوروب، آذربايجانا قارشى اينفورماسيا بلوكاداسيني يارمالي و بوتون دونيادا آذربايجان ميللي منافعى اوچون لوبي چي ليك فعاليتليريني تشكىلاتلانديرمالي ديرلار.
10. آذربايجان ميللتي
اؤزونون موستقيل ميللي آزادليق حرکاتي طرفيندن تمثيل اولمالي دير. آذربايجان اوز موستقيل سياسي-تاريخي ايراده سيني آرايا قويماغا بوگون هرزاماندا ارتيق صحنه ده- دير. آذربايجان ميللي آزادليق حرکاتي بو يولدا داخيله و خاريجده، بوتون جبهه لرده يئتگين سياسي بير ميللتي اينحصاري نومائنده سي اولاراق، سكلار و دموكرات قوه لرله ديالوق و ايش بيرلي يينه حاضردير.

گونئی آذربایجان دیالوق توپلانتیسی، آمستردام بیانیه سی 2009 (تصوب اولموش متن)

آمستردام دیالوق توپلانتیسی ایران ایسلام جومهورییتی نین سیاسی، ایقتیصادی و ایجتیماعی بۇحرانلار ایچینده چابالادیغی گونلرده کئچیریلمکده دیر. سیاسی حاکیمیت جیدی سارسینتیلار ایچینده دیر. ایراندا یاشایان میللتلر، اوللر اولدوغو کیمی، بو رژیمنین باسقیسی آلتیندا یاشاماق ایستمه دیکلری اوچون اؤز اعتیراضلارینی بیلدیرمکده دیرلر. دینی دئسپوتیزمین سونو گلدیگی بو گونلرده آذربایجان تورک میللتی نین میللی موباریزه سینه داها گئنیش شکیلده شاهید اولماقدایق. داها اؤنجه دن آذربایجان میللی حرکاتی "1 اردیبهشت، دانیشر" (1382) و تبریزده قبول اولونان آذربایجان اؤرنجی حرکاتی" (1374)، " آذربایجان " بیرینجی آنا دیلی قورولتایی نین قطعنامه سی" (1384)، بابک قالاسینا یوروشلر، 1 خورداد، میللی قیامی (1385) کیمی ، اؤنملی تاریخی درینلیگی اولان اولایلاری مئیدانا گتیرمیشدیر. آمستردام دیالوق توپلانتیسی قاتیلان وطنداشلاریمیز میللی حرکات سیرالاریندا اهمیتلی اورتاق یۇنلرین وار اولدوغونا قطعیتله اینانیرلار. حرکاتین سیرالاریندا چوخ سسلی لیگی قبول ائدیرلر. تک سسلی بیر فعالیتی رسمیتله تانیملرلار. تاریخی اهمیت داشیان آمستردام توپلانتیسی ایشتیراکچیلاری آذربایجان میللی حرکاتی نین سیرالاریندا چئشیدلی فیکیر و سیاسی آخیملارین وار اولدوغونو بیر رئاللیق و ساغلام دوروم کیمی گؤرورلر. بو گؤروش دیشیکلیگی، مدنی موختارییتی، فئدرالیزمی، ایستیقلالیتی و بوتؤو آذربایجان دؤولتی قورماق کیمی پلاتفورملاری ائتیمکده دیر. توپلانتی بوتون دیشیک گؤروشلری آذربایجانین مشروع سیاسی جریانلاری کیمی قبول ائدیر و فرقلی لیکلرین بیر زنگین لیک اولدوغونا اینانیر.

ایران ایسلام جومهورییتی داخیلدن و خاریجدن جیدی تضیقلر آلتیندادیر. بو سببدن رژیمن هر گون جمعیت اوزرینه باسقی سینی آرتیرماق و میللی حرکاتی ازمک ایستیه جک، میللی دیره نیش آرتدیقا، رژیمن تضیقلری آرتا بیلر. چونکو حاکیمیت بو دورومدان گئری آدیم آتارسا، اؤز مغلوبیتینه ایضا آتمیش اولار. بو اوزدن ده گون کئچدی کجه، رژیمن تضیقلری نین آرتاغینا شاهید اولوروق. بئله بیر دورومدا میللی حرکاتین خاریجده کی فعاللاری نین اوزرینه بؤیوک تاریخی مسئولیت دوشمکده دیر. بو میللی - تاریخی وظیفه نی آنلاماق اوچون میلتمیزین اساس ایستکلرینی درک ائدیب، بوتون ایمکانلارا دایاناراق، میللی حرکاتی مودافیعه ائتمه لی و گوجلندیرمه لیگیک.

21 آذر آیریجا، بؤیوک میللی لیدر سید جعفر پیشه وری نین اؤز میلتنه گونهرک، تاریخ یاراتدیغی دوغما میللی بیر گونودور. بو تاریخی گون موناسیبتی ایله وطنیمیزین قورتولوشو ایله باغلی قرارا گلیمک، میللی بیرلیک نومونه سی سرگیله مک هئج ده تصادوفی دئییلدیر.

میللی حرکاتین گئنیش میقیاسلی اولدوغونو قبول ائدن 21 آذر آمستردام دیالوق توپلانتیسی بوتون فرقلی گؤروشلری گؤز اؤنونده بولوندوراراق، آشاغیداکی ماده لری اورتاق پرنسیپلر اولاراق قبول ائدیر:

- 1- توپلانتی، گونئی آذربایجان تورک میلیتی نین میلی آزادلیغی یولوندا موباریزه ده بو گونکو فارس راسیسمینی تمثیل ائدن ایران ایسلام جومهوریتینی اساس مانعه کیمی گورور. چونکو بو رژیم هر نؤوع دئموکراتیک دییشیکلییه قارشیدیر.
- 2- آذربایجان میلی آزادلیق حرکاتی نین آمالی گونئی آذربایجاندا میلی – دئموکراتیک دؤولت قورماقدیر. آیریجا، گونئی آذربایجانین حودودلاری خاریجینده یاشایان دیگر تورک خالقلاری نین میلی هاقلارینی دا قوروماق لازیمدیر. آذربایجان میلی حرکاتی اؤز موقددراتینی تعیین ائتمکده سون سؤز صاحیبی اولمالیدیر.
- 3- آذربایجان میلی حرکاتی سنکولار دؤولت قورولماسی نین طرفداریدیر و بو یولدا موباریزه آپاریر.
- 4- تورک دیلی (آذربایجان تورکجه سی) رسمی دؤولت دیلی اولمالیدیر. بوتون اؤلکه ده یاشایان تورکلر اوچون تورک دیلی مئدی شبکه لری قورولمالیدیر. آذربایجانین علمی، تخنیک و ایقتیصادی اینکیشافی تأمین ائدیلمه لی، میلیمیزین یاشاییش سوییه سی دونیانین اینکیشاف ائتمیش میلترلی سوییه سینه یوکسلمه لیدیر.
- 5- آذربایجان میلی حرکاتی، بوتون ساحه لرده قادین- کیشی حقوق برابرلیگی یولوندا موباریزه آپاریر.
- 6- دین، مذهب، مسلک، اینانج، سؤز، مطبوعات، سندیکالار، سیاسی پارتیالار، گنیم و یاشام طرز کیمی، بوتون مدنی آزادلیقلار قئیدسیز-شرطسیز تمین ائدیلمه لیدیر.
- 7- آذربایجان میلی حرکاتی اعداما و هر نؤوع ایشگنجه یه قطعی شکیلده قارشیدیر.
- 8- میلی حرکات آریا راسیسم سیستمی نین تمیلچیسینی اولان ایران ایسلام جومهوریتینه نین آذربایجاندا دئموقرافیک یاپینی دییشدیرمه سیاستینه قارش ییخیب و بو رژیمه قارش میلی ظولم آلتیندا یاشایان دیگر میلترلرله ایش بیرلیگی آپارمالیدیر.
- 9- یوخاریدا قئید ائدیلم هدفلره چاتماق اوچون خاریجده فعالیت گؤسترن آذربایجانلی قوووه لر، داخیلده گئدن میلی موباریزه نی دیقتله تعقیب ائتمه لی و اونا اولوسلار آراسی اینسان هاقلاری مرکز لریندن دستک قازانمالی، آذربایجانا قارش اینفورماسییا بلوکاداسینی قیرمالی و بوتون دونیادا آذربایجان میلی منافع اوچون لوببی چیلیک فعالیتلرینی تشکیلاتلاندیرمالیدیر.
- 10- گونئی آذربایجان میلی حرکاتی مستقیل، دئموکراتیک و مودئرن دیر.
- 11- گونئی آذربایان میلی آزادلیق حرکاتی دونیا اینسان هاقلاری بیاننامه سی نین و اونا باغلی کونوانسییونلارین آذربایجاندا حیاتا کئچیریلمه سی اوچون موباریزه آپاریر.
- 12- آمستردام دیالوق توپلانتیسی یوخاریداکی پرنسیپلره دایاناراق گونئی آذربایجان میلی حرکاتیندا فعالیت گؤسترن بوتون تشکیلاتلار و شخصلری داواملی ایش بیرلیگی مئخانیزماسین

قورولماسينا چاغيرير.

ياشاسين آذربايجان
ياشاسين ميللي بيرليگيميز

آمستتردام 21 آذر (12 دئكابر 2009)

مصاحبه‌ای با ماشالله رزمی در مورد گردهم‌آیی آمستردام

مصاحبه کانون دموکراسی آذربایجان (آزدمو)

آزدمو: جناب آقای رزمی چندماه پیش که از شما برای مصاحبه دعوت کردیم، سخت درگیر مقدمات گردهمایی آمستردام بودید و حتی انجام مصاحبه را نیز به زمانی بعد از آن موکول کردید، می‌خواستیم کمی از تاریخچه تشکیل این همایش برای ما صحبت کنید.

رزمی: قصد ما در آغاز کار جمع شدن زیر یک سقف و برقراری دیالوگ بین گروه‌ها و فعالین حرکت ملی آذربایجان در خارج بود عنوان آنرا نیز «اجلاس دیالوگ» گذاشتیم اما در واقع از خیلی از کنگره‌هایی که تا به حال تشکیل شده‌اند گسترده‌تر و معتبرتر شد. یکی از علل موفقیت آن هم این بود که با دست پر و با اسناد آماده و با امید موفق شدن به اجلاس رفتیم و همه شرکت کنندگان نیز با علاقمندی تلاش کردند تا با دست‌های پرازاجلاس بیرون بیایند، شرکت کردن باهزینه شخصی و داشتن سعه صدر هم علت دیگر بود که زمینه موفقیت گردهمائی را فراهم کرده بود و همه احساس می‌کردند آن جمع بزرگ را خودشان تشکیل داده‌اند. این حرکت بعد از حکومت ملی به رهبری سیدجعفر پیشه‌وری بزرگترین حرکت سیاسی سازمان یافته آذربایجان بود.

دو سال بود ایده تجمع بزرگ در خارج طرح می‌شد و می‌توان گفت که شرایط ذهنی برای گردهمائی ایجاد شده بود و نقش تلویزیون ملی گوناخ در آماده کردن آن شرایط بسیار مهم بود و نهایتاً گروهی از فعالین حرکت ملی در هلند برای اجرائی کردن آن اعلام آمادگی نمودند و به اتفاق هم یک گروه تدارکات هشت نفره تشکیل دادیم و حدود یک ماه تدارک و تبلیغ شد که بالاخره در روز ۲۱ آذر به مناسبت شصت و چهارمین سالگرد حکومت ملی سیصد نفر زن و مرد از فعالین حرکت ملی در خارج که عمدتاً از پانزده کشوراروپائی و آمریکائی بودند با هزینه شخصی خود در آمستردام حاضر شدند. ارزیابی گروه تدارکات این بود که اگر اجلاس یک هفته دیرتر تشکیل می‌شد تعداد شرکت کنندگان از چهارصد نفر هم بیشتر می‌شد زیرا مدت‌هاست که همه فعالین پراکندگی را بسیار مضرمی‌دانند و ضرورت اتحاد ملی از هر زمان دیگر بیشتر احساس می‌شود.

آزدمو: دعوت شدگان اجلاس طبق چه ضابطه‌ای انتخاب و دعوت شدند و اصولاً نظر شما در مورد ضوابط دعوت از افراد برای چنین گرد هم‌آیی‌هایی چیست؟

جواب: درسال‌های اخیر دو نظر در مورد برگزاری یک نشست بزرگ در خارج وجود داشت. یک نظر معتقد بود که باید افراد مشخص و برگزیده در این جمع باشند تا نتیجه دلخواه گرفته شود، اینان خطر نفوذ دشمن در صفوف حرکت ملی را عمده می‌کردند و نظر دیگر خواستار یک گردهمائی ملی بدون گزینش قبلی افراد مشخص ولی با رعایت اصول امنیتی بود و می‌خواست که همه آذربایجانی‌ها حق شرکت در گردهمائی را داشته باشند من شخصاً مدافع نظر دوم بودم قبلاً مقاله‌ای در مورد ضرورت چنین گردهمائی‌هایی نوشته و منتشر کرده بودم و دوبار نیز تا مرحله اجرا و تشکیل گردهمائی تلاش شده بود. من با در نظر گرفتن تجربیات جنبش‌های موفق ملل دیگر مخالف نخبه گرایی در حرکت ملی آذربایجان هستم و دیدگاه‌های نظارتی و گزینشی را مضرمی‌دانم و این نظر به معنی هرج و مرج و پوپولیسم نیست زیرا تقریباً کلیه فعالین حرکت ملی در خارج دارای تحصیلات عالی هستند و اکثریت آنها هم بیش از بیست سال سابقه فعالیت ملی دارند و شناخته شده و دلسوز ملت هستند و توانائی‌های سیاسی افراد به هم نزدیک است در چنین وضعیتی ما معیاری برای فاصله‌گذاری

بین نخبه و غیرنخبه نداریم و حق نداریم با سلیقه شخصی روی افراد مبارز قضاوت ارزشی بکنیم. همچنین وقتی پای گزینش به میان می‌آید آشنائی‌ها و دیدگاه‌های گروهی عمل می‌کنند و استعدادهاى جدید شناخته نمی‌شوند، من شخصا طرفدار انتخاب دموکراتیک هستم و معتقدم هر کس در یک جمع بزرگ از طرف جمع تأیید و انتخاب شد همان شخص صلاحیت نمایندگی آن جمع را دارد و پیشداوری در مورد افراد را غیردموکراتیک می‌دانم قضاوت ما باید روی عملکرد افراد و بعد از بررسی بیلان کار او باشد. خوشبختانه گردهمائی آمستردام بدون گزینش قبلی افراد تشکیل شد و به موفقیت رسید. این یک درک جدیدی از سازمان‌یابی حرکت ملی در کشورهای دموکراتیک است.

آزدمو: در آستانه انتخابات فعالیت وسیعی برای تشکیل یک شورای هماهنگی بین فعالین جنبش آذربایجان در داخل صورت گرفته بود، به نظر می‌رسد کاری که در داخل با مشکلات فراوانی مواجه شد نهایتاً در آمستردام تحقق یافت. برداشت شما در این زمینه چیست؟

رزمی: آرزوی همه فعالین حرکت ملی این است که اجلاس‌های بزرگ و تشکلهای پایدار در داخل ایجاد شوند ولی حکومت مرکزی مانع هرگونه تشکل دموکراتیک و ملی‌ست و این ویژگی مشترک و عام همه حکومت‌های غیرمنتخب است که از سازمان‌یابی مردم می‌ترسند و بقای خود را در نبود احزاب سیاسی و آلترناتیو دموکراتیک می‌دانند، ملت آذربایجان تجربیات گرانبهائی در دور زدن موانع و انتخاب مسیر درست مبارزه در طول تاریخ کسب کرده و دارد و هم اکنون شاهد هستیم که چگونه امکانات موجود در «سنگرهای باز» از طرف فعالین حرکت ملی به بهترین وجه مورداستفاده قرار می‌گیرد که دانشگاه‌ها، مدارس، مراکز تجمع عمومی، میدان‌های ورزشی، عرصه‌های فعالیت فرهنگی و هنری و . . . نمونه‌های بارز آن می‌باشد.

فعالین مقیم خارج نیز به سهم خود برای متشکل شدن هرچه بیشتر حرکت ملی‌مان می‌کوشند. برگزاری موفقیت‌آمیز گردهمائی آمستردام شوق و امید فراوانی برای ایجاد تشکلی که حرکت ملی را در خارج نمایندگی کند به وجود آورده است، اما همچنان اعتقاد عمومی بر این است که تشکل اصلی باید در داخل ایجاد شود این کار هر چند مشکل است ولی غیرممکن نیست. حرکت ملی باید مبارزه علنی در داخل را به حکومت مرکزی تحمیل کند.

این امر بستگی به توازن قوا در داخل و شرکت هر چه بیشتر اقشارمختلف در صفوف حرکت ملی دارد.

آزدمو: اگر ممکن است در مورد این گره‌گاه جنبش که هنوز برخی اقشار و طبقات وارد حرکت ملی نشده‌اند توضیح بیشتری بدهید؟

جواب: بازار تبریز بارها در گذشته پرچمدار دفاع از حقوق ملی آذربایجانی‌ها در مقابل فشارهای حکومت مرکزی بوده است اما هم اکنون علیرغم اینکه بازار ملی ما در حال نابودی است و سرمایه‌ها به نقاط دیگر فرار می‌کنند و محصولات ساخت چین به نابودی تولید ملی منجر شده است، باز می‌بینیم که بازار ساکت است و حرکت چشمگیری از خود نشان نمی‌دهد و طبعاً تا زمانی که بازار به دفاع از منافع ملی آذربایجانی‌ها برنخیزد تعادل قوا در آذربایجان به نفع حرکت ملی نخواهد بود. پیدا کردن راه حل این مساله به عهده پیشگامان حرکت ملی در داخل است هم اکنون قشر روشنفکر در آذربایجان نیروی اصلی حرکت ملی محسوب می‌شود و اقشار زحمتکش نیز سمپاتی نشان می‌دهند اما بازار و قشر مرفه ساکت است این نیرو باید تکان بخورد. بر خلاف مبارزه طبقاتی که اقشارمختلف یک جامعه را رو در

روی یکدیگر قرار می‌دهد، مبارزه ملی همه اقشار و طبقات جامعه را در برمی‌گیرد. مبارزه طبقاتی را نه کسی ابداع کرده و نه کسی می‌تواند مانع آن شود ولی در اینجا سخن ما درباره مبارزه ملی است و خواسته‌های ملی فقیر و غنی هر دو را شامل می‌شود و همه تحت ستم ملی هستند. حکومت مرکزی مثل همیشه خواهد کوشید تا مانع وحدت ملی آذربایجان‌ها بشود و وظیفه نیروهای مبارز است که آگاهی ملی را به میان تمامی اقشار جامعه ببرند باید به آنها گفت که درد ما درد شماست باید به هم ملحق شویم.

آزدمو: یکی از مشکلات حرکت ملی ما نبود یک رهبری متمرکز است آیا کنگره آمستردام می‌تواند نوید بخش حل این معضل باشد؟ آیا این کنگره می‌تواند زمینه‌ای برای انتخاب و تثبیت یک رهبری واحد را در حرکت ملی آماده نماید؟

رزمی: نبود رهبری متمرکز ضعف اساسی حرکت ملی طی بیست سال اخیر بوده است که بخشی از آن به دیکتاتوری بودن شرایط جامعه‌ای که مبارزه در آن جریان دارد بستگی داشته و بخشی دیگر به عملکرد مسئولین گروه‌های موجود در درون حرکت ملی آذربایجان مربوط است. درد اصلی یعنی وجود حکومت دیکتاتوری که هیچ تشکلی را بر نمی‌تابد عینیت دارد و واقعی است. دموکراسی حاصل تعادل قوا در جامعه است و دیکتاتورها تا آنجا که قدرت دارند مانع آن می‌شوند تا جامعه مدنی متشکل و احزاب سیاسی قدرتمند ایجاد نشود و جامعه فاقد نیروی خنثی کننده دیکتاتوری بماند که متأسفانه این سیاست غیرانسانی همچنان در آذربایجان اعمال می‌شود.

اما بخشی دیگر مربوط به نیروهای خود حرکت ملی است و ذهنی می‌باشد. وجود دیدگاه‌های سیاسی مختلف، ایدئولوژی‌های ناهمخوان و گاهی نیز اختلافات شخصی مانع پیوستن این جویبارها به همدیگر و به وجود آمدن رودخانه بزرگی است که هیچ قدرتی توانائی ایستادن در مقابل آنرا نداشته باشد.

در گردهمائی آمستردام علیرغم تمایل بعضی از دوستان زمینه برای انتخاب رهبری جمعی فراهم نبود و جمع قصد این کار را نداشت هدف اصلی در آمستردام آغاز دیالوگ و فراهم کردن امکان همکاری بود و آنطور که شما عنوان می‌کنید آمستردام مقدمه‌ای بود برای گام‌های بزرگتر که انتخاب یک هیئت نمایندگی نیز می‌تواند یک گام اساسی در این میان باشد.

نظر شخصی من که قبلاً آنرا نوشته و در اختیار گروه کوردیناسیون نیز گذاشته‌ام این است که با حفظ و تقویت گروه‌های موجود در حرکت ملی، یک چتر فراگیر ایجاد شود و همه دیدگاه‌های موجود در حرکت ملی را شامل گردد تا بتواند نماینده و سخنگوی اکثریت قریب به اتفاق فعالین حرکت ملی در خارج باشد. نام آن چندان مهم نیست اساس محتوای آنست که دموکراتیک و منتخب باشد و منتخبین نیز در مقابل فعالین حرکت ملی جوابگوی مسئولیت‌های خود باشند. وجود یک تشکل راهبردی از هر نظر اهمیت تعیین کننده دارد زیرا در حال حاضر هیچ یک از گروه‌های موجود کل حرکت را نمایندگی نمی‌کنند و گروه‌های دیگر که می‌خواهند با حرکت ملی تماس بگیرند و با آن همکاری نمایند نمی‌دانند به کدام نیرو باید مراجعه کنند و نیز این احتمال وجود دارد که در شرایط اضطراری کسانی به حرکت ملی تحمیل شوند که از دل آن بیرون نیامده‌اند و منتخب نیستند و لذا زمینه انحراف حرکت ملی را فراهم سازند.

آذربایجان از نظر سوق‌الجیشی در منطقه بسیار حساسی قرار گرفته است و قدرت‌های متعددی منافع استراتژیک در این منطقه دارند برای جلوگیری از دخالت آنان نیز ما باید یک هیئت شناخته شده و مسئول در حرکت ملی داشته باشیم. بی‌ثباتی موجود در جامعه نیز

ضرورت وجود چنین هیئتی را صدچندان می‌کند. جان کلام اینکه زمان انتخاب سخنگویان رسمی حرکت ملی فرا رسیده است و هنگام روشن کردن این چراغ راه است

آزدمو: در سخنانان از گروهی بنام گروه کوردیناسیون نام بردید؟ لطفا در مورد این گروه و وظایف آن توضیحاتی به ما بدهید؟ این گروه در حال حاضر به چه کاری مشغول است؟ ساختار آن چیست و آیا تقسیم کاری بین اعضای این گروه صورت گرفته یا نه؟

رزمی: گروه کوردیناسیون متشکل از پنجاه نفر است که در گردهمایی آمستردام انتخاب شده‌اند وظیفه اصلی این گروه تدارک اجلاس بزرگ بعدی است در حال حاضر میان این عده پانزده نفر داوطلب برگزیده شده‌اند که اسناد لازم برای اجلاس بعدی را تهیه کنند و در اختیار گروه کوردیناسیون پنجاه نفری بگذارند تا در مورد اسناد تهیه شده تصمیم نهائی را اتخاذ کند و اجلاس بزرگ با ضوابط و اسناد معین تشکیل شود.

آزدمو: طراحان کنگره چه اهدافی داشتند و آیا کنگره به اهداف خود دست یافت؟

رزمی: ما از اجلاس آمستردام حداقل انتظارات داشتیم و خوشبختانه با حداکثر دستاورد گردهمایی از اجلاس بیرون آمدیم ما تا این حد راضی بودیم که دیدگاه‌های سیاسی مختلف موجود در حرکت ملی را زیر یک سقف گرد هم آوریم و مطمئن بودیم که وقتی دور یک میز بنشینیم همه متوجه خواهند شد که هیچ مشکل لاینحلی که مانع همکاری در پیشبرد اهداف حرکت ملی باشد در بین نیست این هدف تحقق یافت و سیصد نفر کادر سیاسی به مدت سه روز باهم نشستند، تبادل نظر کردند و روی محورهای اصلی و نقطه نظرهای مشترک به توافق رسیدند.

غیرازاین یک بیانیه دوازده ماده‌ای در اجلاس به تصویب رسید که برآیند نظریات موجود بود و تاکنون انتقاد جدی به این بیانیه نوشته نشده است و انتقادات نوشته شده هم در کل نفی‌کننده نبوده‌اند و همچنین پنجاه نفر رابط که گروه کوردیناسیون نامیده می‌شوند انتخاب شدند که این هم نشانگر عظمت حرکت ملی و مهم بودن اجلاس آمستردام است به طور کلی گردهمایی آمستردام هویت تازه‌ای به فعالین حرکت ملی در خارج داده و شرایط بهتری برای کار جمعی فراهم کرده است با در نظر گرفتن همه اینها می‌توان گفت که اجلاس آمستردام به حداکثر انتظاری که می‌توان از آغاز یک راه تازه داشت رسیده است.

آزدمو: در این کنگره یک قطعنامه اصلی و دو قطعنامه در مورد حقوق زنان و زندانیان سیاسی صادر شد. اما موارد بسیاری هم مانند رابطه با جنبش سبز و تشکلات به اصطلاح سراسری و متعلق به سایر واحدهای ملی بود که تقریباً این زمینه را با سکوت برگذار کردند. دلیل این امر چه بود؟ آیا در دستور کار نبودند یا بود و به اجماع نرسید؟

رزمی: اجلاس آمستردام نمی‌توانست موارد مورد اختلاف را در دستور کار خود قرار دهد، زیرا نه آمادگی لازم برای آن وجود داشت و نه وقت کافی برای حل آنها. اعتقاد جمع بر آن بود که روی نقاط مشترک مورد توافق کار شود و نتیجه گرفته شود و همینطور هم شد. از جمله مسائل مورد اختلاف رابطه حرکت ملی با جنبش سبز است بخشی از شرکت کنندگان در اجلاس خواهان همراهی با جنبش سبز اما با هویت مستقل ملی بودند و بخشی دیگر با توجه به وجود دیدگاه‌های پان‌ایرانیستی و نفی‌کننده حقوق ملل غیرفارس در جنبش سبز همراهی با آن را به ضرر حرکت ملی آذربایجان می‌دانستند اما اکثریت اعتقاد داشتند که نباید

علیه جنبش سبز موضع‌گیری شود که همینطور هم عمل شد، یعنی نه بر له و نه بر علیه آن موضع‌گیری نشد.

در مورد همکاری با گروه‌های ملی دیگر نیز دیدگاه‌ها یکسان نبود، همه همکاری با ملل غیرفارسی‌زبان را برای گرفتن حقوق ملی ضروری می‌دانند ولی با اما و اگر. مثلا انتقادات شدیدی به سیاست‌های احزاب کردی وجود دارد که در بیانیه‌ها و اسناد رسمی این احزاب شهرهای آذربایجان غربی را شهرهای کردی معرفی می‌کنند و یا نقشه‌های غلط چاپ می‌کنند که اختلاف برانگیز هستند. درعین حال بعضی از گروه‌های شرکت کننده در اجلاس در کادر کنگره خلق‌های فدرال با احزاب کردی همکاری‌هایی دارند، بدین جهت کنگره وارد بحث روی موضوعات مورد اختلاف از این دست نشد.

آزدمو: جناب رزمی تجربه نشان داده است که برگزار کنندگان کنگره‌ها معمولا پیش از شروع آن انرژی زیادی به کار می‌برند، اما پس از کنگره خستگی اولیه و هم چنین عدم ترسیم نقشه راه آینده باعث می‌شود که مسائل مطروحه در کنگره پیگیری نشوند. ستاد و ارگانی که بتواند نیات کنگره را تعقیب کند تاسیس نمی‌شود، آیا شما این کنگره را به مثابه یک حادثه مثبت که طی سه ماه گذشته روی داده می‌دانید، یا نه آنرا به مثابه شروعی که اثرگذاری مستمری بر حرکت ملی داشته باشد ارزیابی می‌کنید؟ و اصولا آیا نیروئی برای ادامه منویات آن وجود دارد یا نه؟

رزمی: اقتصاددانان بزرگ توصیه می‌کنند که در آغاز هر کار اقتصادی بخش عمده سرمایه اولیه خرج تبلیغات و شناساندن کالای مورد نظر بشود. کار سیاسی نیز از این قاعده مستثنی نیست و بخش بزرگی از انرژی و نیرو باید صرف تبلیغ و ترویج آن ایده سیاسی بشود که تازه پا به عرصه رقابت‌ها می‌گذارد. متأسفانه تبلیغ کافی روی کارعظیمی که در آمستردام انجام گرفت نشده است و بسیاری از زوایای مثبت آن برای همگان شناخته شده نیست من شخصا انرژی زیادی در کلام و تصمیم شرکت‌کنندگان در اجلاس دیدم. بیش از دوسوم شرکت‌کنندگان در اجلاس وابسته به گروه‌ها نبودند و در اجلاس شرکت کرده بودند و خواهان گرفتن مسئولیت و کار بودند و هستند و خود این انرژی تداوم کار اجلاس را تضمین می‌کند از طرف دیگر گروه تدارک اجلاس آمستردام کسانی هستند که طی سال‌های اخیر خود را خستگی ناپذیر نشان داده‌اند و کسانی نیستند که کار را تمام نکرده رها کنند این عده عملا افرادی حرفه‌ای هستند و مبارزه در صفوف حرکت ملی نه کار جنبی بلکه پراتیک اصلی آنهاست البته گاهی کسانی پیدا می‌شوند که زیاد خوشبین نباشند ولی گردهمائی‌های بزرگی که به مناسبت روز جهانی زبان مادری در انگلستان و آلمان بعد از اجلاس آمستردام برگزار شد و منتخبین آمستردام سخنرانان آن مجالس بودند نشان می‌دهد که این راه سر باز ایستادن ندارد. اجلاس آمستردام یک لوکوموتیو پر قدرت نیز دارد که تلویزیون ملی گوناوتی‌وی می‌باشد بنابر این علیرغم کارشکنی‌هایی که برای تداوم کار وجود دارد پتانسیل کافی برای به ثمر رساندن آن موجود است.

اجلاس آمستردام هم یک رویداد برجسته در سال‌های اخیر و هم آغاز پروسه همگرایی در حرکت ملی آذربایجان است ممکن است پیشرفت آن بدون مانع و در خط مستقیم نباشد ولی نیروهای جوانی که پشت این حرکت هستند موفقیت آنرا تضمین می‌کنند. پنجاه نفر در این اجلاس انتخاب شده‌اند و دارای مسئولیت برای تدارک برگزاری اجلاس بزرگ بعدی هستند. هر کس این منتخبین را فاقد اعتبار و اختیار لازم برای پیشبرد امور معرفی کند دموکرات بودن خود را زیر علامت سوال می‌برد علاوه بر آن نقشه راه پیشنهادی نیز برای ادامه کاری موجود

است که امیدواریم هر چه زودتر خبرهای خوشی برای برگزاری اجلاس بزرگ بعدی به اطلاع عموم رسانده شود.

آزدمو: به نظر شما نکات ضعف کنگره چه بود و چه فکریهایی برای رفع آنها نموده‌اید. به عنوان مثال به نظرم علیرغم اهمیت این کنگره متأسفانه نمود خبری بسیار ضعیفی در خبرگزاری‌های داشت، چرا به تبلیغات و خبررسانی توجه کافی نشده بود؟

رزمی: حق باشماست خبررسانی کافی برای نشان دادن اهمیت اجلاس آمستردام صورت نگرفته است و این نقطه ضعف اصلی و به عبارت دیگر کمبود اساسی اجلاس آمستردام بود. البته تلویزیون تا آنجا که امکان داشت این کمبود را جبران کرد و چند سایت ملی نیز الحق در معرفی اجلاس کوتاهی نکردند ولی کلاً ضعف خبررسانی از ضعف‌های عمومی حرکت ملی آذربایجان است و در هر قدمی مشاهده می‌شود مثلاً فلان حرکت ملی که یک پنجم جمعیت آذربایجان را هم ندارد ده ایستگاه تلویزیونی و انبوهی رادیو و روزنامه و سایت اینترنتی دارد ولی ما فقط یک تلویزیون داریم که حکومت مرکزی به هر حيله و وسیله‌ای متوسل می‌شود تا صدای آنرا هم خاموش کند. بایکوت خبری آذربایجانی‌ها توسط روشنفکران فارس و نیروهای که اسم خود را دموکرات گذاشته‌اند به ضعف رسانه‌ای ما اضافه می‌شود و کارهای بزرگ آنطور که باید و شاید معرفی نمی‌شوند که تظاهر تمام عیار آنرا در بایکوت خبری قیام خرداد ماه ۱۳۸۵ دیده‌ایم.

کمبود دیگر اجلاس غیبت چندین چهره شناخته شده حرکت ملی در آمستردام بود. جای این عزیزان واقعا در اجلاس خالی بود و خوشبختانه با موفق شدن اجلاس بعضی از این دوستان احساس مسئولیت نموده و در اجلاس‌های مجازی گروه کوردیناسیون در اینترنت شرکت می‌کنند و ما برای اجلاس بعدی روی این شخصیت‌ها حساب می‌کنیم.

آزدمو: آیا برای این کنگره ارگان مشخصی تدارک دیده‌اید. مثلاً یک سایت مستقل که اخبار و برنامه‌ها و بیانیه‌های آنرا منتشر سازد؟

رزمی: صحبت‌هایی در مورد ایجاد سایت و اشکال دیگر ارتباط گیری و اطلاع رسانی مطرح شده‌اند اما موانعی جزئی در این باره وجود دارد که قابل حل هستند و بیشتر به حوزه اختیارات گروه کوردیناسیون مربوطند و امیدواریم که هرچه زودتر این موانع برطرف شوند.

آزدمو: قدم‌های بعدی شما چیست؟

رزمی: از قدم‌های بعدی سوال می‌کنید، هدف‌های ملی بزرگ و راه‌های رسیدن به آن اهداف پرحادثه هستند ولی عزم و اراده جمعی نیز پشتوانه تحقق آن‌ها و رسیدن به حقوق ملی است. البته نمی‌توان اهداف دور را در دستور روز قرار داد و همه چیز را همزمان خواست اما بدون استراتژی و برنامه نیز نمی‌توان موفق شد. برای رسیدن به هدف اصلی وسیله مناسب لازم است و در کار سیاسی ایجاد تشکل و سازمان مناسب تنها وسیله ممکن حرکت به سوی هدف است. حرکت ملی آذربایجان برای رسیدن به خواست عموم آذربایجانی‌ها که پایان دادن به ستم ملی و کسب حق تعیین سرنوشت ملی است، هم اکنون فاقد سازمان سیاسی متناسب با قدرت و عظمت خویش است. گروه‌های متعددی فعال هستند که کار یکایک آنها قابل تقدیر و لازم است، اما کافی نیست. ملت ما و جامعه آذربایجان طی صدسال گذشته تکامل یافته و نحله‌های سیاسی و فکری متعددی را تولید کرده است که هر کدام بیانگر اراده بخشی از مردم ماست ما این تنوع فکری و تشکیلاتی را به رسمیت می‌شناسیم

و مانند همه جنبش‌های ملی که مبارزه خودشان را در اشکال جبهه‌ای پیش برده‌اند ما نیز مجبوریم وسیله مناسب مبارزه ملی را که یک جمع پلورالیستی باشد به وجود آوریم. هدف اجلاس بزرگ بعدی و جواب روشن سوال شما از نظرم اینست که قدم بعدی ما انتخاب یک شورای هماهنگی خواهد بود. مبارزه ما علنی و شیوه‌های مبارزاتی ما مدنی است. اهداف مرحله ای و نهائی خود را با صدای بلند اعلام می‌کنیم و مبارزه برای تحقق آن اهداف را حق ملی و دموکراتیک خود می‌دانیم.

آزدمو: آقای رزمی به نوبه خود از زحمات شما در برگزاری موفقیت آمیز گردهمایی آمستردام و از اینکه وقت خود را در اختیار ما گذارده و به سوالاتمان پاسخ دادید متشکریم.

رزمی: منم به عنوان یک عضو برابر حقوق با دیگر شرکت کنندگان در اجلاس آمستردام از گروه دموکراسی اوجاگی که برای معرفی هرچه بیشتر اجلاس، این مصاحبه را ترتیب داده است تشکر می‌کنم.

تکلیف لایحه: آذربایجان دیالوق فورومو

آمستردام دیالوق توپلانتي سي ني سئچدي يي کواوردیناسیو قورویونون بیاناتي

22 مارت 2010 (2 فورودین 1389) تاریخی دیالوق کواوردینه هیئتې طرفیندن یایملانان چاغیریشدا، آذربایجان میلی موجدیله سینده فعالیت گؤسترن تشکیلاتلار و شخصلرین دواملی ایش بیرلییې مئخانیزماسی نین قورولماسی اوچون، هرکسه موراجیعت ائدرک، قورولاجاق مئخانیزمایله باغلی اؤنرلرینی بلیرلندیرن آدرسه گؤندرمه لرینی ایسته میشدیک، سؤز قونوسو چاغیریش گرگی کواوردینه هیئتینه گلن اؤنرلر هامی یا آچیق یایملا نمالیدیر. بو دوغولتودا سایین علی ملازاده و سایین علی رضا اردبیلی گیلین بیرگه گؤندردیکلری اؤنری سانجاقدا گؤندریلمیشدیر. بو اؤنری ازربنده گؤروش لرینیز و باشقا اؤنرلرینیز، میلی حرکتیمیز اوچون عوضی بولونماز اؤتم داشیماقدادیر.

سونسوز سایقی لار
دیالوق توپلانتي سي کواوردینه هیئتې آدینا
مختار شمس

سلام حؤرمتلی دوستلار

بیلدی ییز کیمی، آمستردام دیالوق توپلانتي سي نین سئچدی یی "کواوردیناسیا قورویو" 22 مارت 2010 تاریخی چاغیریشیندا، عوموم آذربایجانلی لارا موراجیعت ائدرک، هامی دان "تشکیلاتلار و شخصلرین دواملی ایشبیرلیگی مئخانیزماسینین یارانماسی اوچون" تکلیفلرین ایره لی سورولمه سینې ایسته میشدیر. بو چاغیریشا بیر جاواب کیمی، بو ساحه ده کئچمیش تجروبه لر اساسیندا، ییز بیر سیرا دوستلارا موراجیعت ائدی، اونلارین بو حاقدا فیکیر و ملاحظیلرینی سوردوق. جاوابلار بیرآز گنچ الیمیزه چاتسادا، آشاغی داکی تکلیف لایحه، .. کتبی و شیفاهی تکلیفلرین بیر یئرده توپلاماسیندان الده اولموشدور.

سایقی لاریمیزلا

علی ملازاده
علی رضا اردبیلی
24 آپریل 2010 استوکهولم

Azərbaycan Dialoq Forumu تکلیف لایحه: آذربایجان دیالوق فورومو

تعریف: فوروم، آیری-آیری سیاسی فیکیرلره صاحب اولماقلاریلا برابر، آمستردام بیاناتینی قبول ائدن گونئی آذربایجانلی سیاسی تشکیلاتلار و سیاسی فعاللارین دیالوق اورقانی دیر. فوروم واخت آشیری آچیق قورولتای و قورولتایلار آراسی فعالیتلره، آمستردام بیاناتی نین مومکون ائتدی یی، دائمی دیالوق و پلورالیستی سیاسی فعالیت موحیطی نی مادی لشدیرمه-یه چالیشیر.

عوضو: آمستردام بیاناتینی قبول ائدن هر بیر حقیقی شخص فوروما عوضو اولا بیلر. سیاسی تشکیلاتلارین عوضولری ده حقیقی شخصلر کیمی فوروما قاتیلا بیلرلر.

پرینسپلر:

بیر. فوروم دونيانين دئموکراتیک اؤلکهلرینین قانونلاری چرچیوه سینده لئقال و شفاف فعالیت ائدیر.

ایکی. فوروم اؤز عوضولریله رقابت ائتمیر و اونلارین اؤزلرینین باجاردیقلاری ایشلری اوزرینه آلمیر. فورم آذربایجان میللی آزادلیق حرکتینین آکتیورلارینین تکلیکده باجارمادایقلاری یوکسک اهمیتلی پلانلارین حیاته کئچیریلمه سینه چالیشیر.

اوج. فوروم، آذربایجانین عوموم میللی منافع و میللی حرکتین مشترک ایستکلرینی اساس توتور و حرکتین بوتون قانادلارینین راضی لیغی اولان مؤوضوعلاردا فعالیت ائدیر.

قورولتای: زامانین طلبیندن آسیلی اولاراق آزی 6 و ان اوزاغی 24 آی فاصیله ایله کئچیریلیر.

قورولتایین ایش فورماتی:

بیر. دنیا ایجتیماعیتیه تانیشلیق و دونیادا گونئی مسئله سینین آکتوئل ساخلاماق مقصدیه دنیا ایجتیماعیتیه نین نوماینده لرله بیرگه گؤروش و دیالوق.

ایکی. فورومون عوضولریندن و کناردان دعوت اولموش فیکیر صاحب لرینین ایشتیراکیله، علمی نظری کونفرانس کئچیرمک.

اوج. فوروم، ایکی قورولتای آراسی دؤورده فعالیت راپورو. کئچن دؤورون تنقیدی تحلیلی.

قورولتایین ایختیار چرچیوه سی:

بیر. بیانات قبول ائتمک. متنی، ان گنجی قورولتایدان بیر آی اؤنجه عوموم اوچون تقدیم اولموش بیاناتلاری ان آزی یوزده 70 سسله و ایلك متنی بیر آیدان آز بیر فاصیله ده تقدیم اولان سندلری یوزده 90 سسله.

ایکی. آمستردام بیاناتینا دئییشیکلیک و علاوه لر یوزه 90 موافیق سس و ایکی آردیجیل قورولتایین سس وئرمه سیله.

اوج. گلن قورولتایا قدر فعالیتلری قاباغا آپاران بیر "کواوردیناسیا قوروپو" سئچمک

کواوردیناسیا قوروپونون ایختیارلاری و مسئولیتی:

بیر. میللی موناسیبتلر و تاریخی گونلره موناسیبتده بیانات وئرمک.

ایکی. گونئی آذربایجان دا اینسان حاقلاریندان موذافیعه ائتمک.

اوج. گونئی ده گئدن میللی موباریزه حاقیندا دونیادا باشقادیللرده و دنیا ایجتیماعیتینه معلومات یایماق.

دؤرد. میللی حرکتین سیرالاریندا ساغلام آتموسفرین کئشی یینده دورماق. داخیلی قارشى دورمالار و آتموسفری زهرله مه یه قارشى تدبیرلر گؤرمک. میللی حرکتین سیرالاریندا داخیلی موناسیبتلرین اینکیشافینی نظارت آلتیندا ساخلاماق و بو مؤوضوعدا قوروپون ایجلاساریندا راپور وئرمک و فورومون عوضولری و قوناق موحاضیره اوخویانلار و دباتورلارین ایشتیراکیلا توپلانتی لار کئچیرمک.

بئش. اینترنت و اینترانت سایتلاری یارادیب، ایداره ائتمک.

طرح اجلاس دوم فعالین حرکت ملی آذربایجان درخارج

مقدمه

اجلاس آمستردام نقطه عطفی در حرکت ملی آذربایجان جنوبی بود و امید و انتظارات زیادی در داخل و خارج ایجاد کرد برای تبدیل این امید ها به یک نیروی سیاسی تاثیرگذار ضروری است همه افراد و گروهها ی فعال درخارج با احساس مسئولیت تمام قدم پیش بگذارند و اجلاس دوم راکه سرنوشت ساز

است با عظمتی که شایسته ملت آذربایجان باشد تشکیل بدهند و راه را برای پیشبرد منظم حرکت ملی در خارج بازکنند تا جامعه سیاسی آذربایجان به جهانیان معرفی شود

حرکت ملی در مرحله گذار قرار دارد و بررسی پیشرفت آن در یکسال گذشته نشان می دهد که حرکت از مرحله بیداری به مرحله تاثیرگذاری رسیده ولی نداشتن تشکل فراگیر مانع پیشرفت سیستماتیک آنست. جمهوری اسلامی در داخل هیچ تشکلی را بر نمی تابد لذا ایجاد چنین تشکلی در خارج حداقل کاری است که فعالین حرکت ملی باید انجام بدهند و اجلاس دوم مناسب ترین فرصت برای پایه گذاری تشکل فراگیر می باشد و نام آن می توان دشورای هماهنگی یا اتحاد ملی آذربایجان جنوبی باشد.

پرنسیپ های مشترک حرکت ملی

پرنسیپ های زیر در بیانیه آمستردام وجود دارند:

- 1 - دفاع از منافع ملی آذربایجان جنوبی .
- 2 - قبول مبارزه سیویل و دموکراتیک .
- 3 - احترام به نظرات دیگران و پذیرش پلورالیسم .
- 4 - قبول منشور جهانی حقوق بشرو کنوانسیونهای ضمیمه .

اختیارات اجلاس بزرگ

اجلاس بزرگ که بصورت شرکت آزادافرادمستقل واعضاءگروهها تشکیل می شود برای تصمیم گیری وتصویب موارد زیرمی باشد :

الف - تصویب خط مشی کلی حرکت ملی درخارج.

ب - انتخاب نمایندگان وناظران .

ج - صدورقطعنامه و پیام .

نمایندگان و وظایف آنان

نمایندگان و یا گروه کوردیناسیون برای اجرای سیاستهای کلی تعیین شده دراجلاس بزرگ بشرح زیر انتخاب وانجام وظیفه می نمایند:

1- کلیه زنان و مردان آذربایجانی فعال درصوف حرکت ملی در خارج حق انتخاب کردن و انتخاب شدن دارند . شرط کاندیداتوری برای نمایندگی چه نماینده گروه ویافرد مستقل باشند قبول پرنسیپ های مشترک حرکت ملی و بیانیه دوازده ماده ای اجلاس آمستردام است. نظارت برعملکرد منتخبین از اختیارات اجلاس بزرگ سالیانه می باشد ومی تواند هیئتی را برای این امرتعیین کند.

2 - منتخبین برای مدت یک سال انتخاب می شوندوآخرین وظیفه آنان تشکیل اجلاس بزرگ یعنی کنگره سالیانه آذربایجانی ها خواهد بودکه درآن اجلاس بزرگ انتخابات تجدیدویا جمع قبلی ترمیم می گردد. درصورت بوجود آمدن وضعیت اضطراری درداخل ، منتخبین می توانند کنگره فوق العاده را دعوت نموده و تشکیل دهند .

3 - اختیارات منتخبین محدود به خارج کشوراست وفعالیتهايش درزمینه معرفی و پشتیبانی حرکت ملی آذربایجان درسطح جهانی ،لوبیگری بنفع حرکت ملی ، دفاع ازحقوق بشروبرقراری رابطه برابرحقوق باسایرجریانان دموکراتیک خواهد بود این جمع مقدمه ای برای تشکیل پارلمان آذربایجان جنوبی در تبعیداست وباتوجه به ترکیب آن عملکردش مانند یک پارلمان خواهد بود وهیئت رئیسه نوبتی انتخاب خواهد کرد .

4 - بلافاصله بعد ازانتخابات جمع دریکی ازکشورهای دموکراتیک ثبت رسمی می شود (بصورت ثبت جهانی) و فعالیت آن مستقل ازگروهها وجمعیت های موجود خواهد بود و حق دخالت درفعالیت گروهها و جمعیت ها را ندارد و مناسباتش با آنها مشورتی خواهد بود . جمع

منتخب خود را متعلق به همه فعالین در خارج می داند بدینجهت تمام گروهها و جمعیت هائی که در خارج فعال هستند می توانند با آن تماس بگیرند و همکاری نمایند.

5 - کلیه فعالیت های هیئت منتخب علنی و مبارزات مدنی و دموکراتیک خواهد بود نظیر ترتیب دادن تظاهرات ، تشکیل کنفرانس ، کامپاین جمع آوری امضاء ، صدوربیانیه ، ایجاد سایت های اینترنتی و رسانه های جمعی برای تبلیغات و نیز کمک به ایجاد تشکل و سازمانیابی آذربایجانی ها در هرکشوری که ساکن هستند و استفاده از سایر اشکال مبارزات متداول در کشورهای دموکراتیک.

6 - تلاش برای ارائه سیمای انسانی از حرکت ملی ، ایجاد هماهنگی پایداری بین گروههای فعال آذربایجانی در خارج و نهادینه کردن همکاریها و حفاظت نیروها از عملیات تخریبی مخالفان و نفوذ دشمنان نیز از دیگر وظایف منتخبین است .

7 - همه هزینه های فعالیت با همیاری فعالین حرکت ملی و همچنین جمع آوری کمک مالی بصورت علنی از مدافعین و دوستداران حرکت ملی آذربایجان تامین خواهد شد.

ماشاله رزمی - سوم ماه مه 2010

گونئی آذربایجان میلی آزادلیق حرکاتی جبهه سی

صادق ایسابی لی:

گونئی آذربایجاندا گئدن میلی آزادلیق حرکاتیندا میلی و سیاسی فعالیتین کوتلویلیشمه پروستئسی میلی حرکاتدا تشکیلاتلانما و تشکیلاتلاراراسی ایشیرلیگی نین قورولماسی صورتینی اورتاق قویو و بو صورت دن ایره لی گله رک 12 دئکابر 2009-جی ایله آمستردام

دیالوق توپلانتی سی گئچکلشدیریلدی. توپلانتیدا میلی قوه لرین و تشکیلاتلارین اورتاق پرینسیپلر اساسیندا قبول ائتدیگری 12 ماده لیک بیانیه بو گون گونئی آذربایجان میلی حرکاتی نین سیستئملی ایستراتئگی فعالیت ایستیقامتینی موبینلشدیریر. آمستردام بیانیه سی نین 12 ماده لیک ایشیرلیگی پرینسیپلری امکان وئریر کی، بروکسلده کئچیریله جک نؤوبتی توپلانتیدا گونئی آذربایجان میلی آزادلیق حرکاتی جبهه سی (گاما هج) آدی بیر قوروم یارادیلین، اونون وظیفه و فونکسیالاری معین ائدیلین .

جبهه نین اساس فعالیت ایستیقامتیی آمستردام بیانیه سین دن ایره لی گلن پرینسیپلر اساسیندا موبینلشیر. جبهه گونئی آذربایجان میلی آزادلیق حرکاتیندا فال اولان میلی و سیاسی قوه لرین بیرگه فعالیت مئخانیزمی چرچوه سینده امکدالشیغنا شرایط یارادیر و گونئی آذربایجانین اومومیللی پروبلئم لری نین اولوسلاراراسی مکاندا گوندمه گتیریلمه سی، بو پروبلئم لرین حلی ایستیقامتینده فعالیت گؤستریر. اساس پرینسیپلر

گونئی آذربایجان میلی حرکاتیندا فال اولان میلی، سیاسی، اجتماعی، مدنی قوروم و تشکیلاتلارین، موستقیل فعالیت گؤسترن شخص لرین اومومیللی مقصدلر ایستیقامتینده بیرگه فعالیتینی تعمین ائده بیله جک بو جبهه نین ایشلک مئخانیزمی نین اساس پرینسیپلری آشاغی داکی لاردان عبارت دیر:

- گونئی آذربایجان میلی آزادلیق حرکاتی جبهه سی اومومیللی مارقا لار اساسیندا بئینلخالق سویده ده فعالیت گؤسترن میلی-سیاسی قوروم دور.

- گونئی آذربایجان میلی آزادلیق حرکاتی جبهه سی گونئی آذربایجاندا میللتیمیزین فارس مرکزی ایشغالچی رژیم طرفین دن پوزولموش میلی، سیاسی، اقتصادی و مدنی حقوق لاری نین تعمین ائدیلمه سی، گونئی آذربایجاندا گئدن میلی آزادلیق حرکاتی نین دستکلنمه سی و کوتلوی لشن میلی حرکاتین سیستئملی تشکیلاتلانماسینا قارشلی یؤنه لن مانعه لرین آرادان قالدیریلماسی، گونئی آذربایجانین اراضی بوتؤولوگونه قارشلی آپاریلان تخریباتیؤن لو سیاستین قارشلی سی نین آیینماسی و گونئی آذربایجان پروبلئمی نین بئینلخالق سویده گوندمه گتیریلمه سی ایستیقامتینده ایش آپاران بیر قوروم دور.

جبهه فعالیتینی آشاغی داکی ایستیقامت لرده قورور:

اینسان حاق لاری - جبهه اؤز فعالیتینده اینسان حاق لاری، دئموکراتیا و حقوقون آلی لیگینه اساس لانیر و بئینلخالق سویده ده گونئی آذربایجاندا میللتیمیزین حقوق لاری نین قورونماسی ایستیقامتینده اؤز فعالیتینی تنزیم لیر. بو آلندا جبهه ایله امکدالشیق ائتمک ایسته یین قوروم و یا تشکیلاتلار بئینلخالق کونؤنسیادا نظرده توتولموش اینسان حقوق و آزادلیق لارینا حؤرم

ائتمه‌لی، همچی‌نین گونئی آذربایجاندا میللتیمیزین پوزولموش حقوق‌لاری‌نین مدافعہ‌سی اوغروندا آپاریلان موباریزنی رسمیتده تانییارق اونا دستک وئرمه‌لی‌دیر .

آنا دیلینده تحصیل حقوقو - آنا دیلینده تحصیل آلماق اینسان‌لارین ان ایبتیدای هاقلاربندان ساییلیر و دونیادا مدنیتلراراسی مونسیت‌لرده اهمیت‌لی رول اویناییر. لاکین، گونئی آذربایجاندا میللتیمیزین بو حاق‌دان مهروم ائدیلمه‌سی اونا قارشى ان بؤیوک عدالت‌سیزلیک‌دیر. بئله کی، 1925-جی ایلدن اعتباراً آپاریلان فارسلاشدیرما سیاستی نتیجه‌سینده گونئی آذربایجاندا یاشایان آذربایجان تورک‌لری آسسیمیله‌یه معروض قالمیش‌لار. دئموکراتیک اؤلکه‌لردن فرق‌لی اولارق بو گون ده فارس رئژیمنی طرفیندن ایشگال آلتیندا ساخلانیلان گونئی آذربایجاندا آذربایجان تورک میللتی‌نین آنا دیلینده تحصیل آلماق حقوقو پوزولور و اونلار مجبوری اولارق فارس دیلینده تحصیل آیلرلار. بو سبب‌دن ده جبهه گونئی آذربایجاندا یاشایان تورک‌لرین اؤز آنا دیلینده تحصیل آلماسی و عینی زاماندا میللی تربیه و تحصیل سویه‌سی‌نین تعمین ائدیلمه‌سی اوچون آپاریلان موباریزنی دستکلییر. چونکی، بیر میللتین وار اولماسی و اینکیشافی اونون آنا دیلینده تحصیل و تربیه آلماسین‌دان کنچیر.

میللی-مدنی ارث - آذربایجان تورکونون دیلی، ادبیاتی، اینجسنتی، مئمارلیق عابده‌لری و دیگر مدنی ثروت‌لری اونون میللی-مدنی میراسی‌دیر. جبهه میللی-مدنی میراسیمیزین قورونوب ساخلانیلماسی‌نین و اینکیشافی‌نین قارشى‌سیندا دوران مانعه‌لری آرادان قال‌دیرماق اوچون بئینلخالق سویه‌ده فعالیت آپارییر.

طبیعی ثروت‌لر - گونئی آذربایجاندا یئرالتی و یئروستو ثروت‌لریمیزین بو گون حاکمیتده تمسیل اولونان فارس ایرقچی رئژیم طرفیندن تالانیب آپاریلماسی، میللتیمیزین یوخسول دوروما سالینماسی و اؤز میللی ثروت‌لریندن مهروم ائدیلمه‌سی فاکتی گونئی آذربایجانین اینکیشافی‌نین قارشى‌سینی آلان جدی عامل‌لردن بیریدیر. جبهه بو ایستیسمارچی سیاسته اعتراض ائدن میللی حرکاتین فعالیتینی دستکلییر و بو ایستیقامتده پروبلئمین بئینلخالق سویه‌ده گوندمه گتیریلمه‌سی یؤنوده فعالیت گؤستریر .

اطراف موهیت - اطراف-موحیطین قورونماسی بوگونوموزون و گله‌جک نسیل‌لرین حیاتی اوچون اساس شرط‌دیر. آنجاق، فارس مرکزلی راسیست رئژیم دونیا ایستنادارت‌لارینی پوزارق گونئی آذربایجاندا اطراف-موحیط سیاستینی بیر میللتین بوگونونو و صاباحینی مهو ائتمک ایستیقامتینده آپارییر. بو نثقاتیو فعالیت‌لری نظره آلاق جبهه، معاصر دونیانین یوکسک اطراف-موحیط ایستنادارت‌لارینی اساس توتور و گونئی آذربایجاندا اطراف-موهیتین قورونماسی، اونون مهوینه یؤنه‌لن سیاستین قارشى‌سینی آلماق اوچون فعالیت گؤستریر .

بئینلخالق علاقه‌لر و لوبیچی‌لیک - گونئی آذربایجان تورکونون میللی، سیاسی، اینسانی و دیگر پروبلئم‌لرین گوندمه گتیرمه‌سی باخیمین‌دان اؤنملی آددیم‌لارین ائیللماسی اولدوقجا واجیب‌دیر. ائله بو سبب‌دن ده جبهه بئینلخالق قوروم و تشکیلات‌لارلا علاقه‌لر قورور. جبهه رنگیونال پروسئس‌لرده گونئی آذربایجان تورک‌لرین میللی و اینسانی حقوق‌لارینا حؤرمته یاناشان دئموکراتیک دؤولت‌لرین سیاسی، اجتماعی و قئیری-حکومت قوروم‌لاری ایله بئینلخالق قانون‌لار چرچیوه‌سینده علاقه یارادارق گونئی آذربایجانین پروبلئم‌لرینی گوندمه گتیریر و بو پروبلئم‌لرین حلی ایستیقامتینده اونلارلا امکداش‌لیق ائدیر. جبهه گونئی آذربایجان میللی حرکات‌نین میللی ماراق‌لاری، گونئی آذربایجانین تهلوکه‌سیزلیگی و رنگیونال مؤوقیینی نظره آلاق فعالیت مئخانیزم‌لرینی اولوشدورور و بو ایستیقامتده واهید مؤوقی‌دن چیخیس ائده‌رک آپاریلان گئوپولیک فعالیت‌لرده گونئی آذربایجانین میللی ماراق‌لارینی قوروماغا

چالیشیر، باش وئره حک گئوپولیتیک حادثه لرده گونئی آذربایجانین میلی ماراق لارینی قورویاراق بو پروسس لره موداخيله ائدير. همچی نین، جبهه خاریجی اولکه لرده یاشایان گونئی آذربایجان لی لارین یاشادیق لاری دؤولت لرین قانونوئریجی لیگینه اویغون اولاراق، اونلارین تمسیل اولوندوق لاری قوروم و تشکیلات لار، کوتلوی اینفورماسیا واسطه لری آراسیندا علاقه لری برپا ائدير و گونئی آذربایجان لوبیجی لیگینی فورمالاشدیریر .

کوتلوی اینفورماسیا واسطه لری - کوتلوی اینفورماسیا واسطه لری معلومات، ماریفندنیرمه و اینجه نین اساس منبئی دیر. گونئی آذربایجاندا کوتلوی اینفورماسیا واسطه لری فارس رژیمی طرفین دن ایداره اولوندوغون دن، بو ساحه ده ده آپاریلان آیریسئچکی لیک سیاستی نتیجه سینده آذربایجان تورک میللتی نین میلی و منوی دیرلری ساختالاشدیریلیر و تحقیر ائدیلیر. بونا گؤره خاریجده گونئی آذربایجانلا باغلی میلی اینفورماسیا سنکتورونون گوجلنمه سی اولدوقچا اؤنملی دیر. بو اورتاق میلی ماراغمیزین تعمین اولونماسی ایستیفامتینده جدی آدیم لارین آتیلماسینی واجیب حساب ائده رک، جبهه گونئی آذربایجاندا رژیمن معلومات و اینفورماسیا بلوکاداسینی قیرماق مقصدیله اؤز مطبوعات اورقانی نی یارادیر و بو ساحه ده فعالیت گؤسترن میلی کوتلوی اینفورماسیا واسطه لری نی (رادیو، سایت، ژورنال) دستکلیر، اونلارلا امکداش لیق ائدير. همچی نین، میلی اینفورماسیا سنکتورونون کوردینه اولونموش شکیلده فعالیتینه یاردیم ائتمک مقصدیله جبهه بو گون اساساً وئریلیش لرینی گونئی آذربایجانا حصر ائدن و میللتیمیزین ماریفندنیرمه سینده بؤیوک تأثیره مالیک یئگانه میلی تئلویزی اولان گونازتو-نین فعالیتینه دستک وئیر و اونونلا امکداش لیق ائدير. جبهه بو ویزوال سنکتورون گونئی آذربایجان میلی آزادلق حرکاتیندا تأثیرینی دیرلن دیره رک گونازتو-نین هرترفلی اینکیشافی اوچون بیر سیرا پروقرام لارین گئرچکلشدیریلمه سی و پروقرام زنگینلی نی آتیریلما سی اوچون ایمکان لارینی سفربر ائدير .

جبهه نین ایدارئتمه اورقان لاری و اونلارین سلاهیت لری

جبهه نین ایدارئتمه اورقان لاری آمستردام بیانیه سینینی قبول ائدن، گونئی آذربایجانین میلی، سیاسی، اجتماعی و مدنی قوروم لاریندا تمسیل اولونان نماینده لردن و شخص لردن تشکیل اولونور .

جبهه نین ایدارئتمه اورقان لاری آشاغی داکی لاردیر:

بیغینجاق، ایداره هئیتی، صدر، کومیسسیالار، نماینده لیک لر .

ایداره هئیتی

-ایداره هئیتی (5، 7، 9، 11) نغردن عبارت دیر.

-ایداره هئیتی جبهه نین فعالیتینی حیاتا کئچیرن اورقان دیر .

-ایداره هئیتینده قرارلار مصلحت ، امکداش لیق ، اورتاق قرار اوسولو و فیکیر اویغون لوغو ایله وئریلیر .

-ایداره هئیتی اؤز سلاهیت لری چرچیوه سینده جبهه نین داخلی قایدالارینی، کومیسسیا و نماینده لیک لرینی، سیاسی، اجتماعی، قئیری-حکومت، همچی نین بئینلخالق تشکیلات لارلا علاقه لرین یارادیلما سینینی معین ائدير.

کومیسسیالار و نماینده لیک لر.

جبهه ده فورمالاشان كوميسسيالار و نماينده ليكلر اؤز اؤهدهلرينه دوشن فعاليت نؤولرى عذرله فعاليت مئخانيزمى فورمالاش ديراراق جبهه طرفين دن آلدق لارى يئتكى اساسيندا ايش آپارير، تكليفلر هازيرلاير، ايداره هئيتينه تقديم ائديرلر. جبهه نين اجرا ايستروكتورونا اينسان حقوق لارى كوميسسياسى، بئىنلخالق علاقه لر و لوببيچى ليك كوميسسياسى ايله ياناشى آشاغى داكى كوميسسياسى و نماينده ليكلر ده داخيل دير:

نماينده ليكلر - جبهه نين نماينده ليكلرى موختليف اولكله لر عذرله فعاليت گؤستيرلر. بو نماينده ليكلر جبهه طرفين دن گونئى آذربايجانلا باغلى معين لشديريلن مسئله لر اولدوق لارى اولكله نين حكومت و قئيرى-حكومت اورقان لارى نين گوندمينه چيخارير، جبهه طرفين دن پلان لاش ديريلان تدبيرلر نين حياتا كئچيريلمه سيني تشكيل ائديرلر .

تكليف و تنقيد كوميسسياسى - جبهه نين فعاليتى نين شففاف ليغيني تعمين ائتمك و نيزاملماق مقصديله تكليف و تنقيد كوميسسياسى فعاليت گؤستيرر. كوميسسياسى داخيل اولان شيفاهى و يازى لى تكليف و تنقيدلر بو كوميسسيادا آراشديريليب موذاكيره ائيلديك دن سونرا اوموميلشديريلير، تنقيد و تكليفلر، همچى نين اولنارين حلى يوللارى ايداره هئيتينه گؤنديرير.

اقتصادى و سوسيال كوميسسياسى - بو كوميسسياسى فرق لى اقتصادى قروپ لارى نين جبهه يه ماليه دستى وئرمه سينه شرايط يارادان قوروم دور. كوميسسياسى گلن مادى يارديم و ايتقيسادى امكداش ليق تكليفلرى مسله تلسديك دن سونرا ايداره هئيتى نين قرارى ايله جبهه همين اقتصادى قوروملارلا امكداش ليق ائدير. ايداره هئيتى طرفين دن معين ائيلميش تفتيش قروپو بو كوميسسيانين فعاليتينه نظارت ائدير. همچى نين جبهه نين ايلليك بودجه سى بو كوميسسياسى طرفين دن موينلشديريلير و ايداره هئيتينه تقديم ائديلير.

ايلليك هئسابات توپلانتي سى - جبهه ايلده بير دفعه اولماقلا بيغينچاق كئچيرير، گله جك پلان لاريني موذاكيره ائدير و ايجتيمائيه جبهه نين ايلليك فعاليتى ايله باغلى هئسابات كاراكتئرلى راپور وئيرير.

آذربايجان ايستراتئژى آراشديرما مركزى نين ائكسپئرتى

تكليفى حاضرلايان :

صادق ايسابى لى

29.05.2010

گوئى آذربايجان ديا لوق توپلانتى سى،

ستار سنويگين

آمستردامدا دنكابرین 12 ایله 13-او آراسى كنجیریلن گوئى آذربايجان ديا لوق توپلانتى سى ایللئر بویو خاريجده ياشايان گوئى آذربايجان تورک لرى نین شخص و تشکيلات لارى اولاراق بیر نچى يول بیرلشيب بیر بيرلیک يارتماق ایستى نین داوامى ایدی.

آمستردامدا اولان گوئى آذربايجان ديا لوق توپلانتى سى نین كنجمیشده قورولماسينا جان آتیلان بیرلیکلیردن فرقى ديا لوق آدی ایلى ایرئلى سورولمسیدی. بونون باشاری لی اولماسى نین ندن لرى، آیدین لاریمیزین بیرلشمه یه دویدوغو گرچک، ایراندا گئدن پرسئسین تأثیرى، زامان اولاراق 21 آذر ارفه سینه دنگ گلمه سى، گوناز تو-نین بو توپلانتى نین كنجیریلمه سى یولوندا ديا لوق باش لیغی آلتیندا آپاردیغی جدی و گنیش رنكلامیدی.

اصلینده ایلك اؤنجه دن ديا لوق آدی آلتیندا كنجیریلن بو توپلانتى نین سون هدفی اینسان لری میزی بیرلشدیریب بیر قورولوشون یارانماسى یدی. بو فیکیر قوروجو یوردداش لارین بیر بؤلومونون ائستراتژی سیدی. آنچاق بو بیرلیک فیکیری یانلیز بیر ایكى نفرین طرفین دن آیدى جاسينا ایرئلى سورولموش دور. فال شخص و تشکيلات لارین چوخو بو توپلانتى نى یانلیز بیر ديا لوق توپلانتى سى اولاراق قبو ائتملى دیر.

دوروم نه اولورسا اولسون بو ديا لوق توپلانتى سى چوخ بؤیوک باشاری ایله سونوجلانمیش دیر. بو توپلانتى نین چاتیشمیان یؤن لری دن واز كنجسک گوئى آذربايجان ديا لوق توپلانتى سى اولوملو بیر توپلانتى دیر. بو توپلانتى نین اولوملو یؤن لرى

1- توپلانتى هر كسین اوزونه آچىغ اولماسى

2- بورادان چیخان سونوج اؤنملی بیر اورتقا پلاتفورمون اورتایا قويولماسى

3- اؤز زامانیندا اولوسوموزا خاريج دن گلن بیر منوی گوجون وئريلمه سى

بو توپلانتى اورتاق پلاتفورمون 12-جى ماده سینه باخمایاراق اصلینده ائله گوئى آذربايجان ديا لوق توپلانتى سى آمستردامدا بیتمیش اولمالیدی. آنچاق یوخاردا سؤیلدیگیم گنیش آنلامدا بیر بیرلیگین اولماسى اؤزللیکله بیزی خاريجده یئترینجه تمیسل ائده بيلمه سى اوتوماتیک اولاراق بو ایشین داوامى نین ایستمسیدی. ائلى اونا گؤره ده 50 نفر دن ایبارت بیر هئیت سئچيلمیش دیر. باخمیایاراق كى، بو هئیتین سئچيلمه سى ائله بئله اولموش دور. بو سئچيلمه فورماسى دا او توپلانتى نین ماهیتینه دایاناراق بوندا چوخ فرقى لی اولما بيلمزدی.

دیرلی یوردداش لار نهایت آمستردامدا گوئى آذربايجان ديا لوق توپلانتى سیندا ائله ائتیگیمیز 12 ماده لیک پلاتفورم ائله کاغیز اوسته قالا بيلمدیگی اوچون بو پلاتفورم حیاتا كنجیرمک اوچون آدینى نه قويورساق قویاق بیر قورومون یارانماسى گرک لی دیر.

منیم قیسا اولاراق تکلیفیم بئله دیر:

- 1- ايکينجی توپلانتی دا هر کسین اوزونه آچیق اولماسی
- 2- یاشادیغی اۆلکهده 5 نفر میللی فاللاریمیز طرفیندن تانیماسی شرطی ایله خاريجده گونئی آذربایجان پارلامنتینین عضو اولاییلر.
- 3- عضو اولان شخصلر آمستردامدا گونئی آذربایجان دیالوق توپلانتی سیندا آیینان 12 ماده اساسیندا ایکینجی توپلانتیدا قرارا آییناجاق ایش پلانی حیاتا کئچیرسین.
- 4- سئچیلن شخصلر ایکینجی توپلانتی طرفیندن بلی اولموش ایللیک اویهلیک حاقینی اؤز یاشادیغی اۆلکهده پارلامنتین حسابینا یاتیرتسینلار.
- 5- هر اۆلکه ایکینجی توپلانتیدا آیینان قرارلاری و ایش پلانی ایچری سینده باغیمسز چالیشیر.
- 6- هر 4 آیدان بیر بوتون اۆلکهلر اؤز چالیشمالاریندان یازلی اولاراق راپورت وئرسینلر.
- 7- گنل بیانیهلر خاريجده گونئی آذربایجان پارلامنتی آدی ایله وئریلسین.
- 8- پارلامنتده اولان اویهلر ایستدیکلری آذربایجانین قورتولوشو اوغروندا چالیشان تشکیلاتدا عضو اولوب چالیشا بیلرلر.
- 9- پارلامنت هر ایل بیر یول شرایطی اویغون اولان بیر اۆلکهده ایللیک توپلانتی سینا کئچیریر.
- 10- ایللیک توپلانتیدا گؤرولن ایشلر دیرلندیریلیر، گرکلی اولان یینی ایش پلانی سئچیلیر و یینی عضولر اۆلکهلر طرفیندن تانیلدیریلیر.
- 11- پارلامنتین گنلیر قاینای اویهلیک حاقی، ایسپونسورلار، و اویهسی اولان اۆلکه قانونلاری ایچری سینده مادی گلیری اولان ایشلردن ائله ائدن گلیردن اولوشور.
- دیرلی یوردداشلار یوخاریدا سیرالادیغیم باشلیقلار داها دا اینجلمیش فورمادا حاضرلانا بیلر. بونولا یاناشی ایچ نيزامنامه و دیسیپلین قایدالاری، ائلهجه ده بئله بیر قورولوشا گرکلی اولان شرطلر داها گنیش بیچیمده حاضرلانا بیلر.
- پارلامنت قورولما اؤنرسی قبول اولونمورسا ایکینجی توپلانتی هانسی بیچیمده بیر قورولوش یاراتما اوچون توپلانا بیلر. بو ایش هم چوخ هزینه و زحمت آپاریر هم ده زامان دا ایتیمیش اولور آنجاق باشقا چاره یوخدور.

سایغی لاریملا

ستار سنویگین

صادق عیسی بیگلی 2 یون

بروکسئل توپلانتی سیندا یئنی یارادیلجاق قوروم اوچون تکلیف اولونان آدلار:

گونئی آذربایجان کووردیناسیا شوراسی و یا گونئی آذربایجان میلی بیرلیک تشکیلاتی
(ماشاللاه رزمی)

گونئی آذربایجان میلی-دئموکراتیک آلیانسی (احمد اوبالی)

آذربایجان دیالوق فورمو (الیرزا اردبیلی و علی موللازاده)

گونئی آذربایجان میلی آزادلیق حرکاتی جبهه سی (صادق ایسابئی لی)

عمومی لایحه

گونئی آذربایجان میلی آزادلیق حرکاتیندا تشکیلاتلار و تشکیلاتلاراراسی ایشبیرلیگی نین قورولماسی ضرورتین دن ایره لی گله رک 12 دئکابر 2009-جو ایل تاریخده آمستردام توپلانتی سی گنرچکلشدیریلدی. تاریخی آمستردام توپلانتی سیندا میلی قوه و تشکیلاتلارین اورتاق پرینسیپلر اساسیندا قبول ائتدی لری 12 ماده لیک بیانیه بوتونلوکده گونئی آذربایجان میلی حرکاتی نین سیستملی فعالیت ایستیقامتینی موینلشدیریر. گونئی آذربایجان میلی حرکاتیندا دؤنوش نقطه سی اولان آمستردام توپلانتی سی داخیلده و خاریجده یئنی اومید قایناغی اولدو تسیرئدیجی سیاسی قوه یه دؤنوش دورمک زوروی دیر. کئچیریله جک بروکسئل توپلانتی سی بوتون میلی قوه لری ایشبیرلیگی مئخانیزمی اساسیندا اؤزونده جمع لشدیرن گنیش اهاته لی بیر تشکیلاتین بونؤوره سیندی قویماق اوچون ان مونسیب فرصت دیر. آمستردام بیانیه سی نین 12-جی مودده سینا اساساً بروکسئل توپلانتی سیندا ایشتیراک ائدن میلی قوه لری ن دستیی ایله یارادیلجاق قوروم گونئی آذربایجانین اوموممیل لی پروبلملری نین اولوسلاراراسی مکاندا گوندمه گتیریلمه سی و حلی ایستیقامتینده فعالیت آپاریلماسی، خاریجده میلی حرکاتین گنیش اهاته لی سیستملی اینکیشافا یول اچماسی، آذربایجان سیاسی توپلومونون دونیا یا تانیتدیریلماسی باخیمین دان اولدوقجا اؤنملی دیر. یئنی یارادیلجاق قوروم (تشکیلاتین آدی) آدلانیر. (تشکیلاتین آدی) دئموکراتیک اؤلکه لرین هر هانسی بیرینده رسمی قنیدیات دان کئچیر و اونون فعالیتی همین اؤلکه نین قانونئریجیلیگینده نظرده توتولموش پرینسیپلره اساساً لئقال و شففاف دیر.

(تشکیلاتین آدی) خاریجده آذربایجان لی لارین داوام لی تشکیلاتلارنماسینی اؤنملی حساب ائدیر و گله جکده موهاجیرتده گونئی آذربایجان پارلامنتی نین قورولماسینی اویغون گؤروره رک بو ایستیقامتده هر بیر تشبوسو دستکلییر.

اساس پرینسیپلر:

(تشکیلاتین آدی) آمستتردام بیانیه‌سی‌نین موددهالارینی اؤزوندە ائھتیاوا ائدن پرنسیپلرە اساسلانان و اوموممیل‌لی مارق‌لارا دایاناراق فعالیت گؤسترن میللی-سیاسی قوروم‌دور.

(تشکیلاتین آدی) گونئی آذربایجاندا گئدن میللی آزادلیق حرکتی‌نین دستکلنمە‌سی، گونئی آذربایجانین اراضی بوتؤولوگونه قارشى آپاریلان تخریباتیؤنلو سیاستین ایفشا ائدیلمە‌سی، گونئی آذربایجان پرولئمی‌نین بئینلخالق سوپەدە گوندمە گتیریلمە‌سی و میللتیمیزین میللی، سیاسی، اقتصادی و مدنی حقوق‌لاری‌نین مدافعە‌سی ایستیقامتیندە ایش آپاریر.

روکسئل توپلانتی‌سی‌نین سلاھیت‌لری:

- بروکسئل توپلانتی‌سی خاریجە گونئی آذربایجان میللی حرکتی قوه‌لری‌نین قبول ائتدی‌ک‌لری آمستتردام بیانیه‌سی‌نین 12 -جی ماددە‌سینە اساساً گئرچکلشیر.
بروکسئل توپلانتی‌سیندا (تشکیلاتین آدی) - آ سئچیلە‌جک نمایندە‌لر و ایدارە هئیتی 12 ماددە‌لیک آمستتردام بیانیه‌سینی قبول ائدن، میللی حرکتین سیاسی، اجتماعی و مدنی قوروم‌لاریندا تمسیل اولونان نمایندە‌لردن و موستقیل شخصلردن عبارت اولاجاق و آچیق سسوئرمە یولو ایله سئچیلە‌جک‌لر.

سسوئرمە بروکسئل توپلانتی‌سی ایشتیراکچی‌لاری‌نین 50%+1 لئھینە سسی لئقاللاشیر.

- نمایندە‌لر 1 ایل مدتینە سئچیلیر و ایلیک فعالیت‌لرینی گؤردوک‌لری ایشلرین هئساباتی و نؤوبتی ایجلاسین پلانلاشدیریلماسی ایله یئکونلاشدیریرلار. نؤوبتی ایجلاسدا یئنی‌دن سئچکی‌لر کئچیریلیر و یا اولکی نمایندە‌لرین سلاھیت‌لری سسوئرمە یولو ایله برپا ائدیلیر.

- داخیلدە هر هانسی فؤوقە‌لادە وضعیت باش وئرسە، فؤوقە‌لادە ایجلاس چاغیریلیر.

- توپلانتیدا بیانات و قتنا مە قبول ائدیلیر.

بروکسئل توپلانتی‌سیندا یارادیلان (تشکیلاتین آدی) - این فعالیت ایستیقامت‌لری:

گونئی آذربایجان مسئله‌سینی آکتوال ساخلاماق مقصدیلە علمی-نظری کونفرانس‌لارین تشکیل اولونماسی، خاریجی اؤلکە‌لردە بئینلخالق قوروم‌لارلا رسمی گؤروش‌لرین کئچیریلمە‌سی و اونلارلا قارشى‌لیق‌لی امکداش‌لیق ، گونئی آذربایجان‌داکی مؤوجود پرولئملر، اورادا گئدن میللی موباریزە حاقیندا موختلیف دیل‌لردە دنیا ایجتیمایتینی معلوماتلان‌دیرماق، اهمیت‌لی میللی و تاریخی گون‌لرلە باغلی بیانات‌لارین وئریلمە‌سی، ایمزاتوپلاما کومپانیالاری‌نین، پیکت و میتینگ‌لرین تشکیل اولونماسی تشکیلاتین فعالیت ایستیقامتینی معین ائدیر.

(تشکیلاتین آدی) خاریجە فعالیت گؤسترن میللی تشکیلات‌لارلا موناسیبتینی قارشى‌لیق‌لی حؤرمە اساسیندا قورور، اونلارین ایچ فعالیتینە موداخیلە ائتمیر، تشکیلاتین فعالیتیندە یئر آلان قوه‌لرلە داخی‌لی رقابت آپارمادان اوموممیل‌لی منافئیمیز و میللی حرکتیمیزین مشترک ایستک‌لرینی اساس توتور ، قارشى‌سیندا قویدوغو مقصدلرە چاتماق اوچون فعالیت گؤستریر.

(تشکیلاتین آدی) میللی حرکت قوه‌لری آراسیندا ساغلام موحیطین فورمالاشدیریلماسی، میللی حرکت سیرالاریندا قارشى‌لیق‌لی حؤرمە اساسیندا خوش امکداش‌لیق

موناسیبت‌لری‌نین داوام‌لی اینکیشاف ائتدیریلمه‌سی مقصدیله تدبیرلرین گؤرولمه‌سی، تشکیلاتا داخل اولان شیفاهی، یازی‌لی تنقید و تکلیفلرین آراش‌دیریلاراق حل اولونماسی ایستیقامتینده فعالیت آپاریر.

(تشکیلاتین آدی) –ین بوتون مالیه خرج‌لری میلی حرکت‌لارین، همچی‌نین گونئی آذربایجان میلی حرکت‌ینی مدافعه ائدن قوروم و شخص‌لرین آچیق یاردیم‌لاری ایله تعمین اولوناجاق.

گونئی آذربایجان میلی آزادلیق حرکت‌ینا دستک مقصدیله بئین‌خالق سویه‌ده فعالیت گؤسترن (تشکیلاتین آدی) آشاغی‌داکی کومیسسیون‌لار و نماینده‌لیک‌لری تسیس ائدیر:

1. آنا دیلی کومیسسیونو

آنا دیلینده تحصیل آلماق اینسان‌لارین ان ایتیدای حقوقو اولدوغو حالدا، گونئی آذربایجاندا آپاریلان فارسلاشدیرما سیاستی نتیجه‌سینده میللتیمیز بو دوغال حقوقون‌دان مهروم‌دور. آنا دیلی کومیسسیونو گونئی آذربایجاندا گندن میلی موباریزنی دستکلیر و بو ایستیقامتده فعالیت گؤستریر. چونکی، بیر میللتین وار اولماسی و اینکیشافی اونون آنا دیلینده تحصیل تربیه آلماسین‌دان کئچیر.

2. بئین‌خالق علاقه‌لر و لوبیچی‌لیک کومیسسیونو

گونئی آذربایجان تورکونون میلی، سیاسی، اینسانی و دیگر پروبلملری‌نین گوندمه گتیریلمه‌سی مقصدیله بئین‌خالق علاقه‌لر و لوبیچی‌لیک کومیسسیونو بئین‌خالق قوروم و تشکیلات‌لارلا علاقه‌لر قورور، پروبلملرین حلی مقصدیله اونلارلا امکداش‌لیق ائدیر. (کوم گونئی آذربایجانین تهلوکه‌سزلیگی و رتگیونال مؤوقئیینی نظره آلاق، آپاریلان گنوبولیتیک سیاستده گونئی آذربایجانین مؤوقئیینی قوروماغا چالیشیر، خاریجده یاشایان گونئی آذربایجان‌لی‌لارین یاشادیق‌لاری دؤولت‌لرین قانون‌ئرچی‌لیگینه اویغون اولاراق، اونلارین تمسیل اولوندوق‌لاری قوروم و تشکیلات‌لار، کوتلوی اینفورماسیا واسطه‌لری (تو، رادیو، سایت، ژورنال) ایله علاقه‌لر قورور و گونئی آذربایجان لوبیچی‌لیگی فورمالاشدیریر.

3. اینسان حاق‌لاری کومیسسیونو

اینسان حاق‌لاری کومیسسیونو اؤز فعالیتینده اینسان حاق‌لاری، دئموکراتیا و حقوقون آلی‌لیگینه اساس‌لاناراق گونئی آذربایجاندا میللتیمیزین حاق‌لاری‌نین قورونماسی ایستیقامتینده اؤز فعالیتینی تنزیم‌لییر، همچی‌نین میللتیمیزین پوزولموش حاق‌لاری‌نین مدافعه‌سی اوغروندا بئین‌خالق سویه‌ده ایش آپاریر.

4. کوتلوی اینفورماسیا واسطه‌لری کومیسسیونو

گونئی آذربایجاندا کوتلوی اینفورماسیا واسطه‌لری فارس رتژیمی طرفین‌دن ایداره اولوندوغون‌دان بو ساحه‌ده ده آپاریلان آیریسئچکی‌لیک سیاستی نتیجه‌سینده آذربایجان تورک میللتی‌نین میلی و منوی دیرلری ساختالاشدیریلیر و تحقیر ائدیلیر. میلی-منوی دیرلریمیزین قورونماسی، میللتیمیزه قارشلی آپاریلان اینفورماسیا بلوکاداسینی قیرماق مقصدیله فعالیت گؤسترن کوتلوی اینفورماسیا واسطه‌لری کومیسسیونو بو ساحه‌ده فعالیت گؤسترن میلی

کوتلوی اینفورماسیا واسطه‌لرینی دستکلییر و اونولا امکداش‌لیق ائدیر، همچی‌نین گونئی آذربایجان پروبلیمی‌نین دنیا مطبوعات‌ینی گوندمینه چیخاریلماسی ایستیقامتینده ایش آپاریر.

4. اطراف موحیط کومیسسیونو

اطراف موحیطین قورونماسی بوگونوموزون و گله‌جک نسیل‌لرین حیاتی اوچون اساس شرطدیر. آنجاق، فارس مرکزلی راسیست رژییم دنیا ایستاندارت‌لارینی پوزارق گونئی آذربایجاندا اطراف-موحیط سیاستینی بیر میللتین بوگونونو و صاباحینی مهو ائتمک ایستیقامتینده آپاریر. اطراف موحیط کومیسسیونو معاصر دونیانین اطراف-موحیط ایستاندارت‌لارینی اساس توتور، گونئی آذربایجاندا اطراف موحیطین قورونماسی، اونون مهوینه قارشسی یؤنه‌لن نئقاتیو سیاستین قارشسی‌سینی آلماق ایستیقامتینده فعالیت گؤستریر.

5. اقتصادی آیریسئچکی‌لیک کومیسسیونو

بو گون حاکمینده تمسیل اولونان فارس ایرقچی رژییم طرفیندن آپاریلان اقتصادی آیریسئچکی‌لیک سیاستی نتیجه‌سینده گونئی آذربایجاندا میللتیمیزین آجیناجاق‌لی، یوخسول دوروما سالینماسی، میلی طبیعی ثروت‌لریمیزین ثروت‌لریمیزین تالان ائدیلمه‌سی و س. فاکت‌لاری اومومی‌لیکده گونئی آذربایجانین اینکیشافی‌نین قارشسی‌سینی آلان جدی عامل‌لردن دیر. اقتصادی آیریسئچکی‌لیک کومیسسیونو بو پروبلئم‌لرین بئینلخالق سویه‌ده گوندمه گتیریلمه‌سی یؤنونده فعالیت گؤستریر و بو ایستیسمارچی سیاسته قارشسی اعتراض ائدن میلی حرکاتین فعالیتینی دستکلییر.

6. میلی-مدنی ارث کومیسسیونو

آذربایجان تورکونون دیلی، ادبیاتی، اینجستی، مئمارلیق عابده‌لری و دیگر مدنی ثروت‌لری اونون میلی-مدنی میراسی‌دیر. میلی-مدنی ارث کومیسسیونو میراسیمیزین قورونوب ساخلانیلماسی‌نین و اینکیشافی‌نین قارشسی‌سیندا دوران مانعه‌لری آرادان قال‌دیрмаق اوچون بئینلخالق سویه‌ده فعالیت آپاریر.

نماینده‌لیک‌لر

(تشکیلاتین آدی) – نماینده‌لیک‌لری موختلیف اولکه‌لرده فعالیت گؤستریرلر. نماینده‌لیک‌لر تشکیلات طرفیندن گونئی آذربایجانلا باغلی معین‌لش‌دیریلن مسئله‌لری اولدوق‌لاری اولکه‌لرین حکومت و قئیری-حکومت اورقان‌لاری‌نین گوندمینه چیخاریر، (تشکیلاتین آدی) طرفیندن پلان‌لاش‌دیریلان تدبیرلرین حیاتا کئچیریلمه‌سینی تشکیل ائدیرلر.

(تشکیلاتین آدی) ایدارئتمه اورقان‌لاری و اونلارین سلاهییت‌لری:

(تشکیلاتین آدی) –نین ایدارئتمه اورقان‌لاری آشاعی‌داکی‌لاردیر:

توپلانتی، ایداره هئیتی، صدر، کومیسسیون‌لار، نماینده‌لیک‌لر.

ایداره هئیتی - ایداره هئیتی (7، 9، 11...) نغردن عبارت‌دیر.

- ایداره هئیتی (تشکیلاتین آدی)-این فعالیتینی حیاتا کئچیرن اورقان دیر.
- ایداره هئیتی اؤز سلاهیتلری چرچیوه سینده تشکیلاتین داخلی لای قایدالارینی، کومیسسیون و نومایندل لیک لرینی، سیاسی، اجتماعی، حکومت، قئیری-حکومت تشکیلات لاری، همچی نین بئیلخالق تشکیلات لارلا علاقه لرین یارادیلما سینی معین ائدیر.
- ایداره هئیتی نین قرارلاری ایداره هئیتی عضولری نین 50% ایشتی راک ائتدی کده و ایشتی راک ائدن لرین 1+50 نفر لئهینه سسی ایله قبول ائدیلمیش حساب اولونور.
- یاراناجاق تشکیلاتین نیرامنامه و مرامنامه سی بروکسئل توپلان تی سیندا سئچیلن ایداره هئیتی و نماینده لر طرفین دن هازیرلانیب تصدیق اولوناجاق.

02.06.2010

صادق عیسی بیگلی:

ایکینجی عمومی لایحه 8 ایون 2010

بروکسٹل توپلاننتی سیندا یئنی یارادیلجاق قوروم اوچون تکلیف اولونان آدلار:

گونئی آذربایجان کووردیناسیا شوراسی

گونئی آذربایجان میلی بیرلیک تشکیلاتی

گونئی آذربایجان میلی-دئموکراتیک آلیانسی

گونئی آذربایجان میلی-دئموکراتیک کوالیسیاسی

آذربایجان دیالوق فورمو

گونئی آذربایجان میلی آزادلیق حرکاتی جبهه سی

عمومی لایحه

گیریش

گونئی آذربایجان میلی آزادلیق حرکاتیندا اورتاق پرنسیپلر اساسیندا بیرگه فعالیت صورتیندن ایره لی گلرک، 12 دئکابر 2009-جو تاریخده آمستردام توپلاننتی سی کئچیریلدی. تاریخی آمستردام توپلاننتی سیندا میلی قوه و تشکیلاتلارین قبول ائتدیک لری 12 ماده لیک بیانیه بوتؤلوکده گونئی آذربایجان میلی حرکاتی نین سیستئم لی فعالیت ایستیقامتینی مویینلشدیردی. بروکسٹل توپلاننتی سیندا ایشتیراک ائدن میلی قوه لرین دستیی ایله بو ایستیقامتده آپاریلان فعالیت گونئی آذربایجانین اوموممیل لی پروبلملری نین اولوسلاراراسی مکاندا گوندمه گتیریلمه سی و حل ی، خاریجده میلی حرکاتین گنیش اهاته لی سیستئم لی اینکیشافا یول اچماسی، آذربایجان سیاسی توپلومونون دونیا یا تانیتدیریلماسی باخیمیندان اولدوقجا اؤنملی دیر. هازیرکی مرحله ده بروکسٹل توپلاننتی سی گونئی آذربایجانین میلی منافئیی اوغروندا آپاریلان مباریزه ده بوتون میلی قوه لرین داوام لی ایشبیرلیگی مئخانیزمینی تشکیلات فورماسیندا رئال لاش دیرماقلا یاناشی، هم ده میلی حرکاتین و اهید میلی سیاسی پلانفورما آلتیندا بیرگه فعالیتینه موسبت جاواب وئرن و بو ایستیقامتده آتیلان کونکرئت آددیم دیر.

قورومون اساس پرنسیپلر:

1. قوروم 12 مودده ایدان عبارت آمستردام بیانیه سیندی اؤزونده ائهنیوا ائدن پرنسیپلره اساس لانان و گونئی آذربایجانین اوموممیل لی ماراتلارینا دایاناراق فعالیت گؤسترن میلی-سیاسی قوروم دور.

2. قوروم گونئی آذربایجاندا گئدن میلی آزادلیق حرکاتی نین دستکلنمه سی، گونئی آذربایجانین اراضی بوتؤلوگونه قارش ی فارس راسیست رژیم ی نین آپاردیغ ی تخریباتیؤن لو

سیاستین ایفشا ائدیلمه سی، میللتیمیزین پوزولموش میلی، سیاسی، اقتصادی و مدنی حقوق لارینین مدافعه سی و گونئی آذربایجان پروبلیمی نین بئینلخالق سویه ده گوندمه گتیریلمه سی ایستیقامتینده ایش آپاریر.

قورومون فعالیت ایستیقامت لری :

3. گونئی آذربایجاندا اینسان حاق لاری، آنا دیلی حقوقونون بئینلخالق اینسان حاق لاری کونونسیالارینا اساساً تعمین اولونماسی ایستیقامتینده فعالیت گؤستریمک، اقتصادی آیریسئچکی لیه، اطراف موحیط، میلی ثروت لری و میلی-مدنی ارثیمیزین مهوینه یؤنه لن سیاسته قارشلی موباریزه آپارماق؛

4. گونئی آذربایجانداکی مؤوجود پروبلملر، اورادا گندن میلی موباریزه حاقیندا موختلیف دیل لرده دونیا ایجتیمایتینی معلوماتلان دیرماق، بو ایستیقامتده بئینلخالق علاقه لر یاراتماق و لوبیچی لیک فعالیتی قورماق؛

5. میلی کوتلوی اینفورماسیا واسطه لرینی تشکیل ائتمک؛

6. میلی حرکات قوه لری آراسیندا ساغلام موحیطین فورمالاشدیریلماسینا یاردیم ائتمک، میلی-سیاسی قوروم و تشکیلات لارین داخیلی فعالیتینه موداخیله ائتمه دن قارشلی لیلی حؤرمت اساسیندا اونلارلا امکداش لیک موناسیبت لری نین داوام لری اینکیشاف ائتدیریلمه سی مقصدیله تدبیرلر کنچیریمک و بو مؤوضودا قورومون ایجلاس لاریندا راپور وئرمک؛

7. گونئی آذربایجان مسئله سینا آکتوال ساخلاماق مقصدیله علمی-نظری کونفرانس لار، ایمراتوپلاما کومپانیالاری، پیکنت و میتینق لری تشکیل ائتمک؛

8. اهمیت لیلی میلی و تاریخی گون لرله باغلی بیانات لار وئرمک.

قورومون ایدارئتمه اورقان لاری و اونلارین سلاهییت لری:

9. قورومون ایدارئتمه اورقان لاری آشاغی داکی لار دیر:

قورولتای، ایداره هئیتی، صدر، مطبوعات سوروم لوسو، کاتب.

(ایداره هئیتی سؤزو کوردیناسیا مرکزی و یا مرکزی شورا ایله اوز اولونا بیلر).

قورولتای

10. قورولتای ایله بیر دفعه و شرایطدن آسی لی اولاراق آلتی آی، ان گنجی ایگیرمی دؤرد آی فاصیله ایله چاغیریلیر.

11. قورولتای ایلیک فعالیت لرین هئساباتینی آلیر و نؤوبتی فعالیت دؤورو اوچون یئنی ایش پلانی قبول ائدیر.

12. قورولتای آچیق سسؤئرمه یولو ایله 9، 11... نغردن عبارت ایداره هئیتی سئچیر.

13. قورولتای بیانات و قتنامه قبول ائدیر.

14. لازم گلدیکده ایداره هئیتی عضولری نین اوچده ایکسی نین (3/2) سسی ایله فؤوقه لاده ایجلاس چاغرلییر.

ایداره هئیتی

15. ایداره هئیتی قورولتای دان قورولتایا سئچیلییر.

16. ایداره هئیتی اؤز عضولری آراسین دان صدر (هر 3، 6، آیدان بیر اوز اولونماقلا)، مطبوعات سوروملوسو، کاتب و لازم گلن دیگر مسئوللاری سئچیر.

17. کاتب ایداره هئیتی نین کاتبی و قورومون داخلی لی علاقه لر مسولودور.

18. هر بیر ایداره هئیتی عضو تکلیف وئرمه حقوقونا مالیک دیر.

19. ایداره هئیتی اوچ قایدادا قرار چیخارییر: ایجلاس، ایجلاس لاراسی ائ-مایل و تاپشیریق اساسیندا.

20. ایجلاس: ایجلاسدا قرارلار ایشتییراک ائدن ایداره هئیتی عضولری نین سایی نین اوچده ایکسی نین لئهینه سسی ایله قبول ائدیلییر.

21. ایجلاس لاراسی ائ-مایل واسطه سیله: ایداره هئیتی عضولری نین ائ-مایل آدرئس لرینه داخل اولموش تکلیف لرین موذاکیره سینده ایشتییراک ائتمک ایسته یین ایداره هئیتی عضولری تکلیفین یاییلماسین دان ان گنجی اوچ گون (72 ساعت) مدتینه فیکیر بیلدیردیک لری حالدا آپاریلاجاق موذاکیره نین آکتیو طرف لری حساب اولونورلار. تکلیفه باغلی لئهینه و یا علیهینه فیکیرلرینی آکتیو طرف لر تکلیفین یاییلماسین دان بیر هفزه عرضینده بل لی ائتمه لی دیرلر. عکس حالدا آکتیو طرفین ایستاتوسو ایتیریلمیش ساییلییر.

22. ائ-مایل واسطه سیله ایجلاسدا ایشتییراک ائدن آکتیو طرف لرین اوچده ایکسی سس چوخ لوغو ایله (ان آزی 3، 4.. لئهینه سسله) قرار قبول اولونور.

23. تاپشیریق: ایداره هئیتی یوخاری داکی ایکسی مئتوددان بیری ایله کونکرت مسئله لر حاقیندا قرار قبول ائدیر، چیخاریلان قرارین ایجراسینی بیر فرد، بیر کومیسسیا و یا ایشچی قروپونا هواله ائدیر. فرد و یا کومیسسیانین یئرینه یئتیردیگی تاپشیریق ایداره هئیتی نین تصدیقین دن سونرا حیاتا کئچیریلییر.

24. سندلشمه: ایداره هئیتی نین قبول ائندیگی قرارلار سندلشمدیگی حالدا اعتبارسیز ساییلییر. سندلشمه اوچون ایداره هئیتی نین کاتبی آلیان قرارلاری آشاغی داکی قایدادا اینترانت و یا ائ-مایل واسطه سیله عضولره گؤندرییر.

- تکلیف وئرن شخصین آدی، ایجلاسدا ایشتییراک ائدن لرین و یا آکتیو طرف لرین آدلاری؛

- لئهینه، علیهینه و بیرترف سس لرین سایی و آدلاری؛

- تکلیفین قبول ائدیلمه سی و یا ائدیلمه سی، گؤندریلمه تاریخی.

25. قورومون داخلینده بوتون عضولرین قورومداخی لی پروسئس لردن ملوماتلانا حقوقو وار.

26. قوروم دئموكراتيك اؤلكه لرین هر هانسی بیرینده رسمی قئیدیات دان كئچیر و اونون فعالیتی همین اؤلكه نین قانونئریجیلیگینده نظرده توتولموش پرنسیپلره اساساً لئقال و شففاف دیر.

قورومون مالیه فونددو

27. قورومون مالیه فونددو گونئی آذربایجان میلی حرکات فاللاری، همچی نین میلی حرکاتی مدافعه ائدن قوروم و شخص لرین آچیق یاردیمی ایله یارادیلیر.

قئید: آمستئردام بیانیه سی بروکسئل توپلانتی سی نین یئكون سندلرینه علاوه اولونور.

08.06.2010

علي رضا اردبيلي:

بيري هانسي پرينسپلر بيرلشدير؟

سياسي قووهرلرين آراسيندا ايش بيرليگي، اورتاق فيكيرلر اساسيندا قورولور. طبيعي بير حالدا حتي ان ياخين ايكي اينسان آراسيندا، اورتاق فيكيرلر، فرقلي فيكيرلرله موقاييسهده بير كيچيك آزليق تشكيل ائديرلر. چوخ حاللاردا، بو اورتاق فيكيرلر كشف ائتمك اوچون يوكسك سياسي درايث لازيم گلير و ايش بونونلا بيتيمير. بو سياسي اورتاق فيكيرلرين كاغاذ اوسته گتيرمك و اونلاري بوتون طرفلري راضي سالا بيلن فورموللارلا، حقوقي بير سند حالينا گتيرمك، هم سياسي ادبيات و سياسي نثر يازماق ساحه سينده تجروبه و ايختيصاص طلب ائدير و هم بيرداها اينسانلارين درايثي و سياسي يئتگينليكيريني ايمتيحانا قويور. بو سطيپرلرده من "**كشيف** ائتمك" ايفاده سيني خوصوصو وورغولامالي يام، چونكو عملده موجود اولان اورتاقليقلاري كشف ائتمك يئرینه، اصلينده اورتاق اولمايان فيكيرلر **تحميل** ائتمك يا بئله "اورتاق ليق" لاري **ايتيراع** ائتمك جهدلرينه شاهيد اولوروق.

آذربايجان ميللي آزادليق حرکاتي اؤز مودرن فورماتيندا گنج بير حرکاتدير. بو حرکاتين سيرالاريندا، اورتاق فيكيرلر كشف ائديب و سياسي-حقوقو سندلر كيمي فورموللاشديرماق جهدلري هر زمان موجود اولسادا، آمستردام دييالوق توپلانتيسي نين نائيل اولدوغو اوغور، هئچ بير اغراق ائتمه دن تاريخي نائيليت ايدي. بيرينجي دفعه اولاراق، يالنيز بير ايكي مسئله يا گونون آكنوئل مسئله سي يوخ، اوزون واده لي، ميللي دؤولتچي ليگيميزي برپا ائتمه يه كيمي، استراتژي اهميتلي ايستكلر اوزرينده بير مكممل بيانات گئنيش فيكير ديياپازونونو اؤزونده جمع ائدن بير توپلانتی طرفيندن قبول اولموشدور.

بو بيانات، اولدوغو تركيب و كيفيته، ميللي آزادليق حرکاتي ني سيرلاريندا فعال اولان هئچ بير شخص يا تشکيلاتين پروقرامي دئيلديرسه، آمستردام دييالوق توپلانتيسي نين ايشتيراکچيلاري و اوردا ايشتيرلاک ائده بيلمه ين بير چوخ قووهرلرين قبول ائندي يي **اورتاق** پلاتفورمدير. بروكسئل توپلانتيسي عرفه سينده فعال اولان فيکير صاحيبلري ده بو قايدادان موستثنا دئيلر. يعني اونلارين هر بيرينين اؤز لرينه مخصوص سياسي فيکيرلري اولماقلا ياناشي، يالنيز آمستردام بياناتي بوتؤو بير سند كيمي اونلارين اورتاق پلاتفورملاري حنساب اولور. بو اساسدا بروكسئل توپلانتيسي عرفه سينده آذربايجان ايجتيماعيتي نين آچيق موباحيئه سينه چيخاريلان 4 لايحه (مؤليلفرلر: 1. علي ملازاده و علي رضا اردبيلي، 2. ماشالله رزمي، 3. صادق عيسي بيگلي و 4. ستار سئويگين) نشر اولاندان سونرا معلوم اولدو كي، بو 4 سندن هر بير يالنيز آمستردام بياناتي نين بير حيصه سيني اؤزونده ائحتيوا ائدير. بوردا بير سوء نييت يوخيدي و طبيعي بير ايش كيمي، هر مولليف اؤزونون قاربارق گؤردويو مسئله لره پري آريئت/ارحيت وئرميشدير. بو مسئله موباحيئه لرين جريانيندا هاميا اشيكار اولدو و کواورديناسيا قوروبونون سون ايجلاسيندا، بروكسئل توپلانتيسي نين تقديم اولونوجاق واحيد بير لايحه يه نائيل اولماق اوچون هاميني بيرلشديرين، آمستردام بياناتينا بير بوتؤو سند كيمي صادق قالماق فيکري سسلندي. بو ايشي حياتا كئچيرمك، صادق عيسي بيگلي و مندن عيبارت ايكي نفرليك بير ايش قورپونا تاپشيريلدي. من بو اساسدا بير سازيش لايحه سي حاضيرلاسام دا، زامانين دار اولدوغو عوجوباتيندان، موباحيئه لري دوام ائديب و سون واحد بير وئرسيا الده ائده بيلمه ديك. بو سيدن من و علي بي ملازاده بوگون دئيلن پرينسپل يعني آمستردام بياناتي نين آيري-آيري بندلري يا اونلاردان عمله گلميش "خيلاصه" لر يئرینه، بياناتين

بوئولوپونه دایانان بیر لایحه‌نی نشر ائتدیك. من بو مقاله‌ده آمستردام بیاناتی‌نی، آرادا اولان فیکیرله موقاییسه ائدیرم. منیم مقصدیم بودور کي، صادق بی عیسی بیگلی و ماشالله بی رزمی‌نین لایحه‌لریندن عمله گلیمیش یئنی واریانت، اؤزوندە چوخ اؤنملی و دیقته لایق فیکیرله دایانسادا، آمستردام بیاناتی‌نین بوئولوپو ایله موقاییسه‌ده چاتیشمایان جهتله مالیک-دیر و بیزیم اورتاق فیکیرلریمیزی اؤزوندە ائحتیوا ائدن آمستردام بیاناتی‌نی یالنیز بیر قیسمی-نی عکس ائتدیریر.

بو مقصدله من آمستردام توپلانتی‌سیندان قاباخ و سونرا مطرح اولان فیکیرلرین بیر نئچه‌سینی اینجی‌له‌یب، بو نتیجه‌نی آلماق ایستیرم کي، ماشالله بی و صادق بی‌یین موشرتک لایحه-لری، آمستردام بیانتیندان آرتیق، اونلارین اؤزلرینه مخصوص اولان آمستردامدان قاباخ و آمستردامدان سونرا موختلیف فورصلرده بیان اولموش سیاسی ایستکلره دایانیر. بو ایش اوچون من الیمده اولان 16 سنده موراجیعت ائتمیشم. آشاغیدا موراجیعت ائندی‌یم سندلرده، آمستردام بیاناتی‌نین بندلری و طلبلرینه اویغون ایستکلری آختارمانین نتیجه‌سینی وئریرم:

سیرا	سند	موولیف	طلب	آمستردام بیاناتیندان بنزر اولان بند
1	1	ماشالله بی وساییر	آذربایجانلی مهبوسلار زینداندان آزاد اولونسون!	موسقتیل بیانات
2	1	ماشالله بی وساییر	آنا دیلیمیز رسمی دیل ائلان ائدیلب، مکتبلرده تدریس اولونسون!	5-جی بند
3	1	ماشالله بی وساییر	گونئی آذربایجانلیلار اؤز میلی موقددراتینی اؤزلری تیبین ائتسین!	اؤن سؤز
4	2	ماشالله رزمی	رسمیت بخشیدن به زبان ترکی آذربایجانی	5-جی بند
5	2	ماشالله رزمی	ورسیدن به حق تعیین سرنوشت ملی	اؤن سؤز
6	2	ماشالله رزمی	حرکت ملی جهت فعالیت خود را با مبارزات دموکراتیک سایر ملل و با فشارهای بین المللی همسو نماید	9-جی بند
7	2	ماشالله رزمی	رسمی شدن زبان ترکی آذربایجانی وتدریس آن در تمام سطوح آموزشی	5-جی بند
8	2	ماشالله رزمی	لوبی گری و افشاگری اعمال حکومت مرکزی و انجام فعالیت هائی که در داخل امکان پذیر نیست .	9-جی بند
9	2	ماشالله رزمی	فعالیت برای دفاع از حقوق بشر و حقوق ملی	11-جی بند
10	3	ماشالله رزمی	ولایت فقیه مانع اصلی هرگونه تحول دموکراتیک و پیشرفت	1-جی بندله تام فرقلی
11	3	ماشالله رزمی	ازحق تعیین سرنوشت ملت آذربایجان	اؤن سؤز
12	4	ماشالله رزمی	رسمی شدن زبان ترکی آذربایجانی وتدریس آن در تمام سطوح تحصیلی	5-جی بند
13	4	ماشالله رزمی	رفع تبعیض از زنان که مربیان و آموزگاران اصلی زبان مادری هستند .	4.جی بند
14	5	ماشالله رزمی	معرفی حرکت ملی آذربایجان در سطح جهانی ، لوبیگری بنفع حرکت ملی	9-جی بند

	آذربایجان و			
11-جي بند	دفاع از حقوق بشرخواهد بود	ماشالله رزمي	5	15
11-جي بند	قبول منشورجهانی حقوق بشر و کنوانسیونهای ضمیمه .	ماشالله رزمي	10	16
9-جي بند	معرفی و پشتیبانی حرکت ملی آذربایجان در سطح جهانی ،	ماشالله رزمي	10	17
11-جي بند	دفاع از حقوق بشر	ماشالله رزمي	10	18
1-جي بنده قارشي	فارس مرکزلی ایشغالچی رئزیم	صادق عیسی بیگلي	11	19
8-جي بند	گونئی آذربایجانین اراضی بوتؤولوگونه قارشی آپاریلان تخریبات	صادق عیسی بیگلي	11	20
11-جي بند	اینسان حاق لاری، دئموکراتیا	صادق عیسی بیگلي	11	21
5-جي بند	آنا دیلینده تحصیل حقوقو - آنا دیلینده تحصیل	صادق عیسی بیگلي	11	22
9-جي بند	بئینخالق علاقهر و لوبیچی لیک	صادق عیسی بیگلي	11	23
11-جي بند	اینسان حقوق لاری کومیسسیاسی،	صادق عیسی بیگلي	11	24
9-جي بند	بئینخالق علاقهر و لوبیچی لیک کومیسسیاسی	صادق عیسی بیگلي	11	25
9-جي بند	اولوسلاراراسی مکاندا گوندمه گتیریلمه سی	2 ایون ص. عیسی بیگلي	13	26
8-جي بند	، گونئی آذربایجانین اراضی بوتؤولوگونه قارشی آپاریلان تخریبات	2 ایون ص. عیسی بیگلي	13	27
9-جي بند	گونئی آذربایجان پرولئمی نین بئینخالق سویه ده گوندمه گتیریلمه سی	2 ایون ص. عیسی بیگلي	13	28
9-جي بند	خاریجی اولکه لرده بئینخالق قوروم لارلا رسمی گوروش لرین کئچیریلمه سی	2 ایون ص. عیسی بیگلي	13	29
اؤن سؤز	میللی حرکات قوه لری آراسیندا ساغلام موحیطین فورمالاشدیریلما سی	2 ایون ص. عیسی بیگلي	13	30
5-جي بند	آنا دیلی کومیسسیونو	2 ایون ص. عیسی بیگلي	13	31
9-جي بند	بئینخالق علاقهر و لوبیچی لیک کومیسسیونو	2 ایون ص. عیسی بیگلي	13	32
11-جي بند	اینسان حاق لاری کومیسسیونو	2 ایون ص. عیسی بیگلي	13	33
12-جي بند	موباریزه ده بوتون میللی قوه لرین داوام لری ایشبیرلیگی مئخانیزمینی	8 ایون ص. عیسی بیگلي	14	34
8-جي بند	گونئی آذربایجانین اراضی بوتؤولوگونه	8 ایون ص. عیسی بیگلي	14	35
1-جي بنده قارشي	فارس راسیست رئزیمی	8 ایون ص. عیسی بیگلي	14	36
9-جي بند	گونئی آذربایجان پرولئمی نین بئینخالق سویه ده گوندمه گتیریلمه سی	8 ایون ص. عیسی بیگلي	14	37
11-جي بند	آذربایجاندا اینسان حاق لاری	8 ایون ص. عیسی بیگلي	14	38

39	14	8 ايون ص. عيسي بيگلي	آنا دىلى حقوقونون	5-جي بند
40	14	8 ايون ص. عيسي بيگلي	بئىنخالق علاقەلر ياراتماق و لوبىچى ليك فعاليتى قورماق	9-جي بند
41	14	8 ايون ص. عيسي بيگلي	مىللى حرکات قوهلرى آراسيندا ساغلام موحىطين فورمالاشدیريلماسينا	اۇن سۇز

آمستردام بيانتينداكي مربوط اولان بند	مضمون	ماشالله بي و صادق بي بين يازيلاريندا وورغولانير
اۇن سۇز	• مىللى آزادلىق حرکاتي سیرالاريندا اولان فرقلی ليکلرین بیر زنگین ليک اولدوغونا اينانماق،	5
1-جي بند	• بو گونکو فارس راسیسمیني تمثیل ائدن ایران ایسلام جومهوریتیني اساس مانعه کیمی گورمک	3 يئرده آما تا م فرقلی فرموللا
2-جي بند	• گونئی آذربایجاندا میلی - دئموکراتیک دؤولت قورماقدیر آماچی	0
3-جي بند	• سئکولار دؤولت قورولماسیندان طرفدارلیق	0
4-جي بند	• بوتون ساحه لرده قادین - کیشي حقوق برابرلیگی یولوندا موباریزه آپارماق	1 بیر قئیدله
5-جي بند	• تورک دیلین (آذربایجان تورکچه سینی) رسمی دؤولت دیلی اولماسی و میلیمیزین یاشاییش سوییه سی دونیانین اینکیشاف ائتمیش میلتلری سوییه سینه یوکسلمه سی طلبلری	6
6-جي بند	• بوتون مدنی آزادلیقلاردان قئیدسیز - شرطسیز مودافیعه ائتمک	0
7-جي بند	• اعداما و هر نؤوع ایشگنجه یه قطعی شکیلده قارشى دورماق	0
8-جي بند	• آذربایجاندا تورکلرین ضررینه دئموگرافیک ترکیبین دیشدیرمه سیاستینه قارشى دورماق	3 یالیز صادق بی بین یازیلاریندا
9-جي بند	• بوتون دونیادا آذربایجان میلی منافیعی	12

	اوچون لوببي چيليك فعاليتلريني تشكىلاتلانديرماق	
0	• گونئي آذربايجان ميللي حركتي نين موسستقيل، دئموكراتيک و مودئرن بير حركات اولماسيني وورغولاماق	10-جي بند
8	• اينسان هاقلاري بياننامه سي نين و اونا باغلي كونوانسييونلاردان مودافيعه ائتمك	11-جي بند
1	• آذربايجان ميللي حركاتي نين موختليف قول- لاري آراسيندا داواملي ايش بيرليگي مئخانيزماسينن قورولماسينا چاليشماق.	12-جي بند

يوخاري ايكي جدولي موطاليعه ائدرکن بير سيرا نتيجه لره گلمك اولار:

1. ماشالله بي و صادق بي هر ايکيسي يوخاريدا آراشديريلان يازيلاردا، بير سيرا موهوم مسئله لره توخونماييرلار و اونلاري آذربايجان ميللي آزادليق حركاتي نين اورتاق پرينسيپلري کيمي گؤرمورلر. بو ايكي ديرلي موليفلرين ديقتلريندن يان کنچن پرينسيپلردن، ان اساس سايبلا بيلن آذربايجان تورکونون ميللي دؤولتچي ليگي، سئکولاريسم، قادين و کيشيلرين حقوق برابرليگي ني سايماق اولار. ماشالله بي ايران رئيمني حاقيندا "فارس راسيسميني تمثيل ائدن ايران اسلام جومهوريتي" ايفاده سي يئرینه "ولايت فقيه رئيمني" فورمولونو ايشلندي بي حالدا، صادق بي "فارس مرکزي ايشغالچي رئيم" و "فارس راسيست رئيمي" ايفاده لرینه اوستونلوك وئيرير. ديقت ائدين كي من دئميرم كي، ماشالله بي آدلاريني چکمه دي بي پرينسيپلره مخالف دير. ماشالله بي آمستردامدان قاباخکلي يازيلاريندا و آمستردام توپلانتي سينا تقديم ائندي بي 11 صحيفه حچيمينده 3 تکليف لرینده و آمستردامدان سونراكي يازيلاريندا، ميللي حركاتين ايستيناد نؤقطه لري حاقدا عئيني فيکيرده دير و بو فيکيرلر، آمستردام بياناتي نين يالنيز بير حيصه سيني تشکيل ائديرلر.
2. بو ايكي موليفين فيکيرلرينده لوببي چي ليک، اينسان حاقلاريندان مودافيعه و آنا ديلي چوخ وورغولانيرلار. بو اوچ ايستک تاماميله آذربايجان ميللي آزادليق حركاتي نين پرينسيپيال طلباتيندان سايليرلار.
3. صادق بي اوچ دفعه قلم وورماق زحمتين قبول ائديب: 29 ماي (اؤز طرفيندن)، 2 ايون و 8 ايون تاريخلرينده. صادق بي بين دئدي يينه گؤره، اونون ايکينجي و اوچونجو يازيسي، آشاغيدا كي سيياهي ده ماوي رنگه معين اولموش 4 لايحه نين (9، 10، 11 و 12-جي جي سندلر) بيرلشديرمه سي دير. يوخاريداکي موقاييسه آما گؤستيرر كي هم 2 ايون و هم 8 ايون تاريخينده رئداکته اولموش يازيلاردا، يالنيز صادق بي و ماشالله بي بين فيکيرلي جمع اولوب و آمستردام بياناتينا فردي سليقه اساسيندا ياناشما طرزي دئيشيلمز قاليبدير.
4. آشاغيداکي جدولده ماشالله بي بين فيکيرلرينده ديقت چکن مقاملار واردير که اوخوجو اؤزو اونلاري منيم ايضاحاتيم اولمادان دا حيس ائده بيلر:

سند	مؤلف	ایدیا
4	ماشالله رزمی	بیانیه شورای هماهنگی حرکت ملی آذربایجان بمناسبت 21 فوریه روز جهانی زبان مادری
	ماشالله رزمی	این شورا مقدمه ای برای تشکیل پارلمان آذربایجان جنوبی در تبعید است
8	ماشالله رزمی	. این حرکت بعد از حکومت ملی به رهبری سیدجعفر پیشه وری بزرگترین حرکت سیاسی سازمان یافته آذربایجان بود.
10	ماشالله رزمی	این جمع مقدمه ای برای تشکیل پارلمان آذربایجان جنوبی در تبعید است
16	ماشالله رزمی	در صورتی که شورا تصمیم بگیرد کار تمام وقت برای اداره امور به شخص یا اشخاصی واگذار کند باید هزینه آنرا تامین نماید .
16	ماشالله رزمی	تعداد اعضاء [شورای هماهنگی] نباید کمتر از گروه کوردیناسیون آمستردام باشد [=ان آزی 50 نفر]

نتیجه:

1. ماشالله بی و صادق بی‌نین فیکیرلری تمامیه مثبت و آذربایجان میلی آزادلیق حرکاتینین واجب و مسلم طلبلری دیرلر. پرابلم بو دوزگون و لازیم طلبلرین، آمستردام بیاناتینین یالنیز بیر حصه‌سی و یالنیز ایکی نفرین سلیقه‌سی و فیکیرلری اساسیندا سئجلمیش حصه‌سی اوملا سیندا یره‌لی گلیر.
2. من و علی بی ملازاده‌نین برابر حاضر لایب، بیر نچه دفعه رنداکنه ائتدی‌یمیز لایحه‌ده، دیگر لایحه‌لر کیمی، آمستردام بیاناتینین بوتون بندلرین اؤزونده ائحتیوا ائتمیردی و بیز جریان ائدن موباحیته‌لرین نتیجه‌سینده بو چاتیشمامازلیغی هر دؤرد لایحه‌ده گؤروب و "سازیش لایحه‌سی" آدلی یئنی تکلیف حاضر لادیق.

* * *

سندلرین سیاهی‌سی :

1. عبدالله امیر هاشمی (جاوانشیر)، فریدون پرویزنیا، ماشالله رزمی، محمد مشتاق، دکتر نورالدین غروی: "گاسیاک" گونئی آذربایجان سیاسی بیرلیک و امکداشلیق کمسیونون موراجیعتی 19 سنتیابر 2008
2. ماشالله رزمی: سند پایه اجلاس آمستردام
3. پیام شرکت کنندگان در اجلاس آمستردام به گروه‌های سیاسی آذربایجانی
4. م. رزمی: بیانیه شورای هماهنگی حرکت ملی آذربایجان بمناسبت 21 فوریه روز جهانی زبان مادری (21 فوریه 2010)
5. طرح تدارک اجلاس بزرگ و انتخاب «شورای هماهنگی حرکت ملی آذربایجان»
6. آذربایجان فدرال دموکرات حرکاتی: آمستردام دیپالوق توپلانتی‌سی، یئکون بیاناتا بیر تکلیف (10 دئکابر 2009)
7. آمستردام بیاناتی (12 دئکابر 2009)
8. مصاحبه‌ای با ماشالله رزمی در مورد گردهم‌آیی آمستردام
9. علی ملازاده و علی رضا اردبیلی: آذربایجان دیپالوق فورومو (24 آپریل)
10. ماشالله رزمی: طرح اجلاس دوم فعالین حرکت ملی آذربایجان درخارج (3 مای)
11. صادق عیسی بهیلی: گونئی آذربایجان میلی آزادلیق حرکاتی جبهه سی (29 مای)
12. ستار سنوینگین: خاریجده گونئی آذربایجان پارلامنتی (30 مای)
13. صادق عیسی بیگلی، عومومو لایحه (2 ایون)
14. صادق عیسی بیگلی، عومومو لایحه (8 ایون)

15. علي ملازاده و علي رضا اردبيلي: سازيش لايحه‌سي (9 ايون)
16. ماشالله رزمي: در باره اجلاس بعدي

(من بير چوخ دوستلارا سؤز وئرديم اوچون بوتون بو سندلري بيرليکده تريبون سايتيندا
يئرلشديرميشم امما بعضي لرينين لينکلري هله ايشله مير کي واخت تاپان کيمي بو
پرابلمي حل ائده جي يم.)

سازیش لایحه سی

سون هفته‌لر و خصوصیه سون گونلرده گئدن سیخ موباحیثه‌لرین جریانیدن سونرا منطیقی بیر آدیم کیمی، موختلیف وئرسییالاردا، الیمیزه چاتان بوتون فیکیرلردن فایدالاناراق، آرایا قویدوغوموز لایحه‌نین سازیش وئرسییاسینی تقدیم ائدیریک. بو وئرسییادا آرایا قویولان بوتون آلترناتیو لایحه‌لر و لایحه‌لرین مؤلفلری اولان دیرلی فیکیر صاحیبلرینین یازیلی لایحه‌لر و شیفاهی مولاخیظه‌لرینی نظره آلیب، آشاغی-یوخاری بیر اورتاق سند رئاکتته ائتمه‌یه چالیشمیشیق.

بیرداها میلی آزادلیق حرکاتینین سیرلاریندا فعال اولان سویداشلاریمیزی بروکسنل توپلانتیسینا یاخیندان قاتیلماغا دعوت ائدیپ، عوذورلی سبیلردن بو توپلانتییا قاتیلا بیلمه‌ین فیکیر صاحیبلرینی، مندی واسیطه‌سیله بو میلی لایحه‌نین زنگینلشمه‌سی یولوندا فعال اولماغا چاغیریریق.

استوکهولم، 9 ایون 2010

حؤرمتله،

علی ملازاده و علی رضا اردبیلی

1. گونئی آذربایجان میلی آزادلیق و میلی حرکاتینین سیرالاریندا اولان اورتاق میلی فیکیری، واحید و کونکرت بیر پلاتفرم کیمی دایاق نؤقظه‌سینه چئویرمک ضرورتی، 12 دئکابر 2009 تاریخینده آمستردام توپلانتی‌سینی گئچکلشدیردی. تاریخی آمستردام توپلانتی‌سیندا میلی قوه‌لر و تشکیلات‌لارین اورتاق پرنسیپلری کیمی قبول اولان 12 ماده‌لیک بیانیه بوتؤلولوکده گونئی آذربایجان میلی حرکاتینین سیستم‌لی و اوزون مودتلی فعالیت ایستیقامتینی ده موعین‌لشدیریر.

2. "فوروم" آمستردام بیاناتینین موددعالارینی اؤزونده ائحتیوا ائدن پرنسیپلره اساس‌لانان و گونئی آذربایجانین عوموم میلی ماراق‌لارینا دایاناراق فعالیت گؤسترن میلی-سیاسی فوروم‌دور. بو سندده آمستردام بیاناتینین موددعالاری تکرار اولمادیگی حالدا، او بیانات، اؤز بوتؤلویونده، بوتؤو بیر سند کیمی قبول اولماسینی وورغولاییر.

3. بروکسنل توپلانتی‌سی، بوتون میلی قوه‌لری، ایشبیرلیگی مئخانیزم‌لرینی کونکرت تشکیلات فورموندا رئال‌لاشدیرماقلا، میلیمیزین، میلی حرکاتدان حاقلیجاسینا طلب ائدی‌یی، بیر عوموم میلی سیاسی پلاتفرم آلتیندا ایش بیرلیگی آپارماغا، مثبت جاواب و بو یولدا کونکرت آدیم حئساب ائدیر.

4. فوروم، دئموکراتیک اؤلکه‌لرین هر هانسی بیرینده رسمی قئیدیات‌دان کئچیر و اونون فعالیتینی همین اؤلکه‌نین قانونوئریجیلیگینده نظرده توتولموش پرنسیپلره اساساً لئقال و شفاف‌دیر.

5. آمستردام بیاناتینین قبول ائدن هر بیر حقیقی شخص فوروما عوضو اولاییر. سیاسی و مدنی تشکیلات‌لارین عوضولری ده حقیقی شخصلر کیمی فوروما قاتیلا بیلرلر. عوضولویون شرطلری مرکزی شورا طرفیندن معین اولور.

6. قوروم، ميللي حركاتين سيرالاريندا يئر آلان قوه لرله داخيلي رقابت آپارمير و خارجده فعاليت گؤسترر ديگر ميللي تشكىلاتلارلا اونلارين ايچ فعاليتينه موداخيله ائتمه دن قارشى ليقلى حؤرمت اساسيندا موناسيبت لر قوروماغا چاليشير. قوروم آمستردام بياناتيندان ايره لي گلن بومقصدلره و هابئله اطراف موحيطي و ميللي ثروتلريميزي قوروماغا نائيل اولماق اوچون، كونكرت لاييحه لر حياتا كئچيرمه يه چاليشاجاقدير. بو لاييحه لر هم اوزون مودتلي و دواملي سيستماتيک پلانلار و هم اکتوتل سياسي وضعيتدن دوغان، عاجيل ايشلر كي مي اولاي بيلرلر.
7. قورومومون ايداره اورقانلاري، قورولتاي و مركزي شورادان عيبارتدير.

قورولتاي

8. قورولتاي ابلده بير دفعه و حاكيم شراييطدن آسيلي اولاراق، 6 آي و ان گنجي 24 آي فاصيله ايله چاغيريلمالي دير.
9. قورولتاي اؤتن دؤرون فعاليتلري حاقدان حئسابات آلي و اؤنده گلن دؤور اوچون يئني پلانلار قبول ائدير.
10. قورولتاي آچيق سسؤئرمه يولو ايله (9، 11 يا باشقا بير سايبدا) مركزي شورا هئئئتي سئچير.
11. قورولتاي بياناتلار و قطعنامه لر قبول ائده بيلر.
12. قورولتاي سس وئرمه ده حاضر اولان نوماينده لر ين اوچده ايكي سس چوخلولوغوايله قرار قبول ائدير.
13. آمستردام بياناتينا علاوه لر يا هر بير دئيشيكليلر يوزه 90 موافيق سس و ايكي آرديجيل قورولتاين سس وئرمه سيله اولونا بيلر.

مركزي شورا

14. مركزي شورا قورولتايدان قورولتاي قدر سئچيلير.
15. **مركزي شورانين فعاليتلرله اؤرنكلر:** گونئي آذربايجان مسئله سيني اولوسال لاشديرماق و دنيا ايجماعيتي نين ديقت مركزينه گتيرمك مقصديله ايكي طرفلي و نئچه طرفلي گؤروشلر كئچيرمك، دنيا دا ايجماعي راي و اولوسلار آراسي ايراده نين فورمالاشلاماسينا تاثير قويان ايستيتوتلار و منديا اورقانلارينا موراجيعت ائتمك، گونئي آذربايجان مسئله سيني اکتوتل ساخلاماق مقصديله علمي-نظري كونفرانسلار تشكىل ائتمك؛ اهميت لي ميللي و تاريخي گونلره باغلي بياناتلار وئرمك؛ ايمضا توپلاما كامپانيالاري و ميللي حركات سيرالاريندا قارشى ليقلى حؤرمت اساسيندا خوش امكداشليق موناسيبتلر نين دواملي اينكشاف ائتديريلمه سي مقصديله تدبيرلر كئچيرمك.

16. مرکزی شورا اؤز آرسیندان بیر صدر (اوج آیدان بیر عوض اولور)، بیر مئدیا مسئولو، بیر کاتب و لازیم گلن دیگر مسئوللار سئچیر.

17. کاتب عئینی حالدا تشکیلات مسئولودور و تشکیلاتین داخلی علاقه‌لر شبکه‌سینی ایداره ائدیر.

18. - هر بیر شورا عضو تکلیف وئرمه حاقینا مالیک‌دیر.

19. - شورا اوج قایدادا قرار چیخاریر: ایجلاسدا، ایجلاسلا آراسی ای مئیل واسطه‌سیله و تاپشیریق اساسیندا.

20. ایجلاسلا آراسی ای مئیل واسطه‌سیله: شورا عضولری نین ای مئیل آدرس‌لرینه داخل اولموش تکلیفلرین موذاکیره‌سینده ایشتیراک ائتمک ایستنه‌ین شورا عضولری، تکلیفین یاییلماسیندان ان گنجی اوج گون (72 ساعت) مدتینه ماراخلا رینی بیلدیردیک‌لری حالدا، آپاریلا حاق موذاکیره‌نین آکتیو طرف‌لری حساب اولونورلار. تکلیفله باغلی مووافق و یا موخالیف فیکیرلرینی آکتیو طرف‌لر تکلیفین یاییلماسیندان بیر هفته سونرا بللی ائتمه‌لی‌دیرلر. عکس حالدا آکتیو طرف ایستاتوسونو ایتیرمیش اولور.

21. مرکزی شورا قرارلارینی ایجلاسدا حاضر اولان و ای مئیل سیستمه گئدن دمکراتیک پراسئسلرده آکتیو طرف‌لرین اوچده ایکی سس چوخلوغو ایله و ان آزی 4 مووافق سسله قبول اولونور.

22. تاپشیریق: شورا و یا کووردیناسیا قورویو یوخاری‌داکی ایکی مئتوددان بیری ایله کونکرئت مسئله‌لر حاقیندا قرار قبول ائدیر، چیخاریلان قرارین ایجرا‌سینی بیر فرد، بیر کومیسیا و یا ایشچی قورویونا حواله ائدیر. فرد و یا کومیسیانین یئرینه یئتیردیگی تاپشیریق شورانین ایمضاسی ایله حیاتا کئچیریلیر.

23. سندلشمه: شورا و یا کووردیناسیا قورویونون قبول ائتدیگی قرارلار سندلشمه‌دیگی حالدا اعتبار‌سیز ساییلیر. سندلشمه اوچون شورانین کاتبی آلینان قرارلاری آشاعی‌داکی قایدادا اینترانت و یا ای مئیل واسطه‌سیله یالنیز عضولره گؤندیریر.

- تکلیف وئرن شخصین آدی، ایجلاسدا ایشتیراک ائدن‌لرین و یا آکتیو طرف‌لرین آدلاری؛

- مووافق، موخالیف و بیطرف سسلرین سایى و آدلاری؛

- تکلیفین قبول، رد ائدیلمه و گؤندریلمه تاریخی.

24. قورومون عضولری، قوروم داخلی دمکراتیک پراسئسلره تام نظارت حاقینا مالیک-دیرلر.

قوروجولار قورولتايى نين تصويب ائديگى "آذربايجان فدرال-دموكرات حرکاتى" نين پلاتفورمو

اۇن سۇز:

سياسى حاكيميت خلقين دانيلماز حقى سايبيلير و اونون صاحيبى خلقدير! چوخ ميلتلى بير اۆلكه ده دموكراسينى، ميلتلىرىن اۆز موقدراتينى تعيين ائتمك حقينى و ميلتلىرىن برابر حوقوقلوغونو قبول ائتمه دن، خلقين حقيقي حاكيميتى هئچ زامان دوغرولماز!

بىزيم آماجيميز ايراندا دموكراسى و فدرال جومهوريت تاسيس ائتمك اوچون ايران توركلرينين فدراتيو دؤولتيني (آذربايجان خلقى نين فدرال دؤولتيني و ايران توركلرينين يئرلى حاكيميت اورقانلاريني) قورماقدير.

آذربايجانلى لارين ميلى-آزادلىق موباريزه سى مشروطه انقلابى دؤرونده يارانان آذربايجان ميلى مجلسى، ايلت-ويلات انجومنتلريله باشلاميش، شئخ محمد خيابانى نين رهبرليگى ايله يارانان آزادىستان حؤكومتى، سيد جعفر پيشه ورينين باشچىلىغى ايله برپا اولونان آذربايجان ميلى حؤكومتى ايله دوام ائديب، هابئله بهمن انقلابيندا و بوگونه قدر دوام ائدن موباريزه ده منعكس اولونوبدور.

امپرياليستلرين رضاخانين ايله قانوني مشروطه دؤولتى علئيهينه ائديكلىرى كودتادان سونرا، ايراندا غئيرفارس ميلتلىرىن حقينده شيدتلى آسيملاسيون (اريمه) سياستى اعمال اولونوب و فارس دىلى اساسيندا واحيد ميلت ياراتماق تشبوئى رسمى دؤولت سياستينه چئوريليدير. بو سياست بهمن انقلابيندان سونراكى دؤورده ده دوام ائديدور. آنچاق آذربايجانلار نين ميلى موباريزه سى هر ايكى دؤورده موختليف شرايطده و شكىلدرده اۆز يولونو اچيب و ايره لى گئديدور.

ايران ايسلام جومهوريتى بير دينچى ايدئولوژيك دؤولت نين قورماسيله بوتون ايرانلىلار قارا و تايى تاپيلماز ايستيبداد و بوغونتويا محكوم ائديدور.

ايسلام جومهوريتى، ايش باشينا گلندن فارس اولمايان ميلتلىرىن او جومله دن توركلرين اوزرينده پهلوپلر دئوريلميش شاهلىق رژيمى نين يوروتدوگو تبعيض و آسيملاسيون سياستى نين دوامچيسى كيمى اولوبدور. آشيرى فارس ناسيوناليزمى و شوونيزمى، حاكيميت نين يوروتدوگو عومومى سياست نين آيريلماز تركيب حيصه سى اولدوغونا گؤره، بوسياست نين علئيهينه موباريزه ايارماق اۆز نؤوبه سينده ايسلامى جومهوريت نين علئيهينه اياريلان موباريزه نين آيريلماز حيصه سى سايبيلير.

غئير فارس ميلتلىرىن ميلى حقلر نين تاپدالاماقدا ايسلامى حاكيميت ايله ايش بيرليگى اياران اوزدن ايراق اوپوزيسيونون شوونيزمى و پان ايرانيستى (فارس محورلىك و آريا پرستلىك) باخيشلارى ايله موباريزه ائتمك ده اونودولماماليدور.

جينسى ايارتايد و قادينلار نين تاپدانيلماسى و تحقيرائيدلمه سى ايسلامى جومهوريت نين دونيا گؤروشونون تمل داشلارينداندور.

ايسلام جومهوريتى زحمت آداملار نين و امك حقى ايله ياشايانلار نين دوشمنى و قدرت و ثروت مافياسى نين حيمايه چيسى و موذافيعه چيسى دير. تورك ميلتى نين

اوزرىنده اعمال اولونان مىلى طولمى محو ائتمك، تورك تورپاقلارينين و بۇلگه لرینين هر جهتدن و خصوصيله اقتصادى باخيمدان گئريده ساخلانيلماسينا سون قويماق، و هابئله مىلى طولوم بويوندوروغو آلتيندا ياشايان باشقا ميلتترلين آزاد اولونماسى و ايراندا ياشايان بوتون ميلتله برابري ايمكانات ياراتماق اوچون، جينسى آپارتايدا و قادينلارين تاپدانماسينا سون قويماق و زحمت ادملارينين حقينده اعمال اولونان ساناكلمز عدالتسيزليكلىرى آرادان آپارماغا گۇره، آذربايجان فدرال-دموكرات حرکاتى اؤزونون عمومى سياسى پلاتفورمونو ايره لى سورور.

عمومى پرينسپلر

۱- ايران اۆلكه سى: ايران چوخ ميلتلى بير اۆلكه دير. بو اۆلكه ده ياشايان ميلتترلين باشليجاسى بونلاردان عيبارتديرلر: تورك ميلتلى، فارس ميلتلى، كورد ميلتلى، عرب ميلتلى، بلوچ ميلتلى و توركمن ميلتلى. پهلويلر و ايسلام جومهوريتى دۇرلرينده فارس ميلتلى نين آشيري ناسيوناليزمىنى و شوينيزمىنى نوماينده ليك ائدن و آپاريچيسى اولان مركزى حۇكومتلر ايراندا ياشايان باشقا ميلتله مىلى طولم و مىلى اريتمه (آسىملاسيون) سياستىنى تحمىل ائديلر.

۲- مىلى كيملىك و هويت: تورك دىلى (آذربايجان توركجه سى) ايران توركلرينين مىلى كيملىگى نين ايچ اۆزه گى و تمل داشيدير.

۳- مىلى مساله و حاكميت مساله سى: مىلى مساله و او جومله دن ايران توركلرينين مساله سى اصلينده سياسى بير مساله دير. اونون حلى و مىلى طولمون آرادان آپاريلماسى ميلتترلين اؤز موقدراتىنى تعين ائتمك حقى نين تامين ائديلمه سى ايله مومكوندور. بو يولدا بوگون اساس مانع ايسلام جومهوريتيدير.

۴- ايراندا فدرال و دموكراتيك بير جومهوريت تاسيس ائتمك و ايران توركلرينين فدرال جومهوريتىنى ياراتماق اوغروندا، اجتماعى عدالت، دموكراسى، بوتون وطنداشلارا و ميلتله سياسى حوقوق برابرليگىنى تامين ائتمك، جينسى آپارتايدىن لغو ائديلمه سى، هابئله اينسان حقلرى يولوندا موباريزه آپارماق، آذربايجان فدرال-دموكرات حرکاتىنى بير اصل سايبيلير.

ايران فدرال جومهوريتى و ايران توركلرينين فدرال دؤولتى

۱- ايران فدرال جومهوريتى: دموكراتيك اساسلار اوزره مىلى (اتنىك) فدراليستى قورولوش اساسيندا - او جومله دن ايكي پارلامنتلى ليق پرينسپى اساسيندا- ايراندا ياشايان ميلتترلين فدرال دؤولتلىرى، خودموختار بۇلگه لرین دؤولتلىرينين و اؤزل شهرتهرانين حاكميتى نين آزاد و كؤنوللوجه سینه بيرلشمه سيندن يارانيلماليدير!

۲- توركلرين يئرلى حاكميتى، آذربايجانين تاريخى اراضى سينده (توركلرين تاريخن بيتيشيك شكيله ياشايدىقلارى تورپاقلاردا) يارانيلماليدير. عئين حالدا خوراسان توركلرى و ايرانين جنوبوندا يئرلشن توركلر و قاشقايى توركلرى يئرلى حاكميتلر ياراتماق حقيه ماليك اولماليديرلار!

۳- آذربايجانين يئرلى حاكميتى حقينده: قانون وئريجي ليك، محكمه و قضايه، انتظامات، اقتصاديات، ايرتباطات، وئرگى، ياشام موحيطى، ايدارى و كولتورل ايشلر، آذربايجانين يئرلى حاكميتى نين عؤده سينده دير. آذربايجانين يئرلى حاكميتى،

آذربایجانین اساس قانونو چرچیوه سینده یارانان یئرلی پارلامنت، قضاییه قوه سی و دؤولتدن عیبارتدیر و میلی سورود و پرچم قوللانماق حقیقه مالیک اولمالیدیر!

۴- خوراسان تورکلری و ایرانین جنوبوندا یاشایان تورکلر وقاشقای تورکلری حقیقه: خوراسان، قاشقای و ایرانین جنوبو تورکلری، میلی ایستکلرینی حیاتا کئچیرمک اوچون ایسته دیکلری صلاحیتلی حاکیمیت اورقانلارینی یاراتماق حقیقه مالیک اولمالیدیرلار!

۵- خارجی سیاست ایشلری، خارجی تجاوز قارشیسیندا مودافیعه، اوزون وعده لی اقتصادی سیاستلر و پلانلارین تنظیماتی، اولکه نین پول سیستمی، هابئله ایرتیباطات او موراتی و یاشام موحیطی مرکزی فدرال حاکیمیتی نین اختیاراتینداندیر. یئرلی فدرال دؤولتلرین ایشینه تاثیر قویان تصمیملر یئرلی دؤولتلرین و پارلمانلارین تصویبینه یئتیشمه لیدیر. عمومیتله تورک میلتی نین منافع ایله ایلیشگیسی اولان بوتون قرارلار و تصمیملر آذربایجان فدرال دؤولتی و پارلمانتی ایله هابئله خودمختار تورک بؤلگه لرینین حاکیمیتلریله مشورتلشمه و آنلاشمادان سونرا حل و فصل اولونوب و اونلارین تصویبینه یئتیشمه لیدیر.

۶- تورک، فارس، کورد، عرب، بلوچ و تورکمن دیللی ایرانین رسمی دؤولت دیللی اولمالیدیرلار. ایران فدرال دؤولتی نین بوتون سندلری ایرانین رسمی دیللی دینده تنظیم اولمالیدیر. تورک دیلی (آذربایجان تورکجه سی) رسمی دؤولت دیلی اولاراق آذربایجانین و خودمختار تورک بؤلگه لرینین بوتون دؤولت اورقانلاریندا، سندلرینده، مکتبلرینده، عالی تحصیل اوچاقلاریندا، کولتور، اینجه صنعت و مدیا واسیطه لرینده ایشله نیلمه لیدیر.

۷- تهران اوزل شهر اولاراق، اوردا یاشایان اهالی نین میلی-مدنی حاقلارینی تامین ائدن و اوزونه مخصوص اولان حاکیمیت اورقانلاری واسیطه سیله ایداره اولونمالیدیر! بوتون ایرانین ضررینه تهراندا جریان ائدن مرکزلیشمه خطینی دایاندیریب، ایراندا هارمونیک و موعادیل سیاسی- اقتصادی و اجتماعی- اینسانی اینکیشافی تامین ائتمک اوچون اوزون مودتلی پلانلار ایجرا اولونمالیدیر.

۸- فدرال دؤولتلرینین ایچریسینده یئرلشن ایکی دیللی و نچه دیللی شهرلرده و بؤلگه لرده، بوتون حاکیمیت و ایجرییه اورقانلاری دموکراتیک پرنسیپلر اوزره دیلداش توپولوملارین سای ایله اویغون سئچیلمه لیدیر و ایش بؤلگوسو ده بو اساسدا اولمالیدیر.

آماجلا ریمیز

۱- بوتون وطنداشلار، اونلارین جنسیت، دین، سیاسی مرام و اجتماعی مؤقعلریندن آسیلی اولمایاراق، قانون قارشیسیندا برابر دیرلر. هر بیر وطنداش ایسته دیگی شخصی حیات طرزینی سئچمک حقیقه مالیک دیر. اونلارین اجتماعی، دینی و سیاسی شخصیتلری،- فردیت بوتؤلوکلری integritete- حاکیمیت و حاکیمیته منسوب اولان اورقانلارین قارشیسیندا توخونولماز دیر.

۲- مودرن و دموکراتیک فدرال بیر دؤولت کیمی، بوتون صلاحیتلی اورقانلار دین، مرام- مسلک، جنسیت و میلیتیندن آسیلی اولمایاراق 18 یاشا دولموش بوتون وطنداشلارین گیزلی و مستقیم سس وئرمه لرله سئچیلمه لیدیرلر!

۳- پولورالیزم و مرام-مسلک و عقیده آزادلیغی بوتؤلوکله حیاتا کئچیریلمه لیدیر. بیغیناجاق، سؤز، درگی، مطبوعات و اینفورماسیاینین یاییلماسی نین آزادلیغی، بوتون سیاسی- اجتماعی و مدنی قورولوشلارین، درنک و تشکیلاتلارین فعالیت آزادلیغی تامین ائدیلمه لیدیر. بوتون وطنداشلارین او جومله دن ایشچیلرین، زحمت آداملارینین امک حقی

ایله یاشایانلارین سیندیكالارینین، شورالارینین، صینفی و سیاسی فعالیتلرینین آزادلیغی قئید- شرطسیز قورونمالیدیر!

۴- دؤولتین هر بیر دیندن و ایدئولوژیدن ایستیفلالی: دین و مرام- مسلک اینسانلارین خصوصی اموراتینداندیر و بوتون اینسانلار دینه اینانیب-اینانماقدا، بیر مرام- مسلکه صاحب اولوب- اولماقدا آزاددیرلار. بوتون مذهب صاحیلری اؤز مذهبلرینین دبلرینی و مراسیمینی قانون چرچیوه سینده ایجرا ائتمکده آزاد دیرلار. دین و مرام- مسلک اولکه نین تعلیم- تربیه سیستمیندن و دؤولتدن تامامله آیری اولمالیدیر!

۵- قادینلارلا کیشیلرین حقوق برابرلیگی بوتون سیاسی-اجتماعی و اقتصادی ساحه لرده تامین ائدیلمه لیدیر. بوتون حاکیمیت اورقانلاریندا قادینلارین ایشتیراکی، اونلارین نوفوسونون سایى ایله موتناسیب اولمالیدیر! گئچک حیاتدا موجود اولان برابرسیزلیگی آرادان قالدیرماق اوچون لازیمی تدبیرلر، او جومله دن قادینلارین خئیرینه موثبت تبعیض حیانا کئچیریلمه لیدیر! زحمتکش عایله لره منسوب اولان قادینلارین گلیشمه سی اوچون الوئریشلی شرایط یارانمالی و بوتون قادینلارین مستقیل اولراق تشکیلاتلانمالاریندان حیمایت اولونمالیدیر!

۶- دوققوزونجو درس ایلی نین سونونا دک پولسوز و ایجباری تعلیم-تربیه سیستمی قورولمالیدیر. کیمسه نی آیری سئچمه دن بوتون وطنداشلاری علم اساسیندا قورولموش قاباقچیل تعلیم-تربیه سیستمی ایله تامین ائتمه لی، ساوادسیزلیغی آرادان قالدیرماغا گؤره، یاشیلارین ساوادلانماسی اوچون آیریجا مکتب و صنعت ائولری آچیلمالی و اونلارلا مادی یاردیم و الوئریشلی تحصیل شرایطی یارادیلمالیدیر. عئین زاماندا عالی تحصیلاتین پولسوز شکیلده گئنیشلنمه سی اوچون هرطرفلی شرایط حاضیرلانمالیدیر!

۷- اجتماعی عدالتین گئنیشلندیریلمه سی و بوتون ایشچیلرین، زحمت آداملارینین و امک حقی ایله یاشایانلارین آجیناجاقلی یاشاییش شرایطی نین یاخشیلاشدیریلماسی، بهداشت، تعلیم- تربیه و اجتماعی خدماتین بوتون وطنداشلار اوچون تامین ائدیلمه سی یولوندا چالیشمالی و ایشسیزلیک و طبیی خدمات بیمه لری حیانا کئچیریلمه لیدیر!

۸- عمومون ریفاھینی قوروماق اوچون اجتماعی بیمه سیستمی یارادیلمالی، وطنداشلارین قازانجلارینین اؤلچوسو ایله موناسیب وئرگی اؤده مه لری تشکیل ائدیلمه لی و گلیر، مولکیت و ارث اوزرینده موتناسیب وئرگی سیستمی قورولمالیدیر!

۹- اون آلتی (۱۶) یاشا دولمامیش اوشاقلارین ایش قووه سی کیمی ایشله دیلمه سی قاداغان ائدیلمه لیدیر. گنجلرین و یئنی یئتمه لرین موعاصیر دؤرون ایستکلرینه موافق بویا- باشا چاتیپ، تعلیم آلییب، بسلمه لرینه گؤره، اونلاری ایدمان و ساغلام اگلنجه لرله تامین ائتمه لی. کولتور و اینجه صنعتین چیچکلنمه سینه و انکشافینا الوئریشلی ایمکانلار یارادیلمالیدیر. قزتلرین و درگیلرین، عومومی کیتاب ائولری نین آچیلماسینا و مدنیت اوچاقلارینین گئنیشلندیریلمه سینه تدبیرلر تۆکولمه لیدیر. بیر سؤزله دئسک بوتون وطنداشلار و خصوصیه زحمتکش عایله لره منسوب اولان گنجلر اوچون تکنولوژی و اینفورماسیانی نئیلیتلریندن فایدالانماغا گؤره الویریشلی شرایط یارانمالیدیر!

۱۰- یاشام محیطی قورونوب ساغلاملاشدیریلمالیدیر. اوندان جمعیتین اینکیشافی و عمومون ریفاھی یولوندا ایستفاده اولونمالیدیر!

۱۱- ایراندا یاشایان باشقا میلتلرله آرخاداشلیق و یولداشلیق موناسیبتلری قورولمالیدیر!

۱۲- فدرال آذربایجان اؤلکه سینده و خودمختار تورک بؤلگه لرینده یاشایان بوتون میلی و کولتورل اقلیتلرین برابر وطنداشلیق حقلری تامین ائدیلمه لیدیر!

۱۳- اینسان حقلرینین قورونماسی بیزیم اساس آماجلاردان بیریدیر. بو اساسدا اوشاقلارین و قادینلارین حقلرینی قورویان بین الخلق کونوانسیونلاردان حمایت ائده رک، اؤلکه ده اعدام جزاسی نین قالدیرلماسینی و هر جوره شیکنجه نین لغو اولماسینی ایسته بیریک!

۱۴-- سکسن ایل میلی طولوم بویوندوروغو آلتیندا عؤمور سوردوکن سونرا، خصوصیه ایسلام جومهوریتی نین بيله رک اعمال ائتدیگی آیری سئچگیلیک نتیجه سینده، آذربایجان اقتصادیاتی، سرمايا ایشه سالینماسی نین آزالماسی، سرمايا قاچقینلیغی و باجاریقلى امک قووه لرینین گئنیش شکیلده آذربایجاندا کؤچمه سینه دوچار ائدیلب و اقتصادی و اجتماعی باخیمدان هرطرفلی گئزیده قالماغا محکوم اولوبدور. بونا گؤره آذربایجان اقتصادیاتی نین گلیشدیرمه سی و اینکیشافی آذربایجان فدرال دؤولتی نین و ایران فدرال دؤولتی نین اقتصادی پلانلاریندا اوستونلوک قازانمالیدیر.

بو مقصد چاتماغا گؤره، آذربایجان فدرال دؤولتی نین باشلیجا وظیفه سی علمین نایلیتلرینه دایاناراق، اقتصادی محصولدارلیغی یاخشیلاشدیرماق، و رقابت عرصه سینده گوجلندیرمک ایله باجاریقلى امک قووه سینی گلیشدیریب، تعلیمات وئرملکه ایستروکتور باخیمندان مودرنلشدیرمک و سرمايا جذب ائتمک اوچون لازیمی تمل قوروملاری یاراتماقدیر.

۱۵- بیز خارجی دؤولتلرین هر بیر نیظامی موداخيله سینه و هوجومونا موخالیفیک. ایراندا یاشایان میلترلرین و وطنداشلارین آزاد ایراده سی یئرینه، خارجی قووه لرین « آ ل تر ناتو قوراشدیرماغا» جان آتمالارینی و بیگانه « ا ل آ ل تی لارینین» سیاسی قودرت باشینا گئیریلمه سینی صید دموکراتیک و ارتیجاعی بیر ایش ساییب و رد ائدیریک. یوخاریدا قتید اولونان آماجلار، یالنیزایران تورکلری نین بیرگه مباریزه سی ایله و ایراندا یاشایان دیگر میلترلره بیرلیکده، حیاتا کئچیریله بیلر.

12 شهرپور بیانیه سی

اصل ۱ - ایرانیان استقلال و تمامیتینی ساخلاماقلا برابر آذربایجان خالقینا داخلی آزادلیق و مدنی مختاریت وئرلیمه لیدیر کی، ائده بیلسین اوزنون فرهنگی یولوندا و آذربایجانین آبادلاشماسی و ترقی سی اوچون عموم مملکتین عادلانه قانونلارینی گوزله مکله برابر اوز سرنوشتینی تعیین ائتسین *

اصل ۲- بو منظوری حیاتا کنچیرمک اوچون چوخ تزلیکله ایالت و ولایت انجمنلرینی انتخاب ائدیپ ایشه باشلامالیدیر. بو انجمنلر فرهنگی، بهداشتی و اقتصادی ساحه سینده فعالیت گوسترمکله برابر قانون اساسی موجبینجه تمام دولت ایشچیلرینین عملیاتینی تفتیش ائدیپ اونلارین تغییر و تبدیلینده اظهار نظر ائده جکدیر *

اصل ۳ - آذربایجانین ابتدایی مکتبلرینده اوچ کلاس قدر درس لر فقط آذربایجان دیلینده آپاریلمالیدیر و اوچ کلاسدان یوخاری دولت دیلی اولماق اوزره فارس دیلینده آذربایجان دیلی ایله یاناشی تدریس ائدیلمه لیدیر. آذربایجاندا ملی دارالفنون تشکیلی دموکرات فرقه سینین اساس مقصدلریندن بیری دیر *

اصل ۴ - آذربایجان دموکرات فرقه سی صنایع و فابریکالارین گنیشلنمه سینه جدی چالیشاجاق و سعی ائده جک کی، موجود فابریکالاری تکمیل ائتمکله برابر ایشسیزلیگی رفع ائتمک اوچون ال و ماشین صنایعینی گنیشلندیرمک اوچون وسیله لر یارادیپ تازه فابریکالار وجوده گتیرسین *

اصل ۵ - تجارتین گنیشلنمه سینی، آذربایجان دموکرات فرقه سی چوخ لازم و جدی مسئله لردن حساب ائدیر. بو گونه قدر تجارت یوللارینین باغلی قالماسی چوخلو کندیلرین، مخصوصا باغدارلارین و خرده مالکلرین ثروتلرینین اللریندن چیخماسینا و اونلارین دینچی حالینا دوشمه سینه سبب اولموشدور. بونون قاباغینی آلماق مقصدی ایله دموکرات فرقه سی بازار تاپماق و آذربایجان امتعه لرینین خارجه چیخاریلماسی اوچون ترانزیت یوللاری آخترماق ایشینه جدی اقدام ائتمه گی و بو وسیله ایله عمومی ثروتین نقصانین قاباغینی آلماسی نظرده توتوموشدور *

اصل ۶ - دموکرات فرقه سینین اساس مقصدلریندن بیرده آذربایجان شهرلرینین آبادلاشماسیدیر. بو مقصودا چاتماق اوچون فرقه سعی ائده جک کی، چوخ تزلیکله شهر انجمنلرینین قانونو تغییر تاپیب شهر اهالیسینه مستقل بیر صورتده شهرین آبادلیغینا چالیشیب اونلاری ابرومند و معاصر حالا سالماق امکان وئرلسین. مخصوصا تبریز شهرینین سو ایله تامین ائدیلمه سی آذربایجان دموکرات فرقه سینین چوخ فوری جاری مسئله لریندیر *

اصل ۷ - آذربایجان دموکرات فرقه سینین موسسلیری گوزل بیلیرلر کی، مملکتین ثروت تولید ائدن و اقتصادی قوه سی کندیلرین قوتلی قولودور. اونا گوره بو فرقه ائده بیلمز کی، کندچیلر آراسیندا وجوده گلن حرکتی نظره آلماسین. بونا گوره ده فرقه سعی ائده جکدیر کی، کندیلرین احتیاجلارینی تامین ائتمک اوچون اساسلی قدملر گوتورولسون. مخصوصا کندلی ایله اربابلارین آراسیندا معین بیر حدود تعیین ائتمک و بعضی اربابلار طرفیندن اختراع ائدیلمیش غیر قانونی وئرگیلرین قاباغین آلماق دموکرات فرقه سینین فوری وظیفه لریندیر. فرقه سعی ائده جک بو مسئله ائله بیر صورتده حل ائدلسین کی، هم کندیلر راضی قالسین و همده مالکلر اوزلرینین گلجگیندن اطمینان حاصل ائدیپ، رغبتله کندلرینین و اوز مملکتلرینین آبادلیغینا چالیشسینلار. خالصه تورپاقلاری و آذربایجان ترک ائدیپ قاچان و آذربایجان خالقین زحمتینین محصولونو تهراندا و سایر شهرلرده مصرف ائدن اربابلارین

تورپاقلاری، اگر تزلزلک ایله آذربایجانا مراجعت ائتمه سه لر، دموکرات فرقه سینین اساسنامه سینه موافق اولاراق کندیلیرین اختیارینا وئرلمه لیدیر. بیز اوزلرینین عیش و نوشیندان اوتری آذربایجانین ثروتینی خارجه آپارانلاری آذربایجانلی حساب ائتمیریک. اگر اونلار آذربایجانا قایتماقدان امتناع ائتمه سه لر، اونلار اوچون آذربایجاندا بیر حاق قائل دیبلیک. بوندان علاوه فرقه چالیشاجاق کی، چوخ سهل و ساده بیر صورتده آذربایجان کندیلیرینین اکثریتی تورپاق و اکین آلتیری جهتدن تامین ائتسین *

اصل ۸ - دموکرات فرقه سینین مهم وظیفه لریندن بیری ده ایشسیزلیک له مبارزه ائتمکدیر . ایندیدن بو خطر چوخ جدی بیر صورتده اوزونو گوسترمکده دیر. گلجکده بو سئل گوندن - گونه قوتله نه جکدیر. مرکزی دولت و محلی مامورلار طرفیندن بو خصوصدا هچ بیر ایش گورولمه میشدیر. اگر ایش بو منوال ایله داوام ائدرسه، آذربایجان خالقینین اکثریتی فنا بیر حالا دوشمه یه محکوم دور. فرقه چالیشیر بو خطرین قاباغینی آلماق اوچون جدی تدبیرلر گورولسون. هله لیک فابریکالارین تاسیسی، تجارتین گنیشلمه سی، اکینچی تشکیلاتلارین تاسیس ائدیلمه سی، دمیر و شوسه یوللارین چکیلمه سی کیمی تدبیرلر، ممکندور بیر قدر فایدالی اولسون *

اصل ۹ -انتخابات قانونوندا آذربایجانین حقینده بویوک ظلم ائدیلمیشدیر. دقیق اطلاعاتا گوره بو اولکه ده دورت میلیوندان یوخاری آذربایجانلی یاشاماقدادیر. بو غیر عادلانه قانون موجبجه آذربایجانا مجلس شورای ملی ده، ۲۰ وکیل یئری وئرلمیشدیر. بو قطعیا متناسب بیر بولگو دیبلیدیر. آذربایجان دموکرات فرقه سی سعی ائده جک آذربایجان نفوسونا نسبت وکیل انتخاب ائتمه حاقی اولسون. بو تقریبا مجلس نماینده لرینین اوچده بیرینی تشکیل ائده بیلر. آذربایجان دموکرات فرقه سی مجلس انتخاباتینین مطلقا آزاد اولماسی طرفداریدیر. او، دولت ایشچیلرینین داخلی و خارجی همچنین پولولارین قورخوتماق و آلداتماق یولو ایله انتخابات ایشینه قاریشمالارینا جدا مخالفت ائده جکدیر. انتخابات گرک تمام ایراندان آن واحده باشلانیب، چوخ سریع بیر صورتده قورتارسین *

اصل ۱۰ -آذربایجان دموکرات فرقه سی فاسد، مختلس و رشوه آلان شخصلر ایله کی دولت اداره لرینه سوخولموشلار، جدی مبارزه ائده جک و دولت مامورلاری آراسیندا صالح و درستکار شخصلردن قدردانلیق ائده جک. مخصوصا فرقه چالیشاجاق اونلارین معاشلاری و زندگانلیق شرایطلری ائله اصلاح اولسون کی، اونلار اوچون اوغورلوق و خیانت ائتمه گه بهانه قالماسین. اونلار ائلیه بیلسینلر کی، اوزلری اوچون آبرولی حیات وجوده گنیرسینلر *

اصل ۱۱ -دموکرات فرقه سی سعی ائده جک آذربایجاندا آلینان وئرگیلرین یاریسیندان یوخاریسی آذربایجانین اوز احتیاجلارینا صرف ائدیلسین و غیر مستقیم وئرگیلر جدی صورتده آزالسین *

اصل ۱۲ -آذربایجان دموکرات فرقه سی بوتون دموکراتیک دولتلر، مخصوصا متفقرله دوستلوق ساخلاماق طرفداریدیر و بو دوستلوغو داوام ائتدیرمک اوچون چالیشاجاق مرکزده و شهرلرده ایران ایله متفق دموکراتیک دولتلر آراسیندا دوستلوغو پوزماق ایسته ین خائن عنصرلرین اللرینی اجتماعی، سیاسی و دولتی ایشلردن کنار ائتسین *

بودور دموکرات فرقه سینین یارادانلارین اصل مقصدلری *

بیز امیدواریق کی، هر بیر وطن پرست آذربایجانلی ایستر آذربایجانین داخلینده و یا آذربایجانان خارجه بو مقدس مقصده چاتماق اوچون بیزیمله همصدا و ال بیر اولاجاقدیر. طبیعی دیر کی، انسان اول اگر اوز ائوینی اصلاح ائتمه سه محله، شهر و یا مملکت اوچون ایشله یه بیلمز. بیز اول اوز ائویمیز اولان آذربایجانان باشلابیرق و اینانیریق کی، آذربایجانین اصلاح و ترقی سی ایرانین ترقی سینه سبب اولاجاقدیر و وطنیمیز بو واسطه ایله قولدورلارین و مرتجعلرین چنگالیندن نجات تاپاجاقدیر *

یاشاسین دموکرات آذربایجان؛

یاشاسین مستقل و آزاد ایران؛

یاشاسین ایران و آذربایجان آزادلیغینین حقیقی مشعلداری اولان آذربایجان دموکرات فرقه
سی*

اون ایکی شهریور ۱۳۲۴ -جی ایل